

Sadržaj

Predgovor	4
Foreword	4
MAJA ŠKILJAN, Dokumenti o Jelačićevoj ostavštini u Hrvatskom povijesnom muzeju	17
Summary	115

PREDGOVOR

Više od deset godina časopis *Muzeologija* nastoji objavljivati rezultate istraživanja iz povijest hrvatske muzeologije. Magistarski rad Vere Humski o povijesti muzeja u Hrvatskoj, kojeg prati opsežna bibliografija, objavljen 1986. kao da je dao poticaj intenzivnijim istraživanjima tih tema. Uspješno nastavljen U *Muzeologiji* 29./30. temeljitim istraživanjima povijesti zagrebačkih umjetničkih muzeja, u historijskom presjeku od Riznice zagrebačke katedrale do Muzeja Ante i Wiltrud Topić Mimara, rad Žarke Vujić ujedno je otvorio temu značajnih kolekcionara i donatora, prije svega Josipa Jurja Strossmayera, Izidora Kršnjavog i Ante Topić Mimare.

Polazeći od načela prema kojem se svaka struka ili znanstvena disciplina izgrađuje i doprinosom koji čini povijesna dimenzija, uredništvo *Muzeologije* iniciralo je istraživanja različitih muzeološko-povijesnih sadržaja, nalazeći spremnost na suradnju kolega iz različitih hrvatskih muzeja.

Afirmirajući u *Muzeologiji* 1990. ime Mijata Sabljara kao jednog od prvih hrvatskih muzeologa, nastavljen je rad na posebnom broju, grupe autora, posvećen Antunu Baueru bardu hrvatske i europske muzeologije. Slijedi produbljivanje teme donatora i kolekcionara ob-

FOREWORD

For more than ten years, the periodical "Muzeologija" has done its best to publish the results of research into the history of Croatian museology. Vera Humski's MA thesis on the history of museums in Croatia, accompanied by a comprehensive bibliography, published in 1986, seemed to provide the impetus for the more intensive study of this subject. It was successfully carried on in "Muzeologija" 29/30 with fundamental research into the history of art museums in Zagreb, and in the historical cross-section from the Treasury of the Zagreb Cathedral to the Ante and Wiltrud Topić Mimara Museum, the study by Žarka Vujić also touched on the theme of important collectors and donors, above all Josip Juraj Strossmayer, Izidor Kršnjavi and Ante Topić Mimara.

Starting out from the principle according to which every profession or scholarly discipline is also developed through the contribution of the historical dimension, the editorial board of "Muzeologija" has initiated the study of various historical museological themes, and in this we received the willing co-operation of our colleagues from various Croatian museums.

javljanjem radova o značajnim privatnim zbirkama koje su djelomično ili u cijelosti sačuvane u zagrebačkim muzejima; po prvi puta su objavljeni i precizni podaci o donacijama gradu Zagrebu. Tim podacima uvelike je obogaćena kulturna ponuda baštine grada Zagreba publicirane u novom izdanju Muzejskog dokumentacijskog centra, Vodiču kroz muzeje Zagreba i okolice.

Kako bi i ostale sredine u Hrvatskoj pokazale svoje početke muzeološkog djelovanja, potakli smo istraživanja povijesti muzeja i zbirke Primorsko-goranske županije, s posebnim osvrtnom na razvoj zbirke Pomorskog i povijesnog muzeja hrvatskog primorja. U pripremi su i teksovi koji se odnose na historijat zadarskih, varaždinskih i dubrovačkih muzeja.

Ovaj broj Muzeologije otvara novu temu koja u prvi plan stavlja povijesne izvore vezane uz same muzejske predmete: Radi se o historijatu nastanka Zbirke bana Josipa Jelačića, čiju jezgru čine predmeti vezanu uz bana i njegovu obitelj a potječu s imanja Novi Dvori kraj Zaprešića. Zbirka koja danas broji oko 700 predmeta, prikupljala se raznim spletom okolnosti od 1859. godine do 1994. Na osnovu objavljenih i obrađene arhivske građe, kao što su banova oporuka, različiti popisi predmeta namijenjeni donaciji, korespon-

Recognising in "Muzeologija" in 1990 the name of Mijat Sabljar as one of the first Croatian museologists, we carried on along these lines in a special issue devoted to Antun Bauer, the bard of Croatian and European museology, with contributions from a group of authors. This was followed by further insight into the subject of donators and collectors through the publication of articles dealing with significant private collections that have been partially or fully preserved in museums in Zagreb; precise information about donations to the city of Zagreb was published for the first time. This greatly enhanced the wealth of cultural heritage offered by the city of Zagreb, and was included in the new publication of the Museum Documentation Centre, the "Guide to Museums in Zagreb and its Environs"

In order to allow others in Croatia to show the beginnings of their museological activity, we initiated research into the history of museums and collections of the County of the Croatian Littoral and its Hinterland, with a special emphasis on the development of the collections of the Maritime and History Museum of the Croatian Littoral. Also, we are preparing texts that deal with the history of museums in Zadar, Varaždin and Dubrovnik.

This issue of "Muzeologija" opens up a new theme that places the emphasis on the histori-

dencije članova obitelji Jelačić s Narodnim muzejom moguće je pratiti sudbinu jedne od najmarkantnijih ostavština hrvatske povijesti. U trenutku kada primjena novih tehnologija u muzeju omogućuje integriranje heterogenih izvora i informacija pod jednu osnovicu, a to je sam muzejski predmet, rad je tim zanimljiviji jer otkriva mogućnosti raznih interpretacija i priča”. Tako se otvara prostor svježijim muzejskim pristupima

Višnja Zgaga

cal sources connected with museum objects themselves, namely the history of the origins of the Ban Josip Jelačić Collection, whose nucleus is made up of objects connected with the Ban and his family, originating from their estate of Novi Dvori near Zaprešić. The collection that today holds some 700 objects was collected as a result of various circumstances between 1859 and 1994. On the basis of published and studied archival materials, for example, the Ban's will, various lists of items earmarked for donation and the correspondence of members of the Jelačić family with the National Museum, we can trace the fate of one of the most remarkable bequests from Croatian history. At a moment in time when the introduction of new technologies in museums enables the integration of heterogeneous sources and information under one item, namely the museum object, work is becoming all the more interesting since it reveals the possibility of various interpretations and stories. This opens the door for fresh museum approaches.

Višnja Zgaga

UVODNA NAPOMENA

Rad je posvećen historijatu Zbirke Jelačić koja se danas čuva u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu. Taj je historijat najvećim dijelom rekonstruiran na osnovi spisa (originalnih i prijepisa) koji se čuvaju u muzejskoj dokumentaciji i potječu uglavnom iz prve polovice 20. stoljeća. Ovi su spisi djelomično navedeni u svojem originalnom obliku ili u prijevodu, ako su izvorno pisani na njemačkom, a djelomično je njihov sadržaj »prepričan«. Ako je riječ o »prepričavanju«, tekst je tiskan *kurzivom*, a ako se radi o navođenju originala ili o doslovnom prijevodu, upotrijebljen je *polumasni kurziv*; sve moje napomene i komentari tiskani su običnim slogom. U originalnim tekstovima ispravljene su samo očite pogreške, a nerijetko je i njihova grafija usklađena sa suvremenim pravopisom. Sve tekstove s njemačkog, ako nije drugačije navedeno, preveli su Alka i Mladen Škiljan.

mr. Maja Škiljan

Kutija za nakit od ljepenke i stakla s koloriranim litografijama te pretincima na dva kata. Izrađena u Beču u prvoj polovini 19. st. Pripadala je obitelji Jelačić, a otkupljena je od I. Gerersdorfera.

Porculanska vaza. Dar I. Gerersdorfera.

Odlikovanje grofice Hermine Jelačić, rod. Christalnigg. Izrađeno u Beču, u drugoj pol. 19. st., od zlata i emajla. Odlikovanje su dobivale plemenite mlade dame. Dar I. Gerersdorfera.

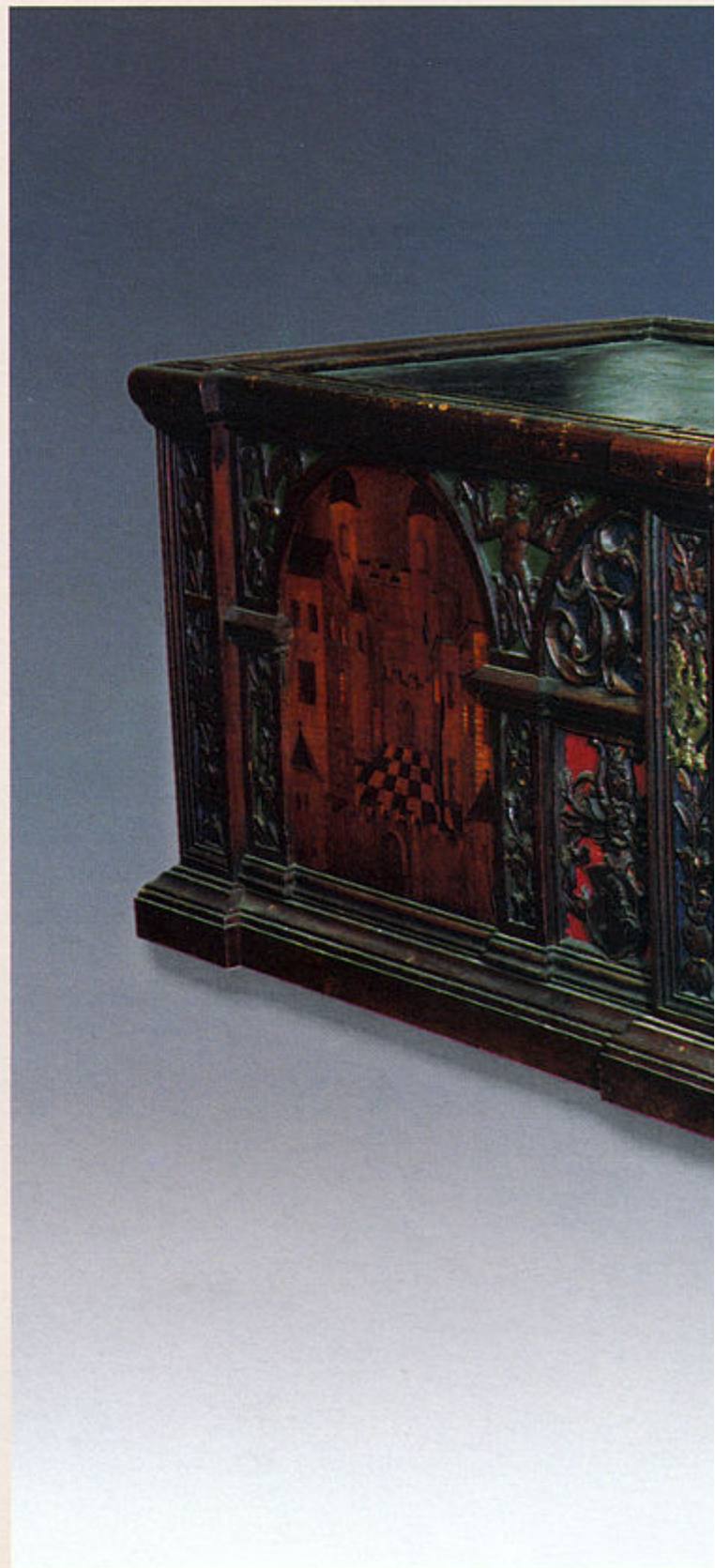

Jela, Jurica i Marko Jelačić (rod. 1852, 1847 i 1854), djeca Hermine i Đure Jelačića. Crtež olovkom, slikao Burda 1858. Donacija Anke Jelačić, 1937.

Renesansna fasadna škrinja južnonjemačkog tipa iz 1549. Potječe iz dvorca Eberstein u Austriji, nekad u vlasništvu grofa Christalnigga, oca Hermine Jelačić, Đurine supruge. Intarzirana, rezbarena i oslikana. Otkup od I. Gerersdorfera.

Hermina Jelačić rođ. Christalnigg (1823-1906), supruga Đure Jelačića i majka Jele, Jurice, Marka, Anke i Vere; ulje na ljepenci, autor nepoznat. Otkup od I. Gerersdorfera.

DOKUMENTI O JELAČIĆEVOJ OSTAVŠTINI U HRVATSKOM POVIJESNOM MUZEJU

MAJA ŠKILJAN

Jedna je od najbrojnijih ličnih zbirki u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu Zbirka Jelačić. Nastajala je u nekoliko navrata, i to u prvom redu darovima same obitelji bana Josipa Jelačića.

Još davne 1856. g., kako je zapisano u najstarijoj muzejskoj knjizi inventara, ban je lično poklonio Muzeju svoj portret, a uskoro je i njegov brat, Đuro Jelačić, darovao banov husarski kalpak. Zacijelo bi već ovdje trebalo kazati da je spomenuti banov portret naslikao Heinrich Thugut, te da je, pošto je bio darovan Muzeju, ubrzo nestao, što je ustanovio već 1863. g. Mijat Sabljar, jedan od prvih muzejskih kustosa, pa je u »Popisu manjkova u Narodnom muzeju« napisao: *U Muzeju fale starine ... slika bana Jelačića od njega poklonjena, načinjena od Henrika Thuguta.* (v. *Muzeologija* 28, 1990).

Između 1907. i 1925. g. u Muzej stižu pojedinačno neki predmeti koje iz ostavštine Jelačić predaju razni članovi obitelji. 1933. g. dvije su sestre, Anka i Vera Jelačić, banove nećakinje, odnosno kćerke njegova brata Đure i Hermine Jelačić rođene Christallnigg, predale Muzeju (a tada je to još bio Narodni muzej, tj. njegov Arheološko-historijski odjel) veću grupu predmeta vezanih osobno uz Josipa Jelačića. 1937. g., nakon smrti Vere Jelačić, Anka ponovo poklanja mnoštvo predmeta. Ove dvije donacije predstavljaju osnovu cijele Jelačićeve zbirke. Napokon, 1939.

g. nekoliko je stvari vezanih uz Jelačića kupljeno i od Ankine nećakinje, Irene pl. Simay. Važno je napomenuti da je Zbirka popunjavana još u 19. st. kupovinom ili darovima, i to od privatnih osoba i antikvara, a 1857. g. sabirnom je akcijom građana naručen za

Husarski kalpak s perjanicom bana Jelačića koji je Narodnom muzeju darovao banov brat Đuro 1859.

Narodni muzej portret Jelačića, naslikan prema originalu Franza Schrotzberga.

1989. g., prof. Krešo Rončević, čiji je otac nekad radio na imanju Novi Dvori kraj Zaprešića, Muzeju daruje Jelačićev štap za biljar. Naime, prilikom čišćenja Novih Dvora, nakon smrti njihove posljednje vlasnice Anke Jelačić, štap je bio bačen na smeće s kojeg ga je pokupio g. Jerko Rončević, pa se tako ovaj Jelačićev predmet sačuvao do danas.

Vlastelinstvo Novi Dvori, poznatije pod nazivom Jelačićevi Novi Dvori, sačinjavali su dvorac, kapela sv. Jurja, obiteljska grobnica

Anka Jelačić (1859-1934), kćerka Đure i Hermine Jelačić i posljednja nasljednica Novih Dvora, u dobi od 21 godine. Ulje na platnu, slikao A. Prinzhofer, 1880. Otkup od I. Gerersdorfera.

i gospodarski objekti zajedno s parkom-šumom, nekadašnjim pejzažnim perivojem, voćnjakom i povrtnjakom, te livadama i oranicama, koji su se prostirali na površini od 37 ha. U tom se dvorcu promijenilo nekoliko vlasnika, uglavnom iz bogatih plemićkih obitelji, a u skladu s tim dvorac je bio i preuređivan. Prvi su bili grofovi Zrinski početkom 17. stoljeća, kada su Novi Dvori i utemeljeni, zatim francuska plemićka obitelj Sermage, pa Festetići, a od 1841. g. vlasnik je grof Aleksandar Erdödy. On 1851. g. prodaje imanje banu Josipu Jelačiću.

1991. g. bila je, što se tiče popunjavanja Jelačićeve zbirke, izuzetno značajna za naš Muzej, a posebno za mene. Tada se, naime, u našem Muzeju ponovo pojavio g. Ivan Gerersdorfer. Kažem »ponovo«, jer mi se čini neophodnim na ovom mjestu reći nešto više o svojem poznanstvu s tim gospodinom, u

zagrebačkom Gornjem gradu poznatijim pod nadimkom Hanzi, čija mi je pomoć često bila veoma dragocjena.

Kada sam 1975. g., kao kustos i voditelj zbirke predmeta pomalo neobičnog imena i karaktera, odnosno Zbirke predmeta iz svakodnevnog života, priređivala izložbu starih mjera i morala stručno obraditi stare satove, upoznali su me s g. Gerersdorferom koji mi je u tom poslu neobično mnogo pomogao. Bio je vrhunski urarski majstor, a – kako sam kasnije saznala – i vlasnik jedinstvene zbirke glazbenih automata u Hrvatskoj, što ju je, mnogo godina poslije, darovao gradu Zagrebu. Stanovao je na Gornjem gradu, u palači obitelji Jelačić kojoj je, u izvjesnom smislu, i sam pripadao. Kako je često navraćao u Muzej, ponajviše smo vodili razgovore o njemu najomiljenijoj temi, o banu Josipu Jelačiću. Tada sam saznala i zanimljivu priču o njegovoj obitelji i njihovoj povezanosti s Jelačićima.

Njegova je prabaka, Marija Kovačić, bila guvernantka u obitelji Đure Jelačića i upraviteljica njihove palače u Demetrovoj 7. »Pjes-tovala je Đurinu djecu 56 godina a za 50 godina vjernog služenja bila je odlikovana od Njegovog Veličanstva, u banskom dekretu, počasnom kolajnom.« Tako je, naime, zapisano u *Obzoru* od 8. srpnja 1902. g. Njezina se kćerka, također Marija, udala za Zvonimira Freudenreicha, operetnog tenora i dramskog glumca. Stanovali su odmah do palače Jelačić, u Demetrovoj 9. U ovom se braku rodila Vera, kasnije udata za tvorničara šešira Ivana Gerersdorfera; i ona je također bila operna pjevačica, ali i majka našeg Hanzija. Majka se Vera družila s kćerima grofa Đure, a posebno je prijateljstvo gajila prema grofici Anki Jelačić, za koju se poslije brinula i nje-

govala je sve do kraja života. Anka je, naime, pobolijevala i zadnjih je godina bila vezana uz krevet. G. Gerersdorfer mi je pripovijedao o svojim čestim odlascima s majkom u Nove Dvore, gdje je kao desetogodišnjak volio boraviti u banovoj biblioteci, listati knjige i albume i pregledavati stare razglednice.

Jednom me je prilikom g. Gerersdorfer pozvao u svoj stan kako bi mi pokazao zbirku glazbenih automata ali i stvari koje su nekad bile u posjedu Jelačića u Novim Dvorima, a koje je naslijedila njegova majka. Tada sam sa zaprepaštenjem otkrila nevjerojatno bogatstvo predmeta i uspomena koje su ostale sačuvane upravo u kući banova brata Đure, a zahvaljujući gđi Veri Gerersdorfer i njezinu sinu Ivanu. Otvarajući stare renesansne škrinje, za koje mi je, uostalom, rekao da su pripadale grofu Christallniggu, Đurinu tastu koji je živio u dvorcu Eberstein u Austriji, zatim barokne ormare i ladice klasicističkih i bidermajerskih pisaaćih stolova i komoda, svaki bi puta izvukao poneko iznenađenje. Jedanput je to bio Bolleov originalni nacrt Jelačićeve obiteljske grobnice u Novim Dvorima, iz 1883. g., drugi put bile su to bogato ornamentirane diplome Đure Jelačića, uvezane u pliš ili kožu s teškim metalnim okovima, ponekad smo razgledavali zanimljive fotografije iz djetinjstva Anke Jelačić i njezinih sestara i braće, a sve to na stoliću sa šahovskom pločom za kojim je Jelačić često, u društvu, provodio večeri.

No nije sve ostalo samo na razgovorima o obiteljskim uspomenu. Dogodilo se, naime, da je Muzeju bila ponuđena na otkup jedna porculanska vaza čiji se vlasnik zaklinjao da je nekoć stajala u Jelačićevim Novim Dvorima. Kako je bila veoma skupa, a uz to sam – priznajem – pomalo sumnjala i u

Vera Jelačić (1856-1918), sestra Anke Jelačić, s kojom je zajedno oporučno ostavila sve banove predmete Muzeju. U dobi od 16 godina, slikao A. Prinzhofer, 1872. Ulje na platnu, otkup od I. Gerersdorfera.

njezinu autentičnost, obratila sam se g. Gerersdorferu da mi pomogne svojim sjećanjima na predmete s banskog posjeda. On je to riješio tako da je u Muzej donio sličnu vazu zajedno s fotografijom predvorja u Novim Dvorima na kojoj se vaza vidjela zajedno s ostalim Jelačićevim predmetima i, pomalo ljutito, rekao: »Jelačićevu vazu mogu imati samo ja i nitko drugi!«. Nakon toga ju je poklonio Muzeju. Bilo je to 1991. g. Poslije su uslijedili i ostali pokloni, kao što su fotografije Anke i Vere Jelačić, koje Muzej dotad nije posjedovao, zatim damsko odlikovanje Hermine Jelačić, pa zavjetna škrinja Anke Jelačić... Zadržimo se nakratko na toj zavjetnoj škrinjici. Ovu je škrinju, naime, grofica Anka ostavila na čuvanje majci g. Gerersdorfera, a ona ju je predala svojem sinu koji ju je napokon darovao Muzeju. U njoj su pohranjene male, lične, intimne uspomene, no neke su toliko osobne da ih je čak i vlasnica

bila namijenila spaljivanju, pa se o njima ne bih usudila javno pisati. To su, dakle, uspomene, kakve, vjerujem, svatko od nas čuva i koje za svojeg vlasnika imaju veliko značenje, a u biti su neobične, nevrijedne i pomalo smiješne sitnice. Tu se, između osta-

log, nalazi jedna čaša od finog zelenog stakla s bočicom francuskog šampanjca te napola popušena cigareta: prema priči, i šampanjac i cigareta bili su grofićini posljednji užici pred smrt. Kako je bila strastvena pušačica, u škrinji su i četiri doze za cigarete od kože, uglavnom sa srebrnim aplikama ili okovima, s barunskim i grofovskim krunama i inicijalima i posvetama obo-

žavatelja i prijatelja. Uz rentgenski snimak Ankinih pluća, napravljen u Roentgen-institutu dr. Rikarda Bauera u Zagrebu, nalazi se i jedna lepeza s potpisima sudionika »hof-balova i pic-nica« 1898. i 1919. g. iz različitih mjesta, zatim nož za papir u obliku ženske figure koji je za Anku izradila i darovala joj Gerersdorferova sestra,

svileni jastučić za igle, dva žiga s natpisom »Gräfin Anka Jellačić«, zvonce koje je držala uz krevet kako bi mogla pozvati u pomoć, srebrna žličica s kojom se mogao zdrobiti i popiti lijek, mala crvena kutijica u obliku srca s natpisom »Herzen in Flammen das führt zu-

sammen«, cviker, fotografije, brojna pisma, posjetnice, svete sličice itd.

Te je iste godine, 1991., od g. Zorislava Horvata Muzej dobio na dar nekoliko predmeta pronađenih u obiteljskoj grobnici bana Jelačića u Novim Dvorima prilikom izvođenja konzervatorskih radova Zavoda za zaštitu spomenika. Radi se o plemićkom ordenu zvjezdolikog križa (*Sternkreutz*) koji je pripadao Hermini Jelačić, zatim o ratnoj medalji iz 1873. g., te o dvjema pločicama s lijesa, od kojih jedna ima natpis: »Grof Đuro J.

Bužimski, umro 20/7 1901«. Još ranije, 1988. g., zahvaljujući poznanstvu s dr. D. Novakom iz Bonna, na jednoj je aukciji u Njemačkoj otkupljena vojnička paradna sablja izrađena za bana Jelačića. No ona, međutim, pripada Zbirci Jelačić u širem smislu, a ne samoj ostavštini Josipa Jelačića iz Novih Dvora.

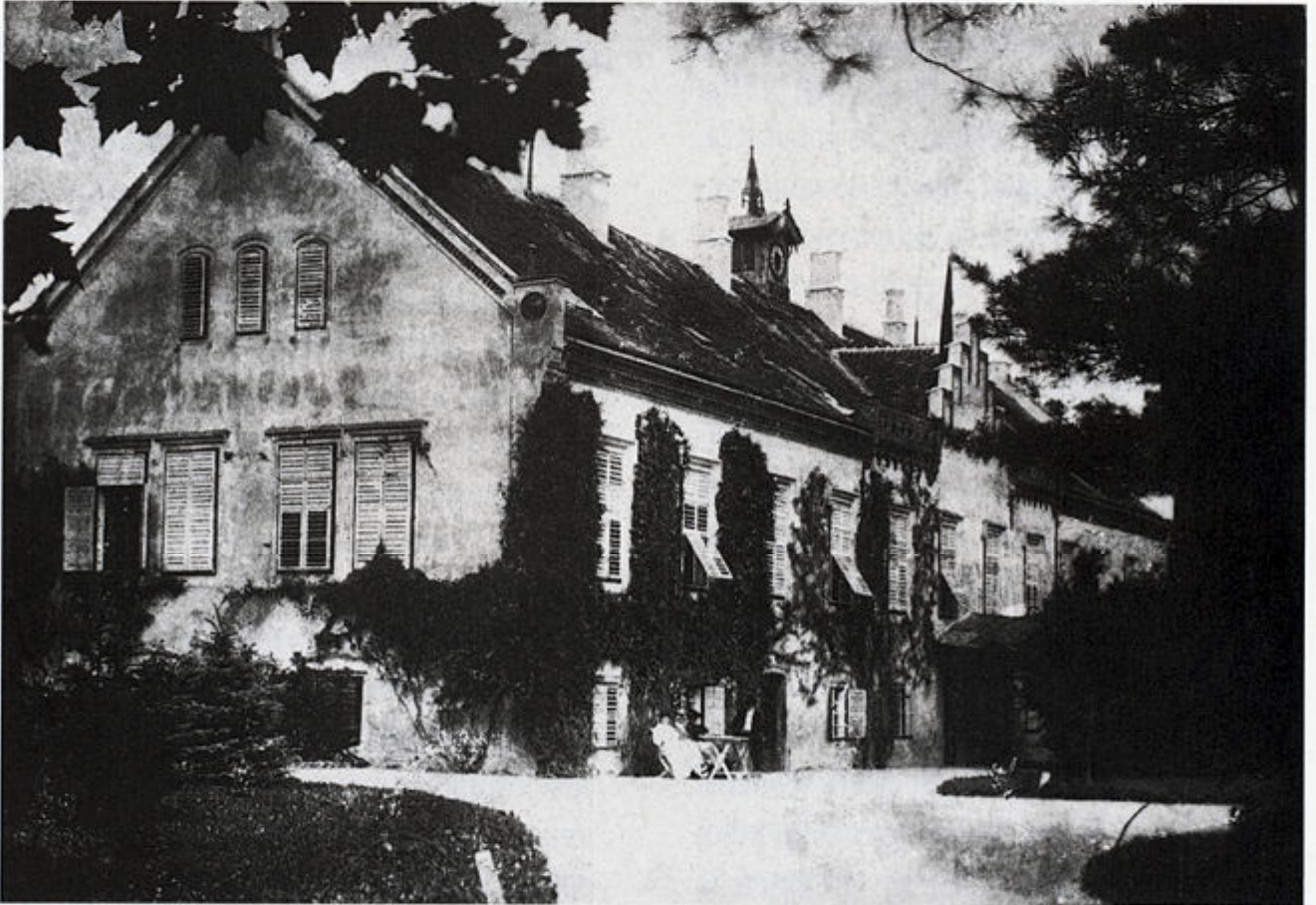

Josip Jelačić (1801-1859), ban Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Vlasnik imanja Novi Dvori. Ulje na platnu. Slikao po narudžbi za Narodni muzej I. Zasche, 1858., prema originalu F. Schrotzberga iz 1850. Sredstva za izradu portreta prikupljena su sabirnom akcijom po cijeloj Hrvatskoj.

Kad se govori o Zbirci Jelačić u Hrvatskom povijesnom muzeju, pod tim se pojmom podrazumijevaju svi predmeti koji su bilo na koji način povezani s ličnošću samoga bana ili s članovima njegove obitelji, bez obzira na to

predstavlja Jelačićeva ostavština, dakle skup predmeta koji su neposredno pripadali samome banu i njegovu domaćinstvu, a koje su njegovi nasljednici kao cjelinu namijenili muzeju.

Novi Dvori oko 1925., utemeljeni u 17. st.; od 1851. u vlasništvu bana Jelačića. Posljednja im je vlasnica bila grofica Anka Jelačić.

na koji su način pristigli u Muzej i u čijem su vlasništvu prije toga bili.

Budući da su u Hrvatskom povijesnom muzeju predmeti inače raspodijeljeni po tematskim zbirkama (npr. zbirka oružja, portreta, grafika, zbirka predmeta iz svakodnevnog života...), Zbirka Jelačić, kao i nekoliko drugih ličnih zbirki (npr. Zbirka Mažuranić, Radić, Starčević, Strossmayer itd.), zapravo u sebi okuplja materijale različitih tematskih zbirki. Jezgru Zbirke Jelačić u ovom slučaju

Prema tome, Zbirka Jelačić i Jelačićeva ostavština samo se djelomično u pojmovnom smislu podudaraju, a jednim se dijelom razlikuju po svojem porijeklu i po načinu na koji su predmeti došli u Muzej.

Kako ću u nastavku ovoga rada često spominjati jednu zbirku pomalo neobičnog naziva (kojoj sam, uostalom i voditelj), »zbirku predmeta iz svakodnevnog života«, čini mi se potrebnim o njoj nešto više napisati. Naime, većina je muzejskih zbirki čvrsto definirana svojim sadržajem, kao što su to zbirka

portreta, kartografska, heraldička ili dokumentarna zbirka. Nasuprot tome, predmeti iz svakodnevnog života određeni su svojom funkcijom, svojom ulogom u čovjekovu životu, i to u onom njegovu dijelu koji se ponešto nedefinirano, ali intuitivno jasno naziva »svakodnevni život«. Tako ova zbirka obuhvaća čitav niz različitih grupa predmeta (od kojih bi neke u muzejima drugačijeg profila svakako bile zasebne cjeline), od pokućstva, posuđa, odjeće, ukrasa i nakita do onih svakodnevnih sitnica koje su nam uvijek neophodne a teško se mogu svrstati u neku skupinu, kao što su, na primjer, lule, olovke, ključevi, novčanici itd. Unutar svih tih predmeta minulih svakodnevnica poseban interes pobuđuju oni koji su izravno vezani uz neku od značajnijih ličnosti naše povijesti: oni su, naime, ona druga strana ogledala u kojem, uz profil urezan u historiju, vidimo i ublažene crte velikih likova u toplini njihovih radnih soba, u krugu njihove obitelji, kao očeve i djedove, kao ljude sa svim ljudskim vrlinama i manama; to je ona strana ogledala u kojoj prepoznajemo sami sebe. No predmeti iz svakodnevnog života, vezani uz pojedine ličnosti, ovako sakupljeni zadobivaju još jednu dimenziju koja nadržasta samu interpretaciju svakodnevne pojedinca: oni, u svojoj cjelini, postaju dokument o vremenu i o društvu u kojem su nastali. Uostalom, kad ne bi bilo tako, postojala bi velika opasnost da se njihovo prezentiranje pretvori u banalnost ili u znatiželjno zavirivanje u tuđe živote. Zbog toga ovu zbirku treba promatrati istovremeno i kao svjedočanstvo o građanskom životu prošlog stoljeća, kao zapis o ukusima i težnjama, kao skup stilskih i manje stilskih karakteristika, kao ostatak jedne nestale atmosfere, društva koje je, u jednom svojem

dijelu, težilo za tim da, ponekad lažnom, udobnošću i sigurnošću svakodnevnog života sakrije sve one goleme pokrete i suprotnosti koje su ga razdirale i ranjavale na uzavreloj historijskoj površini. I utoliko su također predmeti iz svakodnevnog života dodatak drugim povijesnim svjedočanstvima.

No, vratimo se ostavštini Jelačić pohranjenoj u stanu Ivana Gerersdorfera. U ožujku 1992. g. počeli smo otkupljivati prve predmete. Najprije je to bila klasicistička garnitura koja se sastoji od klupice i dva stolca i koja je nekad krasila predvorje prvog kata Jelačićeva posjeda; zatim, dva velika portreta Anke i Vere Jelačić koja je izradio bečki majstor Prinzhofer; pa kutija sa šivaćim priborom koja je pripadala grofici Anki, i još neki manji portreti. Svakako treba spomenuti da smo uz svaki otkup dobili na dar od g. Gerersdorfera jedan ili više vrijednih predmeta, kao što su, na primjer, putna homeopatska apoteka Đure Jelačića, obiteljski srebrni pribor za jelo za šest osoba, bidermajersko ogledalo i još mnogo toga. Malo kasnije bit će naveden potpun popis predmeta koje smo otkupili ili dobili na dar od g. I. Gerersdorfera i, nakon njegove smrti, od njegove supruge.

Zahvaljujući tadašnjem Gradskom i Republičkom fondu za kulturu, Komercijalnoj banci Zagreb, a posebno Gradskoj skupštini grada Zagreba i Gradskom poglavarstvu grada Zagreba – Komisiji za vođenje aktivnosti i poslova u vezi s revitalizacijom i namjenom objekata kompleksa Novi Dvori, uspijevali smo redovno, svake godine, otkupljivati velik broj vrlo vrijednih predmeta iz ove tako dragocjene ostavštine. Komisiju je osnovalo Gradsko poglavarstvo Grada Zagreba 1993. g. s namjenom da, uz maksimalno čuvanje spomeničke cjelovitosti ob-

Ivan Gerersdorfer (1927-1993). Gornjogradski urar i vlasnik zbirke glazbenih automata (danas u MGZ). Po majci nasljednik velike zbirke predmeta iz obitelji Jelačić (veći dio te zbirke nalazi se u HPM).

jekata i prostora, obnovi kompleks Novih Dvora kako bi se omogućilo njegovo korištenje... Unutar tog projekta Grad Zagreb je, 3. listopada 1994. g., sklopio s HPM-om ugovor kojim se Muzej, za pomoć pri otkupu i restauriranju predmeta Zbirke Jelačić, obavezuje otkupljene predmete na zahtjev Grada Zagreba izložiti kao postav izložbe, a prema uvjetima postavljanja izložbi HPM-a.

Tako smo 1992. g. otkupili 42 predmeta a na dar dobili 8; 1993. g. otkupljeno je 11 a darovano 19 predmeta; i, napokon, 1994. g., kad smo posljednji put dobili sredstva za otkup (a nismo, dakako, mogli otkupiti sve ono što smo željeli i što je još bilo vezano uz bana Jelačića), Muzej je kupio 14, a na dar dobio 8 predmeta.

Svim je tim otkupima prethodilo detaljno fotografiranje zbirke u njezinu autentičnom prostoru, odnosno u Demetrovoj 7, kao i rad

komisije za procjenu i dataciju spomenutih predmeta, 1992. g., u sastavu: dr. Vera Uchtyl Kružić, prof. Nada Premerl, prof. Đuro Vandura, prof. Vladimir Majcen i mr. Maja Škiljan. Popisano je i procijenjeno ukupno 163 predmeta (ostali predmeti na popisu nisu procijenjeni). Od toga se u Muzeju danas nalazi 105 predmeta.

Ovdje ću navesti predmete popisane u stanu g. Ivana Gerersdorfera, a oni koji su već otkupljeni ili darovani Muzeju posebno su označeni. (Trebalo napomenuti da nisu svi popisani predmeti vezani isključivo uz obitelj bana Jelačića.)

1. Načrt grobnice obitelji Jelačić u Novim Dvorima, sign. H. Bolle, 1883. g. (otkupljeno)
2. Diploma Đure Jelačića kao počasnog građanina Zagreba, 1854. g. (otkupljeno)

3. Diploma Đure Jelačića s fotografijama i potpisima oficira, 1860-1900. g. (otkupljeno)
4. Knjiga gostiju u Novim Dvorima (1897-1934) (otkupljeno)
5. Banova kožnata mapa za pisanje, sa zlatotiskom (otkupljeno)
6. Pjesme Anke Jelačić, njemački jezik (nije otkupljeno)
7. Fotografija kurije u Kurilovcu napravljena na godišnjicu obnove zgrade 1930. g. (nije otkupljeno)
8. Stolno srebrno zvono (nije otkupljeno)
9. Uzornik veza iz 1848. g. Hellene Slepchevich (nije otkupljeno)
10. Košarica od srebra, poč. 20. st. (otkupljeno)
11. Porculanska figurica J. Jelačića, oko 1850. g. (otkupljeno)
12. 3 bočice od porculana, Meissen, sred. 19. st. (otkupljeno)
13. Podložak-tacna s ručnim radom, drvo (darovano)
14. Čaša od tamnoplavog stakla u metalnom ulošku, oko 1860. g. (otkupljeno)
15. 5 tabakera grofice Anke Jelačić s grbovima i potpisima (otkupljeno)
16. 4 vazice od fajanse (otkupljeno)
17. Homeopatska apoteka Đure Jelačića, u kožnatoj kutiji (darovano)
18. Mali putni gramofon g. Tillera iz 1925. g., na kojem su se slušale ploče u Novim Dvorima (otkupljeno)
19. Zavjetna škrinjica od crnog drva s mjeđenim okovima (s pismima, diplomom Đ. Jelačića, fotografijama obitelji Jelačić i Gerersdorfer, te sa dva džepna nožića od kornjačevine i sedefa) (otkupljeno)

Marija Kovačić, prabaka I. Gerersdorfera, nekad guvernanta u obitelji Đure Jelačića. Za 50 godina vjernog služenja odlikovana počasnom kolajnom Njegova Veličanstva, cara Franje Josipa

20. Klasicistička garnitura (klupica i 2 stolice), oko 1800. g. (otkupljeno)
21. Veliko ogledalo u pozlaćenom okviru, oko 1860. g. (otkupljeno)
22. Malo ogledalo s vedutama i neogotičkim lukovima (darovano)
23. Škrinja renesansnog tipa s maskeronima i heraldičkim elementima te urezanom god. 1549; vlasništvo grofa Christalnigga, oca Hermine Jelačić, potječe iz dvorca Eberstein u Austriji (otkupljeno)
24. Dvokrilni barokni ormar, 17-18. st. (nije otkupljeno)
25. Stolić, osmerokutni orijentalnog tipa s inkrustacijama sedefa, slonovače i olovne žice, 19. st. (otkupljeno)
26. Osmerokutni stolić orijentalnog tipa od hrastovine, poč. 20. st. (nije otkupljeno)

27. Stol, veći, neorokoko, intarziran, 19. st. (nije otkupljeno)
28. Stol, manji, neorokoko, intarziran, oko 1860. g. (nije otkupljeno)
29. Naslonjač Anke Jelačić s naslonom i rukohvatima, tapeciran (otkupljeno)
30. Mala zidna polica iz Novih Dvora, s bočnim konzolama (nije otkupljeno)
31. Cilindar-sekreter s intarzijama, klasicizam (nije otkupljeno)
32. Note (2 kom.) posvećene groficama Jeli, Veri i Anki Jelačić od Willibalda Horwitza, 1873. g. (nije otkupljeno)
33. Knjige s notama (2 kom.) posvećene Veri i Anki Jelačić, 1879. g. (nije otkupljeno)
34. Sofa, bidermajer, tapecirano sjedalo, oko 1850. g. (otkupljeno)
35. Stolac s naslonom i neogotičkim lukovima, opleten trskom, provincijski rad (otkupljeno)
36. Banova mapa za pisanje, od smeđeg baršuna s inicijalima J. J., te grofovskom krunom (otkupljeno)
37. Putna pisaća mapa od drva, presvučena kožom, s pisacim priborom (otkupljeno)
38. Dva mala neorokoko ogledala u obliku kartuša u pozlaćenim drvenim okvirima (otkupljeno)
39. Vrč od fajanse (»pučka pinta«), s kositrenim poklopcem, 18. st. (otkupljeno)
40. Sofa, rokoko, tapecirana, oko 1850. g. (otkupljeno)
41. Porculanska figura s prikazom lovca, Meissen (otkupljeno)
42. Fotografija troje djece Đure Jelačića, u stolnom okviru od crnog kartona (nije otkupljeno)
43. Note »Poputnice bana J. Jelačića, 1849. g.«, u čast stogodišnjice banova rođenja, skladatelj nepoznat (nije otkupljeno)
44. Zidarska lopatica za kamen-temeljac obiteljske grobnice Jelačića u Novim Dvorima (darovano)
45. Suncobran od crne svile s drškom od slonovače i srebrnim okovima (darovano)
46. Austrijska mornarička sablja s habzburškim grbom i natpisom firme Solingen, druga pol. 19. st. (nije otkupljeno)
47. Model kacige, suvenir, s habzburškim grbom, iz I. svjetskog rata (nije otkupljeno)
48. Uniforma od tamnoplave čohe (dolama, hlače i crveni prsluk) (darovano)
49. Reket za tenis u platnenoj futroli, sign. Wilhelm Pooh, Wien (darovano)
50. Lice dvorske lude s pomičnom donjom čeljusti, drvo, sign. Ant. G. Niessner, Wien (darovano)
51. Dva fraka i dva prsluka za frak, vuna i svila, sign. Jacob Rothberger, Wien (darovano)
52. 3 tepiha, buhara, jako oštećena (nije otkupljeno)
53. Osmerokutni stolić sa šahovskom pločom, na tri noge (otkupljeno)
54. Kutija za šivaći pribor Anke Jelačić, drvena, s pretincima na kat (otkupljeno)
55. Molitvenik s koricama od lakiranog kartona s aplikacijama (darovano)
56. Molitvenik s koricama od prešane kože i aplikacijama od mesinganog lima, s natpisom IHS (otkupljeno)
57. Molitvenik u navlaci od crno lakiranog kartona s koricama i ukrasom u zlatotisku (nije otkupljeno)

58. Četka za odijela (darovano)
59. Knjiga pjesama bana Jelačića, tvrdo ukoričena, na njemačkom jeziku: *Gedichte von Joseph Freiherrn von Jellačić, Wien, 1851* (nije otkupljeno)
60. 2 stolna stalka za slike, s fotografijama i natpisima (jedan: Hermina i Marko Jelačić, i drugi: Đuro i Jurica Jelačić) (darovano)
61. Album s izrezanim i nalijepljenim sličicama životinja, cvijeća i sl., secesija (darovano)
62. Album sa 13 litografija »Park Jurjaves«, Zäsche, 1853. g. (nije otkupljeno)
63. Album sa 48 bakrotisaka različitih autora o Franji Josipu I., »Verzeichnis der Kunstblätter« (nije otkupljeno)
64. Tri knjige s potpisom Anke Jelačić. Prva i druga: *Kunst für alle 1887-1888*, München 1888; treća: *Kunst für alle 1891-1892*, München 1892. (nije otkupljeno)
65. Album za slike od jelenje kože, secesija, sign. I hrvatska papirnica Rob. Ferd. Auer, Zagreb, Ilica 16 (darovano)
66. Štap za češanje leđa, od bambusa, sa zečjom glavom (darovano)
67. Kutijica-škrinjica od drva, u obliku kovčega, s okovima, bravicom i ključem te s jednom ladicom (nije otkupljeno)
68. Kutijica-kasica od drva s bravom, bez ključa; u unutrašnjosti novci – krune (nije otkupljeno)
69. Mjedena pepeljara Anke Jelačić (darovano)
70. Pribor za šivanje u obliku srebrne valjkaste posude s poklopcem i lančićem, s monogramom i krunom Anke Jelačić (darovano)
71. Staklena valjkasta posudica sa srebrnim poklopcem i inicijalima S. J. (= Sofija Jelačić) te grofovskom krunom (darovano)
72. Staklena valjkasta posudica, sa srebrnim poklopcem, za parfem (darovano)
73. Staklena bočica s poklopcem (darovano)
74. Vrčić od porculana i srebra s drškom u obliku medvjedića (darovano)
75. Dvije platnene salvete s izvezenim imenom Vera (darovano)
76. Album-spomenar od smeđe prešane kože s razglednicama te spomen-zapisima i crtežima različitih osoba (Nelly Passy, Jelačić, Hermina i Marko Jelačić) (darovano)
77. Mali molitvenik u futroli iz 1858. g. (nije otkupljeno)
78. Ilustrirana knjiga vladarskih kuća i porodica, na gotici, iz 1860. g. (nije otkupljeno)
79. Album putovanja (tiskane reprodukcije fotografija u tehnici fototipije po motivima bakropisa) (nije otkupljeno)
80. Album s razglednicama u kožnom uvezu (nije otkupljeno)
81. Pribor za jelo, od srebra, za 6 osoba s monogramom i plemićkom krunom (darovano)
82. Fotografija gradonačelnika Holjca na Državnom kolodvoru u Ilici (darovano)
83. Fotografija većeg broja mladih djevojaka s njihovim potpisima; foto F. Hahnisch (darovano)
84. Drvena kutija sa 15 svetih sličica i s natpisom na kutiji »Hermine« (darovano)
85. Album fotografija iz Novih Dvora iz vremena Anke Jelačić; u albumu su i fotografije palače u Demetrovoj ulici, između dva rata (darovano)

86. Dječja zvečka od srebrnog lima, oko 1920. g. (darovano)
87. Tri male sličice u neobaroknim okvirima s likovima Jelačića, Radetzkog i nepoznate osobe (nije otkupljeno)
88. Fotografija Vere Jelačić (darovano)
89. Drvena kutija s mjedenim okovom bravice i djelomično sačuvanom aplikacijom od rožine kore na poklopcu (nije otkupljeno)
90. Fotografija Marije Kovačić, bake Ivana Gerersdorfera i guvernante djece Đure Jelačića (darovano)
91. Fotografija obitelji F. D. Pommer u Zagrebu, oko 1860. g. (nije otkupljeno)
92. Dijaprojektor, *laterna magica*, ručni rad, sa 20 slajdova (nije otkupljeno)
93. Tanjur od kamenine, veliki (otkupljeno)
94. Posuda za slatkiše s poklopcem u obliku sovine glave, secesija (otkupljeno)
95. Karniše, drvene, rezbarene (nije otkupljeno)
96. Stolica-tabure s nogama u obliku slova X, bidermajer (otkupljeno)
97. Stolica s naslonom i rukohvatima, tapcirana, rezbareno drvo (otkupljeno)
98. Stolica s naslonom, presvučena zelenom kožom s mjedenim zakovicama (nije otkupljeno)
99. Cviker s mjedenim okvirima (darovano)
100. Naočale u smeđoj futroli (darovano)
101. Kutija s poklopcem za kronometar, mehanizam nedostaje, oko 1900. g., Pariz (darovano)
102. Kutija s cilindrom i oznakom proizvođača: I. Gerersdorfer, Zagreb, Ilica 19 (nije otkupljeno)
103. Kutija za nakit, na dva kata, bidermajer, s koloriranom litografijom grada na poklopcu (otkupljeno)
104. Tri čestitke, rukom slikane, kolorirane, s notama i pjesmicama na njemačkom jeziku, upućene Anki, Dodu i Lilli, Novi Dvori 1931. g. (otkupljeno)
105. Ljuljačka u obliku konjića (otkupljeno)
106. Igračka u obliku krave na kotačićima (nije otkupljeno)
107. Dekorativne pločice od fajanse (Delft), u dva drvena okvira (10 i 11 pločica) (nije otkupljeno)
108. Zvonce od mjedi, s emajlom (nije otkupljeno)
109. Vrčić za mlijeko bez poklopca, od srebra (nije otkupljeno)
110. Vrčići za čaj i mlijeko s kromiranom drškom i pletenom drškom na poklopcu (nije otkupljeno)
111. Žlice, 5 kom., srebro, s inicijalima J J i grofovskom krunom (darovano)
112. Noževi, 5 kom., sa srebrnim drškama, inicijalima J J i grofovskom krunom (darovano)
113. Kutijica od mjedi s poklopcem, na 4 lavlje nožice (nije otkupljeno)
114. Vazica od porculana, naknadno prerađena u petrolejku, Meissen (nije otkupljeno)
115. Tanjur od kamenine s modrim uzorkom i žigom (nije otkupljeno)
116. Kineska kutija u obliku ormarića s vratašcima i tri ladice, drvena, lakirana, s cvjetnim motivima, srebrnim okovima i bravicom (nije otkupljeno)
117. Kipić Bude, od drva, pozlaćen, na postolju (darovano)
118. Cviker u futroli (darovano)

119. Stakleni podložak sa 6 staklenih valjkastih čašica za piće, sa srebrnim okovima na rubu otvora (nije otkupljeno)
120. Vrčić od brušenog stakla s okovom od srebra (nije otkupljeno)
121. Ručno ogledalo od srebra s drškom (nije otkupljeno)
122. Četvrtasta kutija od brušenog stakla, s rubnim okovom, poklopcem i drškom od posrebnog mesinga (?) (nije otkupljeno)
123. Šalica od porculana, s rubnim okovom i nožicama od mjedi, te s vjenčićem uz gornji rub šalice (nije otkupljeno)
124. Šesterokutna kasica od mjedi, na nožici, s poklopcem i ptičicom; kasica je u obliku crkve, s bravicom (nije otkupljeno)
125. Držač za pribor za jelo, od srebra (nije otkupljeno)
126. Pepeljara u obliku duboke žličice s dvije nožice na drški, od mjedi (nije otkupljeno)
127. Okrugle stolne ramice u srebrnim okvirima (nije otkupljeno)
128. Sprava za gašenje svijeće, s tankom drškom i kuglicom, od srebra (nije otkupljeno)
129. Pepeljara s iskucanim amorima i fantastičnim pticama, od srebra (nije otkupljeno)
130. Dvije četvrtaste posudice od porculana s modrim ukrasom, Meissen (nije otkupljeno)
131. Četiri zdjelice od porculana koje ulaze jedna u drugu, Meissen (nije otkupljeno)
132. Tanjurić od porculana, s modrim uzorkom, Meissen (nije otkupljeno)
133. Šalica s drškom od porculana, s modrim uzorkom, Meissen (nije otkupljeno)
134. Šalica bez drške, od porculana, s modrim uzorkom, Meissen (nije otkupljeno)
135. 2 šalice za kavu s drškom, od porculana, s modrim uzorkom, Meissen (nije otkupljeno)
136. Tanjurić-pepeljara od porculana, s višebojno oslikanim listovima i pupoljcima, Meissen (nije otkupljeno)
137. Zdjelica s poklopcem od porculana, s raznobojno oslikanim cvjetnim motivima; na poklopcu drškica u obliku kruške; Beč (otkupljeno)
138. Mala staklena čašica sa tri drške i kromiranim rubnim okovom (nije otkupljeno)
139. Staklena čaša sa srebrnim rubnim okovom (nije otkupljeno)
140. Portret, Anka Jelačić, ulje na platnu, sign. Prinzhofer, oko 1880. g., u okviru (otkupljeno)
141. Portret, Vera Jelačić, ulje na platnu, sign. Prinzhofer, oko 1872. g., u okviru (otkupljeno)
142. Portret, Hermina Jelačić, ulje na ljepenci, u okviru (otkupljeno)
143. Portret, Đuro Jelačić, crtež olovkom, sign. Burda, 1856. g. (otkupljeno)
144. Portret, Ana Jelačić, akvarel, s posvetom iz 1914. g. na njemačkom jeziku (otkupljeno)
145. Minijatura, nepoznati muškarac, pandan Ani Jelačić, oko 1805-1810. g., klasicizam (otkupljeno)
146. Rembrandtova majka, ulje na slonovači, sign. Dauth. A. (nije otkupljeno)
147. Josip Jelačić, minijatura u okviru od prešane kože, nakon 1848. g. (nije otkupljeno)

148. Litografija, maršal Radetzky, J. Kriehuber, Beč, 1848. g. (nije otkupljeno)
149. Elizabeta Habsburg-Lothringen, akvainta na svili, sign. W. Unger, u okviru iz vremena (nije otkupljeno)
150. Aleksandar Alagović, ulje na bakrenoj ploči, oko 1835. g. (otkupljeno)
151. J. Jelačić u mađarskoj pusti, 1848. g., ulje na platnu, sign. F. Kollarž (nije otkupljeno)
152. Portret, J. Jelačić, ulje na platnu, sign. I. N. Herle, 1850. g. (nije otkupljeno)
153. 7 litografija i koloriranih bakroreza (serija serežana), sign. J. Heicke, F. Kollarž, 1848-9. g. (nije otkupljeno)
154. Novi Dvori, akvarel, sign. Elza Ramberg, 1895. g. (nije otkupljeno)
155. Portret, Napoleon III., u bogatom pozlaćenom okviru iz vremena, ulje na platnu, sign. Cabanel, druga pol. 19. st. (nije otkupljeno)
156. Portret velikodostojnika, papa Inocentije XI., 1689. g., ulje na platnu (otkupljeno)
157. Portret velikodostojnika, S. Grisogoni, ulje na platnu, 1707. g. (otkupljeno)
158. Portret, Rungaldier, akvarel i olovka, u lijepoj rami (otkupljeno)
159. Portret, Franjo Jelačić, akvarel na papiru, sign. Jaley, 1795. g. (otkupljeno)
160. Litografija, F. Liszt, u okviru, sign. V. Kriehuber, 1838. g. (nije otkupljeno)
161. Bakropis, Joannes Antonius S.R.J. Comes de Schaffgotsch, sign. J. M. Beraigeroth, 1740. g. (nije otkupljeno)
162. Litografija, Ferdinand Mayerhofer, general-major, sign. Kriehuber, 1849. g. (nije otkupljeno)
163. Bakropis, Ludwig Richter (nije otkupljeno)
164. Bakropis, Wilhelm Hensel und Fanny Hensel geb. Mendelssohn-Bartholdy (nije otkupljeno)
165. Bakropis, Jos. Freiherr v. Hammer-Purgstall, sign. Laurence del. Benedetti sculp. (nije otkupljeno)
166. Litografija, Observatorium am Telegraphenthurme in Mestre am 4. Mai 1849. (na slici su Jelačić, Haynau i drugi sudionici) (nije otkupljeno)
167. Litografija, Franz Josef I., sign. gemalt v. Schwager, lith. v. Kriehuber (nije otkupljeno)
168. Litografija, J. Jelačić, Art. Zavod C. Albrechta, Zagreb (nije otkupljeno)
169. Litografija s autogramom, J. Jelačić, u pozlaćenju rami bez stakla; natpis ispod slike: »Što Bog daje i sreća junačka«; sign. Kriehuber, 1849. g. (nije otkupljeno)
170. Litografija s autogramom, Đuro Jelačić, u drvenju rami pod staklom, sign. V. Katzler, 1864. g. (nije otkupljeno)
171. Bakropis, Vincenz Baron Knesevich von St. Helene, u pozlaćenju rami pod staklom, sign. H. Mansfeld sc. (nije otkupljeno)
172. Litografija s autogramom, J. Jelačić, u drvenju rami pod staklom, sign. Lith. Gatier (nije otkupljeno)
173. Bakropis, Franciscus Comes de Nadasd., u drvenju pozlaćenju rami, sign. Johann Christ. Menrad, pinx. (nije otkupljeno)
174. Portret plemića s vlasuljom, ulje na platnu, 18. st. (nije otkupljeno)

Od g. Gerersdorfera otkupljivali smo prije svega one predmete za koje smo mogli biti u potpunosti sigurni da su pripadali banu ili članovima njegove najuže porodice (npr. diploma Đure Jelačića). Kako su sačuvane fotografije unutrašnjosti Novih Dvora iz razdoblja kad je još Anka Jelačić bila živa (oko 1925. g.), na njima su se mogli prepoznati predmeti iz ove skupine. Osim toga otkupljivali smo i one predmete koji su, poput Bolleova nacrti obiteljske grobnice, bili izravno povezani s kompleksom dvorca i imanja Novi Dvori. I, napokon, treći kriterij otkupa bila je povijesna i umjetnička vrijednost predmeta, bez obzira na to da li su oni izvorno pripadali Jelačićevoj ostavštini ili nisu, kao što je to slučaj s renesansnom škrinjom ili portretima crkvenih velikodostojnika iz 17. st.

Ostali predmeti koji se nalaze na popisu a nisu mogli biti otkupljeni bili su ili preskupi, pa se danas nalaze u vlasništvu privatnika i ponovo nam se nude ali po daleko višim cijenama, ili ih je kao uspomenu zadržala Gerersdorferova supruga.

Zanimljivo je da smo u toku otkupljivanja predmeta doznali da su još 1950. g. prilikom preuređivanja prostorija u stanu Vere Gerersdorfer i Marije Elge Tiller (polusestre g. Ivana Gerersdorfera) u Demetrovoj 7 sastavljeni zapisnici, i to na temelju Zakona o zaštiti spomenika kulture i prirodnih rijetkosti NRH od 19. listopada 1949. g. Prvi su zapisnik potpisali »izaslanici« Konzervatorskog zavoda u Zagrebu, prof. Olga Klobučar, prof. Vanda Pavelić i prof. Zdenka Munk, a kao vlasnik, Marija Elga Tiller. Drugi je zapisnik potpisala Vera Gerersdorfer, kao vlasnica popisanih predmeta, a kao članovi Zavoda prof. Zdenka

Munk i Iva Vrbanić. Utvrđeno je da popisani predmeti imaju spomenički karakter i da trebaju biti zakonom zaštićeni. Ovdje ću ih nabrojiti redom kojim su i popisani, ali bez opširnih opisa, samo s najosnovnijim podacima.

U stanu Marije Elge Tiller izuzeti su slijedeći predmeti:

1. *Dvokrilni ormar, druga polovina 18. st.*
2. *Komoda sa tri ladice, oko 1780. g.*
3. *Stol od mahagonija s intarzijama, oko 1800. g.*
4. *Stajaća ura, sign. Hardman in Wien, 18. st.*
5. *Dva naslonjača, rezbarena i tapecirana, stil neodređen*
6. *Stolić za šivanje, na tri noge, poč. 19. st., bidermajer*
7. *Stolić za šivanje, na dvije noge, poč. 19. st., bidermajer*
8. *Naslonjač, tapeciran, 17. st.*
9. *Klupica i dva stolca sa sjedalima od pletene trske, kraj 18. st. (danas u HPM)*
10. *Naslonjač sa sjedalom od pletene trske, kraj 18. st. (danas u HPM)*
11. *Naslonjač, tapeciran, kraj 18. st.*
12. *Sekreter, paljeni ukras, venecijanski barok, 18. st.*
13. *Škrinja, rezbarena, renesansa, 16-17. st.*
14. *Naslonjač, rezbaren, tapeciran, kraj 18. st.*
15. *Stol, rezbaren, intarziran, druga pol. 18. st.*
16. *Pisaći stol, bidermajer*
17. *Slika, ulje na platnu, portret Josipa Jelačića, sign. M. Herle (50. ili 59. g.), u okviru*
18. *Bakropisi i bakrorezi (5 kom.); Hans Maid: teatarske scene i kompozicije s*

Klasicistički portal palače obitelji Đure Jelačića u Demetrovoj 7 u Zagrebu, u kojoj je kasnije stanovao i I. Gerersdorfer; crtao Vlatko Mažuranić

ljubavnim parovima, iz ciklusa Don Juana, 1921. g.

19. *Slika, ulje na platnu, portret Vere Jelačić, sign. Prinzhofers, u okviru, 80-ih g. 19. st. (danas u HPM)*
20. *Slika, ulje na platnu, nedovršeni portret Anke Jelačić, sign. Prinzhofers, u okviru, 80-ih g. 19. st. (danas u HPM)*
21. *Sag, uzlan od vune, srednja Perzija, vel. 412x412 cm*
22. *Sag, uzlan od vune, Širvan, stariji rad, vel. 305x120 cm*
23. *Vaze od fajanse, 2 kom., Delft, 18. st.*
24. *Litografije, kolorirane, 4 kom., prizori s logorovanja Hrvata, sign. Josef Heicke*
25. *Sličice, silhouette, rezane od crnog papira, 3 kom. (2 muška i 1 ženski lik u profilu), prva pol. 19. st.*

26. *Litografija, portret Franza Liszta, rad Kriehubera, 1838. g.*
27. *Litografija, portret bana Jelačića, sign. Heinrich Thomas; s banovim potpisom*
28. *Litografija, barun Jelačić na konju, sign. Jos. Fleicke (sic!) 848 (radi se vjerojatno o J. Heickeu)*
29. *Litografija, kolorirana, Feldmarschal-Lieutenant Jellachich, sign. Lancedelli nach Mirovich, Jelačić na konju*
30. *Bakrorez, kolorirani, otisak na svili, portret carice Elizabete, sign. Ungar*
31. *Litografija, portret Franje Josipa I. kao vojvode austrijskog, sign. Kriehuber*
32. *Ovalan okvir, pozlačeno drvo, kraj 18. st.*
33. *Bakrorez, Le lever, sign. P. A. Bauduin, gravé par Massard, 1771. g.*
34. *Sviječnjak, crkveni, jednokraki, posrebrni lim, 18. st.*

U stanu Vere Gerersdorfer sastavljen je slijedeći popis zaštićenih predmeta, kao i »Dodatak zapisniku Vere Gerersdorfer, k broju: 731/1950«

1. *Renesansna škrinja na stepenastom postamentu, s intarzijama gradova, s biljnim rezbarijama, groteskama i grbovima, obojena, okov i ključ stari, 16-17. st., južna Njemačka, Eberstein (danas u HPM)*
2. *Renesansna škrinja na dvije niske nožice, s rezbarenim maskeronima, štitom, viticama i pticama, 17. st., restaurirana*
3. *Škrinjica na okruglim tokarenim nožicama, sa 4 pilastra, nišama i rezbarenim biljnim ornamentima, 17. st.*
4. *Škrinjica na tokarenim okruglim nožicama, s ukladama na svim ploham, rezbarena, 17-18. st.*

5. *Klecalo u obliku komode na izvlačenje, na niskim postament-nožicama, sa 4 ladice, intarzirano geometrijskim ornamentima, 18. st. (?)*
6. *Pisaći stol, rolo, na 8 četverbridih kaneliranih nogu, s intarziranim medaljonom s muzičkim instrumentima; u gornjem i donjem dijelu po dvije pobočne ladice i 1 središnja po širini, s pretincima; kraj 18. st.*
7. *Škrinjica na kuglastim nožicama, s bačvasto zaobljenim poklopcem, intarzija ptice i vitica bjelokošću, 18-19. st*
8. *Komoda odsječenih uglova, s pločom za pisanje na preklop, sa tri ladice, na nogama, intarzirana geometrijskim prugama; iznutra galerijice s pretincima i pobočnim ladicama, 18-19. st.*
9. *Škrinjica na postament-nogama, intarzirana fantastičnim pejzažem, pticama i jelenom, prva pol. 19. st.*
10. *Stajaći sat, s vitičastim ornamentima izvedenim zlatnom prašinom, barokiziran, majstor Quare (ili Duare), London, 18. st.*
11. *Škrinjica na niskim nožicama s metalnom reljefnom pločom s prikazom Venerre i tri Gracije, flankirana brončanim karijatidama, rezbarena, Italija, 16. st.*
12. *Kabinetski ormarić na tokarenim niskim okruglim nogama, dvokrilni s ukladama, sa 13 ladica i središnjim pretincem, 17. st.*
13. *Škrinja renesansnog oblika, s grbom, na rezbarenim plosnatim nogama, rezbarena, flankirana maskeronima, novija imitacija*
14. *Renesansna škrinja s maskeronima, na niskim nogama, rezbarena, 17. st.*

Vera Meid rođ. Freudendreich (1889-1955), udata za tvorničara šesira Ivu Gerersdorfera, operna pjevačica i majka I. Gerersdorfera. Družbenica Anke Jelačić i nasljednica dijela ostavštine obitelji Jelačić.

15. *Dvokrilni ormar sa tri pilastra i rezbarijama andeoskih krilatih glava u kartušama, na niskim okruglim nogama, 17. st.; nabavljen od obitelji Drašković iz dvorca Bisaga*
16. *Klupa (cassapanca) sa štitovima grbova u kartušama, rezbarena, novija imitacija(?), tapecirana*
17. *Komoda sa tri ladice, trbušasta, na rezbarenim savijenim nogama, primitivni rad*
18. *Škrinja na profiliranom postamentu, rezbarena motivom ptica koje kljuju grožde, 18. st.*
19. *Stol sa 11 rezbarenih nogu s poprečnim prečkama i nodusima, rubni pojas ploče rezbaren lovačkim prizorima, 17. st., od obitelji Drašković, Bisag*

20. *Stol s ladicom, na 4 tokarene noge, Holandija, 17. st.*
21. *Stol za igru na 4 četverobridne noge, sa 4 ladice, s geometrijskom intarzijom, kraj 18. st.*
22. *Stolić s ladicom, na 4 četverobridne noge, geometrijska intarzija, kraj 18. st.*
23. *Sekreter s preklopnom pločom, na 4 četverobridne, niske noge, 3 ladice, s pomoćnim ladicama i pretincima, intaržiran, 18. st.*
24. *Klupa s naslonom za leđa i ruke, na 6 četverobridnih nogu, bidermajer*
25. *Stolac s naslonom, na četverobridnim nogama, s probijenim i zaobljenim naslonom, tapeciran, bidermajer*
26. *Naslonjač s okruglim tapeciranim sjedalom, polukružnim naslonom, na 4 četverobridne noge, presvučen bijelo-zelenim prugastim moiréom, bidermajer*
27. *Stolci (3 kom.), bijelo obojeni, djelomično pozlaćeni, rezbareni, na 4 okrugle kanelirane noge s nodusima, s probijenim naslonima i klasicističkim ukrasima; sjedala tapecirana, presvlaka svilena, bijelo-ružičasta, kraj 18. st.; s posjeda Jelačića u Novim Dvorima*
28. *Sofa i 2 naslonjača s intarzijama, na četverobridnim nogama (prednje noge s okovima), s tapeciranim naslonima za leđa i ruke, presvlaka novija od maslinasto-zelenog prugastog baršuna, prva pol. 19. st.(?)*
29. *Stol, bogato rezbaren, na 4 profilirane noge, presvučen crvenim suknom, stil Louis XVI.*
30. *Naslonjač rezbaren cvjetnim ornamentima, na 4 savijene noge, s polukružnim naslonom te djelomično tapeciranim rukohvatima, presvlaka nova, 18. st.*
31. *Stolić za šivanje, okrugao, na tri savijene noge sa spojnom pločicom i košaricom, s jednom ladicom*
32. *Stolice, 6 kom., tapecirana i kožom presvučena sjedala, ovalni nasloni s pletenom trskom i rezbarijom na vrhu; prednje noge savijene, druga pol. 19. st.; stolci (ukupno 12 kom.) potječu iz banske palače, a bili su vlasništvo bana Jelačića, naslijedila ih je Anka Jelačić*
33. *Stolac na 4 četverobridne ravne noge, sprijeda spojene prečkom; visoki naslon s volutama, sjedalo tapecirano, presvlaka nova, renesansni stil*
34. *Ormar, dvokrilni, na okruglim niskim nogama, s odsječenim uglovima, s tordiranim stupovima i korintskim kapitelima, s tordiranim pilastrom u sredini, s ukladama, barok*
35. *Komoda sa tri ladice, na okruglim niskim nogama, geometrijski intarzirane pruge, kraj 18. st.*
36. *Škrinja s poklopcem, rezbarena ljudskim figurama, vazom s cvijećem, školjkastim ukrasom i prikazom crkve, s ukladama, 18. st.*
37. *Klupa s probijenim klasicističkim naslonom, na 6 koničnih četverobridnih nogu, sa savijenim naslonima za ruke, tapecirana, kraj 18. st. (danas u HPM)*
38. *Škrinja s poklopcem, rezbarena biljnim ornamentima, s baglamama od probijenog željeza na poklopcu, 18. st.(?)*
39. *Dvokrilni ormar na 4 četvrtaste noge, s crnim kaneliranim pilastrima sa strane, s ukladama, bidermajer*
40. *Komoda sa 3 ladice, na 4 četvrtaste noge, s odsječenim uglovima, bidermajer*

41. *Buffet, dvokrilni, trbušasti, s ladicama, na 4 savijene niske noge, s ukladama, sred. 19. st.*
42. *Naslonjač sa savijenim prednjim nogama, volutastim naslonom za ruke, savijenim naslonom za leđa, koničnim stražnjim nogama; sjedalo, naslon za leđa i ruke tapecirani, presvlaka od novijeg modrikastog baršuna, bidermajer*
43. *Ormar, dvokrilan, na 6 spljoštenih kuglastih nogu, s odsječenim uglovima; na vratima tordirani stupići djelomično pozlaćeni, uklade, rozete, plastične vrpce, girlande, pilastri; vijenac s pozlaćenim cvjetnim rezbarenim ukrasom; kraj 18. ili domaći rad sred. 19. st.*
44. *Ormar, dvokrilan, s odsječenim uglovima, na 4 niske savijene noge, probijenog zabata na vijencu, lagano trbušast, s geometrijski intarziranim ukladama na vratima, 18. st.*
45. *Ormar, dvokrilni, na 4 rezbarene savijene noge, uklade na vratima s rezbarijama; istaknuti vijenac, imitacija 18. st.*
46. *Sag od vune, uzlan, raznobojan, s motivima vitica i rombova, Kavkaz, vel. 121x290 cm*
47. *Sag od vune, uzlan, raznobojan, s motivima rombova i djeteline, afganistanski, vel. 270x200 cm*
48. *Sag od vune, uzlan, raznobojan, s motivima rombova, vitica i cvjetova, Kavkaz, vel. 263x122 cm*
49. *Sag od vune, uzlan, raznobojan s motivima karanfila, kurdistanski, vel. 378 x 190 cm*
50. *Sag od vune, uzlan, raznobojan s motivima zmaja, rajске ptice, cvijeća, Daleki Istok, evropska produkcija, vel. 360x285 cm*
51. *Sag od vune, uzlan, Bochara, tipičnog uzorka i boje, vel. 185x315 cm*
52. *Ćilim od vune, klječan, raznobojan, sa zvjezdastim motivima, stari bosanski rad, vel. 200x280 cm*
53. *Ćilim od vune, klječan, raznobojan, sa zvjezdastim motivima, vel. 200x240 cm*
54. *Sag od vune, kao pod br. 51., vel. 300x195 cm*
55. *Sag od vune, uzlan, raznobojan, s motivima palme i cvjetnih vitica, tip Serabend, vel. 125x265 cm*
56. *Sag od vune, uzlan, raznobojan, s motivima rombova i Wolkenbanda, Kavkaz, vel. 126x280 cm*
57. *Slika, ulje na platnu, portret mlade plemkinje, slični načinu Gardelle, vel. 74x53 cm*
58. *Slika, ulje na platnu, portret crkvenog dostojanstvenika s grbom i tekstom: INNOCENTIUS XI ODESCALCUS PONT MAX CREAT DIE XXI SEPT MDCXXXI (danas u HPM)*
59. *Slika, ulje na platnu, poprsje bradatog crkvenog dostojanstvenika s grbom i tekstom: JOANNES S.R.E. CARD. CREMEN. TIT. S. CRISOGONI. PASCHALE 7° CREATUS 1107. Rad 17-18. st. (danas u HPM)*
60. *Slika, ulje na platnu, portret plemića s vlasuljom, 18. st.*
61. *Tanjuri i zdjelice (više komada), od porculana s pozlatom; Stari Beč, poč. 19. st.*
62. *Tanjuri od kamenine (4 kom.), Italija(?), 18. st.*
63. *Tanjuri od porculana, probijenog oboda s vrpčastim modrim ukrasom; Stari Beč, poč. 19. st.*

64. *Tanjur od porculana s modrim ukrasom ptice i cvijeća, Meissen*
65. *Slika, ulje na platnu, Lj. Babić, motiv u parku, sign. LJ. B. 919.*
66. *Slika, bakrorez, portret glumice Delvard, sign. Tomislav Krizman, 907.*
67. *Slika, bakropis, portret Delvard, sign. Tomislav Krizman, 1914.*
68. *Slika, bakrorez, procesija u Bretagni, sign. Tomislav Krizman, 909.*
69. *Slika, ulje na platnu, portret mladića s grbom i tekstom: GEORG CRISTOPHOR HORNSTEIN AETATIS 15. 1632.*
70. *Slika, ulje na platnu, biblijski prizor (sveta obitelj), talijanski rad, oko 1600. g.*
71. *Slike (5 kom.), ulja na platnu, biblijske scene u širokom pejzažu (teme iz života Jakoba, Abrahama i Mojsija); vjerojatno dekorativni radovi iz 18. st., austrijsko-talijanskog porijekla (postoji sličnost s Rangerovim slikarijama na drvu); u drvenim, rezbarenim, pozlaćenim okvirima*
72. *Slika, ulje na platnu, portret Napoleona III., sign. Cabanel, u originalnom suvremenom drvenom pozlaćenom okviru*
73. *Slika, ulje na platnu, portret grofa Eggera, prva pol. 19. st., u suvremenom drvenom pozlaćenom okviru, oštećen*
74. *Slike (2 kom.), bakrorezi: a) grob Cecilije Metele, nepoznati engleski autor, 1746. g. i b) L'arrivée des barques marchandes, sign. J. Pillement, del. i P.C. Canot, sculp.; u suvremenim drvenim pozlaćenim okvirima; 18. st.*
75. *Slika, bakrorez, autoportret Tomislava Krizmana, sign. Tomislav Krizman, 1913. g.*
76. *Slika, ulje na platnu, Krist u Emausu, kopija po Rembrandtu, iz 1931. g., sign. Milivoj Uzelać*
77. *Kolorirane litografije (2 kom.), portret bana J. Jelačića, sign. Kriehuber 1848, jedna nekolorirana*
78. *Kolorirana litografija, portret bana J. Jelačića, sign. Kriehuber 848*
79. *Litografija, portret bana J. Jelačića, sign. Kriehuber 849, s potpisom bana i devizom: »Što Bog dade i sreća junačka«*
80. *Litografija, portret Đure Jelačića (3 kom.), sign. Kriehuber 850*
81. *Litografije (jedna kolorirana, druga nije), portret bana J. Jelačića, po Kriehuberu*
82. *Kolorirana litografija u ovalnom okviru, portret bana Jelačića*
83. *Kolorirana litografija, ban Jelačić*
84. *Litografija, Ferdinand Mayerhofer, sign. Kriehuber 849*
85. *Litografija, portret Stjepana Knićanina, sign. Kriehuber, 849*
86. *Kolorirana litografija, portret Metela Ožegovića, sign. Kriehuber 849*
87. *Kolorirana litografija (2 kom.), pandur i serežan, sign. A Vienne chez T. Molo et Comp.*
88. *Minijatura na papiru akvarelom, portret mlade žene, sign. Rungaldier, iz 30-ih g. 19. st. (danas u HPM)*
89. *Kolorirani crtež na papiru, portret baruna Portnera, sign. Dessiné par Louis Jaley. Lieutenant de Gdiens Français ...nier de Grre en Exclavonie le 20 Mars, 1795; u drvenom pozlaćenom okviru (danas u HPM)*
90. *Litografija, barun Knežević, sign. Mansfeld, scul.*

91. Slika, Schabkunst, portret označen: *Franciscus Comes de Nadasd*, sign. *Johann Crist. Menrad*
92. Kolorirane litografije (3 kom.): bečke slike iz vojničkog života, sign. *Lanzedelli*
93. Pastel na papiru, *Ivo conte Vojnović*, 1915. g., morski pejzaž
94. Slika, ulje na platnu, mrtva priroda s cvijećem, nesign., diletantski bidermajer, u originalnom drvenom pozlaćenom okviru
95. Slika, ulje na platnu, romantični pejzaž sa starim gradom među bregovima, nesign.
96. Slike (2 kom.), Schabkunst, a) *Le songe d'amour*, po *Fragonardu*, sculps. *N. Fr. Regnault*. b) *La fontaine d'amour*, isti autor
97. Slika, ulje na platnu, *Jelačić pred Bečom*, autor nepoznat
98. Kip sv. *Antuna*, od drva, pozlaćen, barok, 17-18. st.
99. Svijećnjak od mjedi, barok, 18. st.
100. Svijećnjak od posrebrenog lima, jednokrak, kraj 18. st., preuređen na elektriku
101. Bista od biscuit-porculana, poprsje *Mme Dubarry* s natpisom, *Sèvres*, 18. st.
102. Vaze od porculana sa 2 drške, oslikane cvijećem, bez marke, 19. st. (2 kom.) (1 kom. danas u HPM)
103. Samovar od bakra, utisnuta marka na ruskom jeziku, *Tula*, 19. st.
104. Svjetiljka od mjedenog lima, kraj 19. st., *Venecija(?)*
105. Svijećnjak od mjedi, sedmerokraki, kraj 18. st.
106. Lukijenar od mjedi, s kompletnim priborom, 18. st.
107. Apotekarske posude (2 kom.), od fajanse, s tekstom u ljubičastoj boji, kraj 18. st.
108. Vrčevi (2 kom.) od fajanse, na visokoj nožici s ručkama; jedan sign. *Cagliari, Pesaro*, a drugi *E.E.*, 18-19. st., *Italija*
109. Posudica od porculana, kineska, oslikana biljnim ornamentima
110. Vaze (3 kom.) od fajanse na šesterokutnoj bazi, s poklopcima s naknadno stavljenim plastičnim pticama od sadre, marka *Delft*, 18. st. (neke danas u HPM)
111. Vaze (2 kom.) od fajanse, na osmerokutnoj bazi, marka *Delft*, 18. st.
112. Šećernica od porculana, s poklopcem s plastičnim prihvatom u obliku kruške, oslikana, marka *Stari Beč*, 18. st. (danas u HPM)
113. Vaza od fajanse, u obliku albarela, oslikana cvijećem, 18-19. st., *Italija*
114. Vrč od fajanse, s ručkom, bazom i poklopcem od kositra, oslikan, *Njemačka*, 18. st.
115. Vrč od fajanse, s ručkom, bazom i poklopcem od kositra, oslikan figurom konja, *Njemačka*, 18. st.
116. Vrč od fajanse, s ručkom; poklopac od kositra s inicijalima *J. B. L.*; oslikan figurom trubača, *Njemačka*, 18. st.
117. Vrč od fajanse s ručkom; poklopac od kositra s likom *Madone* i *Isusom* te nečitkim tekstom; oslikan, *Njemačka*, 18. st. (danas u HPM)
118. Vrč od fajanse, s ručkom; poklopac i baza od kositra; na poklopcu u medaljonu slova: *E.G.H.* i god. 1786; *Njemačka*, 18. st.
119. Vrč od kositra s graviranim ornamentima cvijeća i grba; na poklopcu slova

- I.F. i god. 1694; na ručki punca i g. 1692; Njemačka, 17. st.*
120. *Svijećnjak od kositra, jednokrak; na bazi urezana slova A H i g. 1840.*
121. *Vrč od fajanse, na visokoj nožici višebojno oslikan s medaljonom i pticom; Italija, 18. st.*
122. *Vaze (2 kom.), od fajanse, na visokoj nožici, višebojno oslikane amoretima, neptunima i ženskim likovima u pejzažu; marka Savona(?), Italija, 19. st.*
123. *Vaza od bakrenog lima, s obojenim ukrasima, gravirana; marka urezana: toranj u kružnici i slova W M F; secesija*
124. *Posuda od bambusova drva, rezbarena kineskim figurama u pejzažu, srnom i pticom feniks; urezana slova na stranama; noviji kineski rad*
125. *Ukrasna aplika od drva, polikromirana i pozlaćena, na proboj; vjerojatno s oltara; 18. st.*
126. *Podnos od kamenine s reljefnim ukrasima, bijelo ocakljen s klasicističkim ukrasima, 1800. g., vjerojatno tintarnica, ljubljanski proizvod(?)*
127. *Vaza od crvenog rubinskog stakla ukrašena plastičnim staklenim nitima; secesija*
128. *Zidni svijećnjak od mjedi, jednokrak, u obliku muškog lika s trubom*
129. *Bakrorez, mitološka scena s Venerom, Amorom i ljudskim figurama, sign. Chodowiecki 1789. g.*
130. *Slika, ulje na daski, portret supruge Đure Jelačića u naslonjaču s lornjonom; autor nepoznat, sred. 19. st. (danas u HPM)*
131. *Figurice od porculana (5 kom.): ženski likovi u različitim pokretima u kostimima iz 18. st.; marka Nymphenburg; noviji rad prema starim modelima*
132. *Grupe od kamenine (2 kom.), bijelo ocakljene: ljubavni rokoko par pod stablom, modra marka, Napulj: N i kruna sa 5 zubaca, 18. st.*
133. *Figura od porculana: Ceres sa snopovima žita, bijelo ocakljena; marka utisnuta: Nymphenburg; novija kopija starijeg modela*
134. *Zrcalo, zidno u pozlaćenom okviru, sred. 19. st. (danas u HPM)*
135. *Zrcalo, zidno u okviru od pozlaćenog rezbarenog drva, s motivom jajčanika, bidermajer*
136. *Stalak za cvijeće od bambusove trske, tronogi, sa zdjelom od kamenine, oslikanom i pozlaćenom; marka: Zsolnay, 19. st.*
137. *Litografija na papiru, kolorirana: Scene aus dem Kroatenlager bei Wien; sign. Kolarž*
138. *Litografija na papiru, kolorirana: Franjo Josip I. sa svojim generalima (i s Jelačićem); sign. Krumholz*
139. *Litografije, kolorirane, 8 kom.: bitke iz g. 1848., sign F. X. Zalder*
140. *Litografija: Observatorium am Telegraphenturme bei Mestre, s Oberstom Jelačićem, 1849. g.*
141. *Litografija: Zgode god. 1848. (po starom kamenotisku); sign, Katzler gezeichnet. 1849.*
142. *Litografija: Die Ertheilung der brillantnen Ordeninsignie am Glacis; sign. Leand. Russ. pinx.*
143. *Kotlić od iskucanog bakra sa željeznim provijeslom, biljni ornamenta; oko 1800. g.*

Stolić za šah sa šahovskom pločom i figurama od slonovače. Nekad je stajao u sobi za pušenje u Novim Dvorima. Stolić je otkupljen od I. Gerersdorfera, a šah je dio donacije Anke Jelačić iz 1937.

144. Luster od stakla, s metalnom konstrukcijom i kristalnim privjescima, sa 8 krakova; preuređen na elektriку; kraj 18. st.

145. Luster od rezbarenog pozlaćenog drva, s kristalnim privjescima, sa 10 krakova; 19. st.

Popisu je dodana i:

Opaska: U zbirci se nalazi (prema starijim fotografijama uređenog stana) još nešto predmeta: staklo, srebro, no ti su zapakovani i nisu u momentu popisivanja dostupni. Oni će se naknadno prijaviti, i ukoliko su umjetničke vrijednosti, unijeti u ovaj popis.

Slijedi »Dodatak zapisniku Vere Gerersdorfer« koji se nastavlja na broj 145:

146. Sofa, rezbarena i tapecirana, rokoko (danas u HPM)

147. Vaza od fajanse, Delft, 1697. g., David Kam

148. Tanjur od fajanse, Italija(?), 18. st.

149. Slika, ulje na platnu, portret nepoznatog mladića u uniformi, oko 1770-80. g.

150. Lepeza od bjelokosti i pergamene, Francuska(?), prva pol. 18. st.

151. Slika, ulje na bakrenom limu, portret biskupa Maksimilijana Vrhovca, iz vremena (danas u HPM; nije Vrhovac nego Alagović)

152. Šećernica, srebro, Stari Beč, 1853. g.

153. Vrčići za mlijeko i crnu kavu, srebro, Stari Beč, 1848. g.

154. Svijećnjak, jednokraki, srebro, s monogramom HJ (= *Hermina Jelačić*), Stari Beč, 1810. g.

155. Sag od vune, Širvan, vel. 252x109 cm

Ujedno raspoložemo »Popisom prodanih umjetničkih predmeta bivše zbirke pok. Gerersdorfer Vere sastavljen prema zapisniku sastavljenom u stanu pok. Gerersdorfer Vere, Zagreb, Demetrova ul. 7 po potpisanim članovima Zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti N.R.H. u Zagrebu dne 1-7. VI. 1950. g.«.

Iz zapisnika sastavljenog 1950. g. u stanu M. Elje Tiller prodani su slijedeći predmeti:

2. Komoda, intarzirana, prodala E. Tiller »Obliku«, Beograd, Dobračina ul. 1
13. Škrinja, rezbarena, prodala E. Tiller »Obliku«, Beograd, Dobračina ul. 1
14. Naslonjač, prodala E. Tiller dr. V. Tešar-Domcu, Zagreb, Socijalističke revolucije 28
16. Pisaći stol, prodala E. Tiller ing. Nikoliću, Zagreb, Buličeva 14
34. Svijećnjak, crkveni, prodala V. Gerersdorfer prof. S. Dokiću, Beograd, Ul. 7. jula 4

Iz zapisnika sastavljenog 1950. g. u stanu pok. Vere Gerersdorfer prodani su slijedeći predmeti:

4. Škrinjica, rezbarena, prodala V. Gerersdorfer akad. slikaru Mirku Počući, Beograd, Kosančićev venac 19
5. Klecalo u obliku komode, prodala V. Gerersdorfer »Obliku«, Beograd
8. Komoda, prodala E. Tiller dr. V. Tešar-Domcu, Zagreb
9. Škrinjica, prodale E. Tiller i V. Gerersdorfer »Obliku«, Beograd

11. Škrinjica, rezbarena, prodala V. Gerersdorfer dr. V. Tešar-Domcu, Zagreb

14. Škrinja, rezbarena, prodala E. Tiller dr. Paveliću, Zagreb, Dalmatinska 2

18. Škrinja, rezbarena, prodala V. Gerersdorfer drugu Hajonu, Merkantile, Zagreb, Praška 2

19. Stol, rezbaren, prodala V. Gerersdorfer muzeju u Trakošćanu

22. Stolić s intarzijama, prodala E. Tiller akad. slikaru M. Počući, Beograd

24. Klupa, prodali Vera i Ivan Gerersdorfer te E. Tiller dr. Vitaušu, Zagreb, Jurjevska 13

25. Stolac, prodala E. Tiller ing. S. Nikoliću, Zagreb

30. Naslonjač, prodala V. Gerersdorfer »Obliku«, Beograd

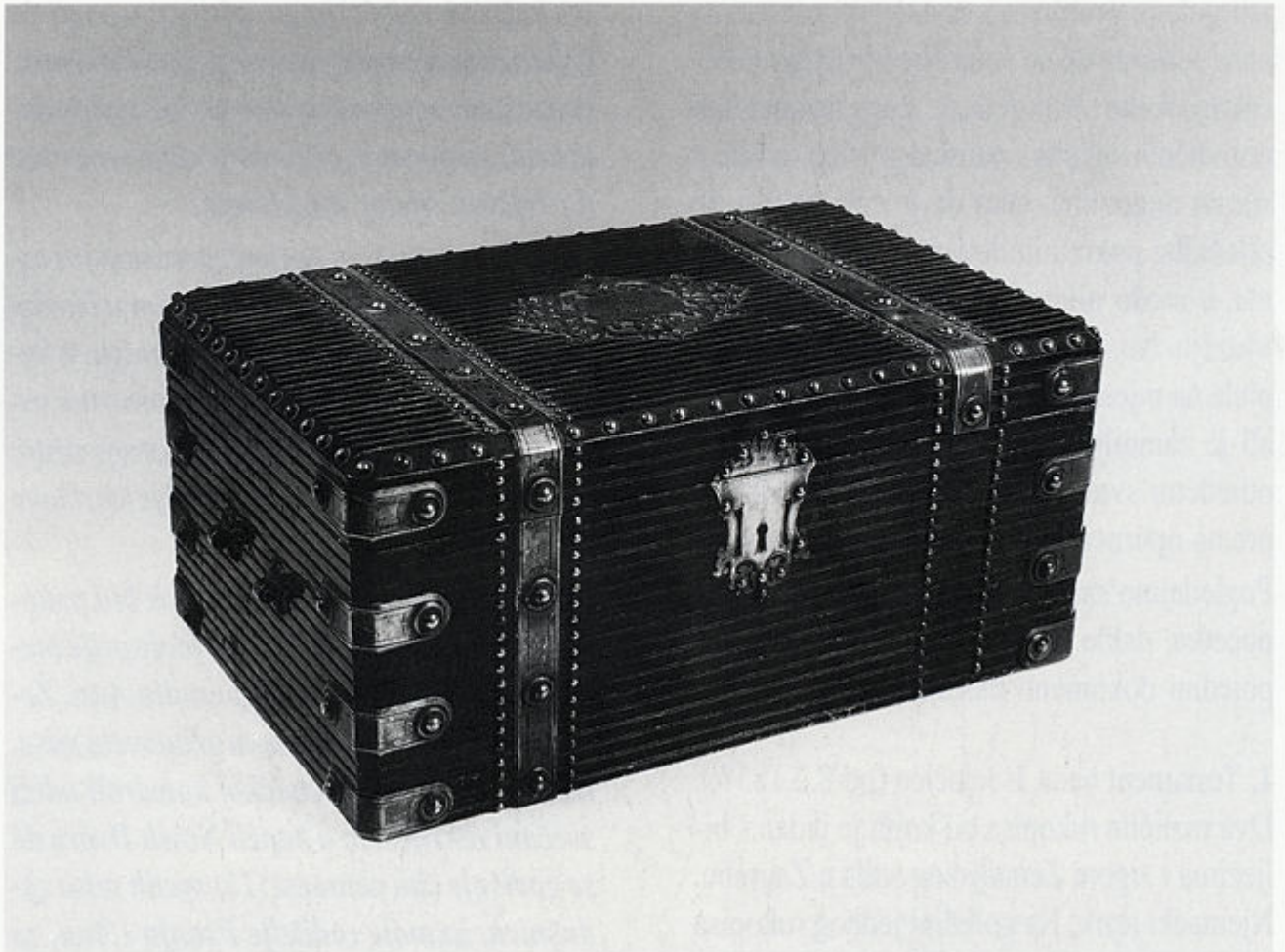

Anka Jelačić u Novim Dvorima kako sjedi za šahovskim stolićem, oko 1925.

31. *Stolić za šivanje, prodala V. Gerersdorfer akad. slikaru M. Počući, Beograd*
33. *Stolac, Ivan Gerersdorfer zamijenio za glazbala*
35. *Komoda, prodala V. Gerersdorfer, adresa nepoznata*
44. *Ormar, prodala Vera Gerersdorfer dr. V. Tešar-Domcu, Zagreb*
47. *Sag od vune, prodala V. Gerersdorfer, adresa nepoznata*
50. *Sag od vune, prodala V. Gerersdorfer, adresa nepoznata*
52. *Ćilim od vune, prodala E. Tiller prof. S. Dokiću, Beograd*
54. *Sag, buhara, prodala V. Gerersdorfer akad. slikaru M. Počući, Beograd*
55. *Sag od vune, prodala V. Gerersdorfer prof. S. Dokiću, Beograd*
61. *Tanjuri i zdjelice od porculana (više komada), prodala E. Tiller »Obliku«, Beograd*
99. *Svijećnjak od mjedi, prodala E. Tiller »Obliku«, Beograd*
101. *Poprsje Mme Dubarry, bista od biscuita, prodala V. Gerersdorfer »Obliku«, Beograd*
103. *Samovar od bakra, zamijenio Ivan Gerersdorfer za glazbala*
109. *Posudica od porculana, kineska, razbila se*
117. *Vrč od fajanse, poklonila V. Gerersdorfer, adresa nepoznata*
118. *Vrč od fajanse, prodala E. Tiller akad. slikaru M. Počući, Beograd*
119. *Vrč od kositra, prodala E. Tiller M. Počući, Beograd*
122. *2 vaze od fajanse, prodala V. Gerersdorfer M. Počući, Beograd*
124. *Posuda od bambusa, prodala E. Tiller M. Počući, Beograd*
126. *Podnos od kamenine, prodala E. Tiller M. Počući, Beograd*
127. *Vaza od crvenog rubinskog stakla, poklonila V. Gerersdorfer MUO, Zagreb*
132. *Grupe od kamenine, 2 komada, prodala V. Gerersdorfer »Obliku«, Beograd*
135. *Zidno zrcalo, u pozlaćenom rezbarenom okviru, zamijenio Ivan Gerersdorfer za glazbala*
150. *Lepeza od bjelokosti i pergamene, ukradena*
154. *Svijećnjak od srebra, jednokraki, poklonila V. Gerersdorfer, adresa nepoznata*
- Napokon, iz 1955. godine (5. ožujka) posjedujemo »Zaključnicu« u rukopisu »za kupoprodaju starih umetničkih predmeta, zaključenu između gospojice Tiller Marie Elge iz Zagreba, službenice poduzeća "Seljačke Sloge", Gornji Grad, Demetrova 7/I, kao prodavca, i arhitekta Stojanovića Bratislava, rukovodioca i punomoćnika arhitektonskog atelijeja, "Oblik", Beograd, Dobračina ul. br. 1/III a, za kupovinu sledećih stvari«:
1. *Jedna stara komoda »Marija Terezija«, 40.000 din*
  2. *Jedno klecalo »Maršal Laudin«, 18. vijek, 40.000 din*
  3. *Jedan biskvit, Sevres 18. vijek, 20.000 din*
  4. *Jedna fotelja, Luj XVI, 18.000 din*
  5. *Jedan tepih, kineski, plavi, 120.000 din*
  6. *Jedna renesansna škrinja, 150.000 din*
  7. *Dve porculanske pastoralne figure »Napulj«, 20.000 din*

Zavjetna škrinja Anke Jelačić koju je ostavila na čuvanje Veri Gerersdorfer, a ona svojem sinu. U škrinjici su pohranjene intimne uspomene grofice Anke, od kojih su neke bile namijenjene spaljivanju. Dar I. Gerersdorfera sa željom da svi predmeti u škrinji i dalje ostanu zajedno.

8. *Jedna garnitura porcelana Alt-Wien, u stilu ampir, 12 kom., 15.000 din*
9. *Jedna uljara od mesinga, 6.000 din*
10. *Jedan istočnjački čirak, 5.000 din*

No osnovna namjena ovog teksta zapravo je da muzealcima i svima onima koji se bilo na koji način bave poviješću obitelji Jelačić prikažem svu dokumentaciju koja u HPM-u postoji o dolasku predmeta iz Novih Dvora u Muzej (tada još: Narodni muzej), te da pojedine spise prepričam i dodam im, tamo gdje mi se to činilo potrebnim, svoj komentar, a da u nekim slučajevima prezentiram i kompletan prijepis ili prijevod (s njemačkog, uglavnom) pojedinog dokumenta vezanog za ostavštinu Jelačić. Smatrala sam neophodnim

da u potpunosti navedem sve popise predmeta koji su, prema raznim oporukama, već odavno bili namijenjeni Muzeju i koji su malo-pomalo iz Novih Dvora pristizali u nj ili su se privremeno pohranjivali na drugim mjestima. Cilj bi ovoga svega bio i taj da se uspoređi današnje brojčano stanje predmeta iz Jelačićeve ostavštine u HPM-u, te da se, ako to bude moguće, u budućnosti utvrdi gdje su se zadržali na putu do Muzeja oni predmeti koji do njega nisu došli.

Naime, iz velikog broja različitih popisa, i iz postojeće dokumentacije (koja se u Hrvatskom povijesnom muzeju čuva u jednoj mapi i sastoji se djelomično od originalnih spisa, a većim dijelom od njihovih ovjerenih ili neovjerenih prijepisa) vidljivo je da su posto-

jali golemi problemi s donacijom ostavštine bana Jelačića što su je naslijedile njegove nećakinje Anka i Vera Jelačić. Zbog raznoraznih porodičnih sukoba i parnica grofice su bile u silnim dugovima, tako da je čak došlo i do pljenidbe pokretnih dobara u Novim Dvorima, a među njima i predmeta namijenjenih Muzeju. No, na kraju je većina predmeta dospjela na mjesto kojemu su bili i namijenjeni, ali je zanimljivo da je Muzej morao platiti određenu svotu da bi dobio ono što mu je prema oporuci trebalo bez naknade pripasti. Pogledajmo sadržaj ovog fascikla od samog početka, dakle kronološkim redom kako su pojedini dokumenti nastajali.

1. Testament bana J. Jelačića (od 8.2.1857.). Dva različita rukopisa od kojih je jedan s biljezima i žigom Zemaljskog suda u Zagrebu. Njemački jezik. Na poleđini jednog rukopisa bilješka dr Gundruma: *Dobio od željezničkog činovnika Josipa Radinovića u Oberlautensdorfu u Češkoj, a on iz imovine kanonika zagrebačkoga pokojnoga Dragutina Radinovića. 6/10 1898.* Tekst oporuke u prijevodu glasi:

Moja posljednja volja

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Ovime izražavam, pri potpunoj svijesti, svoju posljednju volju, s izričitom željom da ona bude najtočnije izvršena. Budući da sam sve što posjedujem posve sam stekao i da prema tome imam nad tim puno pravo vlasništva i raspolaganja, pristupam pisanju svojih odredaba.

1. Prije svega ostalog preporučam svoju dušu svemogućem premilostivom Bogu da je on milostivo prihvati. Što se pokopa tiče, on će se, s obzirom na moj čin, i onako obaviti pre-

ma važećim vojničkim propisima; u pogledu žalobnih svečanosti vezanih uz položaj bana, prepuštam odluku čestitom narodu svoje domovine, kojemu je pripadalo moje srce i sva nastojanja cijelog mog života.

Ukoliko mi, milošću božjom, predstoji još ozdravljenje i duži život, namjeravam u Novim Dvorima sagraditi obiteljsku grobnicu, u koju bih želio zajednički smjestiti posmrtnu ostatke svojih obožavanih roditelja, svoje sestre i svoje ljubljene kćerkice, koju mi je smrt tako rano otela.

Dok se grobnica ne sagradi, želim biti pokopan u kapeli Novih Dvora, uz moje prije mene preminulo dijete, moju premilu Anu. Želim da se ondje tom prilikom očita sveta misa, kasnije da se u zagrebačkoj katedrali održi svečani rekvijem, a u kapeli Novih Dvora da se godišnje čita petnaest (15) svetih misa zadušnica, za moje roditelje Franju i Anu, za moju sestru Ceciliju, za moje dijete Anu i, napokon, za mene, u koju svrhu određujem kapital od pet stotina (500) guldena kao permanentnu dotaciju za Kapelu sv. Josipa na Novim Dvorima. Ako me Bog prije pozove k sebi, izgradnju obiteljske grobnice predajem u dužnost svojoj udovici.

2. Invalidskoj zakladi koja nosi moje ime (Jelačić Invaliden-Fond) ostavljam 5.000 (pet tisuća) guldena.

3. Dvojici svoje braće, c. i k. podmaršalu Đuri i general-majoru Antunu barunu Jelačiću Bužimskom ostavljam po 15.000 (petnaest tisuća) guldena svakomu, u petpostotnim obveznicama državnog zajma.

4. Svom pravnom zastupniku Andriji Jakčinu dodjeljujem nagradu od 1.000 (tisuću) guldena, namještenicima u Novim Dvorima po jednu polugodišnju plaću, a cijeloj posluži po jednu godišnju zaradu.

Mein letzter Wille.
 Gott Vaters, Sohnes und Heiligen Geistes.

Ich erkläre hiermit bei vollkommener Geisteskraft meine letzte Willensmeinung, mit dem annehmbaren Wunsch, daß sie genaustens erfüllt werde - da ich alles was ich besitze, selbst erworben, mit dem vollen Eigenthum und Verfügungswort habe, so spreche ich zu meinen Anverwandten.

1. Vor allem andern muß ich mein Erb zu dem allmächtigen, allbarmherzigen Gotte, auf dem er für mich gütig verfahren. Was die Lastbestimmung betrifft, so gesteht ich bei meiner Lebenszeit dem Kaiserlichen Erbprinzen mit dem Kaiserlichen Hofe, - nach die der Kaiserlichen zukommenden Anwartschaft,

zu erben.

Ich erkläre hiermit daß ich gegenwärtig fest, mit dem vollen Eigenthum und Verfügungswort habe, so spreche ich zu meinen Anverwandten.

Agram am 8. Februar 1857

Joseph Graf Jelačić ^{in p.}
 Feldzeugmeister
 Ban von Croatien, Slavonien und Dalmatien.

Gesehen und richtig beurtheilt.
 Sophie Gräfin Jelačić ^{in p.}
 geb. Gräfin Stochau.

Početak i kraj testamenta Josipa Jelačića od 8.2.1857. na njemačkom jeziku (prijepis). dokumentacija HPM-a.

5. *Svojoj od srca voljenoj supruzi Sofiji, rođenoj grofici Stockau, koja je od početka naše bračne zajednice najusrdnije dijelila sa mnom sve radosti i tuge, koja je u radosti bila moja sreća i ponos a u žalosti utjeha i melem, prepuštam, dotle dok ostane udovica i dok bude nosila moje ime, pravo uživanja moje pokretne i nepokretne imovine, pri čemu u pokretnu imovinu ubrajam gotovinu i javne vrijednosne papire. – U slučaju da ona sklopi drugi brak, slijedeći vlasnik treba da joj isplati svotu od trideset tisuća (30.000) guldena; a ona, s obzirom na svoj novi životni put, treba da njemu ustupi vlasništvo nad Novim Dvorima.*

6. *Moji predmeti od vrijednosti, diplome, zatim sve uspomene iz sudbonosnih godina 1848. i 1849., zastave, oružje, srebrni štit, te svi predmeti koji se nalaze na tamnosmeđem stolu u mojoj sobi u Zagrebu, treba da budu sigurno pohranjeni u jednoj od soba u Novim Dvorima, a isto tako i moja paradna narodna odora što sam je nosio prigodom svečanog ustoličenja u Zagrebu. Što se tiče kočija, jahaćih i teglećih konja, prepuštam svojoj udovici da po svojoj volji za sebe odabere što hoće. Ako bi moja braća Đuro i Antun izrazila s tim u vezi kakve želje, zacijelo će se, s obzirom na njihove međusobne prijateljske odnose, o svemu lako sporazumjeti. Od suviše zalihe kolske i konjske opreme, orme i jahaćeg pribora moja će udovica, pošto odvoji ono što je njoj potrebno, preostale stvari također prepustiti mojoj braći, kao i puške i sablje u Novim Dvorima, osim lovačke puške, koju poklanjam lovcu Antunu Valenčiću; također dajem svojoj dragoj braći sve svoje sablje u Zagrebu, s tim da ih oni ravnopravno podijele između sebe, uz izuzetak dviju infanterijskih sabalja – jedna je od njih dar tvornice*

oružja Egidi, a druga je iz zbirke oružja Guida von Stahrenberg – i jedne konjičke sablje koju ću označiti jednim svojim starim opasačem i portepeom.

7. *Iako je imanje Novi Dvori, otkako sam ga kupio, znatno unaprijeđeno i potpuno bez dugova, njegov nedovoljno velik opseg ipak ne dopušta nikakvu diobu. Želio bih da tom imanju, tom znaku preuzvišene milosti vladara i nagradi države koja je bila na rubu opasne katastrofe, bude sačuvano moje ime, ako mi sreća uskrati prirodnog nasljednika. Imenujem stoga svog mlađeg brata Đuru baruna Jelačića Bužimskog, c. i k. podmaršala, oženjenog Herminom groficom Christallnigg, univerzalnim nasljednikom cjelokupne moje pokretne i nepokretne imovine, u čiji posjed, međutim, on može stupiti tek poslije smrti ili ponovne udaje moje udovice. Nasljedni red prelazi po Đurinoj liniji na najstarijeg potomka te obitelji – u slučaju da ta grana izumre, odnosna ili navedena prava prelaze na granu mojeg drugog brata, Antuna, oženjenog Marijom groficom Lamberg.*

U potvrdu toga ovu sam ispravu potpuno svojeručno napisao, potpisao i svojim pečatom potvrdio.

(L.S.)

Zagreb, 8. veljače 1857.

Josip grof Jelačić v.r., general-pukovnik, ban Hrvatske, Slavonije i Dalmacije

Pročitala i složila se Sofija grofica Jelačić v.r., rođena grofica Stockau

Ova isprava bila je obznanjena danas, u nazočnosti svjedoka Carla viteza von Jedina, c. i k. štapskog auditora, i gospodina Theodora Giesla von Gieslingera, c. i k. adutanta zapovjednika mjesta.

C. i k. gradski okružni sud. Zagreb, 20. svibnja 1859.

C. i k. vijećnik zemaljskog suda Lipovčić, v.r.

2. Vlastoručno pismo Đure Jelačića od 3.7.1859. g. (na njemačkom jeziku) koje šalje Narodnom muzeju i poklanja mu banov kalpak. Pismo u prijevodu glasi:

Blagorodni gospodine,

Šaljući u prilogu, za ovdašnji muzej, Vašem gospodstvu kompletan kalpak zajedno s perjanicom, vlasništvo svog pokojnog brata bana, molim Vas da na sebe preuzmete svekoliku brigu oko čuvanja tog predmeta i da mi ljubezno potvrdite primitak.

Vašem gospodstvu s dubokim poštovanjem odani sluga G. Jelačić

3. Poziv Mije Sabljara, ravnatelja Kr. narodnog muzeja (od 12. listopada 1865. g.) g. ravnatelju Josipu Torbaru, dr. Matkoviću, profesorima Vjekoslavu Babukiću, Peteru Zoričiću, Dragutinu Starku, Mati Mesiću i Vatroslavu Jagiću na sastanak u svoj stan u Mletačku br. 113, radi Fernkornova modela spomenika banu Jelačiću, odnosno »za viećanje o prideržanju nalazećeg se modela spomenika Jellačićeva«. Hrvatski jezik, rukopis. Na papiru suhi žig: Narodni muzej Kraljevine Dalm.-Hrv.-Slav. s grbom i krunom.

4. Pismo Mije Sabljara Visokom Kraljevskom namjesničkom vijeću, od 22. listopada 1865. g., u kojem ga moli da nađe načina kako bi otkupio Fernkornov model spomenika banu Jelačiću koji se nalazi u Muzeju, a sam Muzej nema novaca za otkup. Napominje da zbog umjetničke vrijednosti modela kao i zbog »štovanja prema velikom pokojniku« ne dopusti da ovaj »modell iz naše domovine ode«

i predlaže, zajedno sa supotpisanima, Mesićem, Jagićem i Starkom da se obavijeste pojedini gradovi kao i »nekoja visoka lica hrvatskih dostojanstvenika« kako bi se spomenik otkupio. Hrvatski jezik, rukopis.

5. Kratko pismo Šime Ljubića Slavnom Kraljevskom državnom nadodvjetništvu u Zagrebu, od 10.3.1879. g. kojim šalje neki dopis (koji nije sačuvan) u vezi dijela ostavštine bana Jelačića koji pripada Narodnom muzeju. Rukopis, hrvatski jezik.

6. Prijepis dopisa Poglavarstvu sl. i kr. grada Zagreba (od 13. siječnja 1880. g.), koje upućuje Kraljevsko namjesničko vijeće s molbom da se dopis uputi Ravnateljstvu Arheološkoga odjela Narodnog muzeja u Zagrebu. Radi se, naime, o ponudi na otkup kojom Marija udova Pluharsch u Zagrebu nudi »pisaću spravu od srebra i karniola« bana Jelačića za 200 forinti. Od Muzeja se traži da predmet ispita i ocijeni da li je zainteresiran za nj, te da uputi Poglavarstvu prijedlog za otkup. Rukopis, hrvatski jezik.

7. Ponuda Teodora Teodorovića iz Beograda od 19. listopada 1898. g. Kraljevskom zemaljskom muzeju za otkup portreta bana Jelačića. U ponudi stoji: »Slika je prirodne veličine, po prilici 150 ct. dugačka a 170 ct. široka (Kniebild), izrađena vrlo lepo na platnu godine 1849. u Beču od slikara Alberta Teera. Ban je predstavljen u svom poznatom historičkom odelu, beloj kabanici i.t.d.« Rukopis, srpski jezik. Na ponudi je Brunšmidova bilješka o tome da je pismo zaprimio.

8. Ponuda Levina Horvata iz Zagreba, od 22.10.1899. g., kojom nudi Muzeju na otkup »colorir. sliku "Ban Jelačić u logoru pred Svehatom 30/10 1848", ...zadnja ciena 15

for. Slika je sada kod trgovca Hribara, papirnica u Ilici«. Rukopis, hrvatski jezik. Na ponudi je Brunšmidova bilješka o tome da je pismo zaprimio.

9. »Očitovanje« *Hermine Jelačić od 16. 9. 1901. g. u prisutnosti dvaju svjedoka (jedan je dr. Franjo Gutschy, ime drugog svjedoka je nečitko), kojim potvrđuje da prema usmenoj naredbi njezina muža, pok. Đure Jelačića, moraju stvari bana Jelačića (hrastov ormar s različitim uspomenama, novcima, diplomama i uniformama, zatim daska sa različitim oružjem), nakon smrti njezine posljednje kćerke, pripasti Hrvatskom arheološkom zemaljskom muzeju. Rukopis, hrvatski jezik. Na poleđini bilješka dr. Brunšmida da je pismo zaprimio 12.10.1901.*

10. *Pismo grofice Anke Jelačić, od 24. 11. 1901. g., koja u ime svoje majke poziva ravnatelja Muzeja Brunšmida na usmeni dogovor u vezi historijskih predmeta koje obitelj Jelačić namjenjuje Muzeju. Rukopis, hrvatski jezik. Bilješka Brunšmida da je pismo zaprimio 25.11.1901.*

11. Popis dijela inventara bana Jelačića od 22.7.1902. g. Nepotpisan, rukopis, hrvatski jezik. Popis sadržava slijedeće predmete:

1. *Ugarska generalska uniforma bana J. Jelačića (general kavalrije)*
2. *Hlače k generalskoj ugarskoj uniformi bana J. Jelačića*
3. *Čizme k ugarskoj generalskoj uniformi bana J. Jelačića*
4. *Austrijska generalska uniforma bana J. Jelačića*
5. *Hlače k paradnoj austrijskoj uniformi bana J. Jelačića*
6. *Lovački šešir bana J. Jelačića*

7. *Šabraka (ukrašeni konjski pokrivač ispod sedla) i torba za sedlo k ugarskoj generalskoj uniformi bana J. Jelačića, s remenjem*

8. i 9. *Paradna husarska uniforma husara bana J. Jelačića nošena kod instalacije i velikih svečanosti; atile tamnomodre sa srebrom*

10. i 11. *Menten crveni sa srebrom k husarskoj paradnoj uniformi*

12. *2 torbe za patrone sa srebrnim remenjem k paradnoj husarskoj uniformi*

13. *Kalpak k husarskoj uniformi*

14. i 15. *Dvoje hlače k paradnoj husarskoj uniformi*

16. *Srebreno remenje k paradnoj husarskoj uniformi*

17. *Velika perjanica od kalpaka bana J. Jelačića i jedna manja od husarskog kalpaka*

18. *Diplome gradova Ljubljane i Petrinje*

19. *Slika »Aegide Oesterreich«*

Osim toga prigodne i posvetne pjesme banu Josipu Jelačiću

12. *Pismo i ponuda Koste Hörmana iz Sarajeva, od 3.3.1903. g., kojom nudi na otkup Muzeju jednu »pjesmicu« bana Jelačića »ispjevanu god. 1830. na njemačkom jeziku, kad je Jelačić bio satnik«, te jedno pismo Jelačića iz 1848. g., a »bio je onda pukovnik u Glini«, isto tako na njemačkom jeziku. Ta je pisma dobio od jedne gospođe, »udove častnika... Ta gospogja namjerava ove spise prodati, te ih, po mojem savjetu, u prvome redu nugja hrv. muzeju«. Ujedno napominje da sarajevski muzej nije zainteresiran za te dokumente, te umoljava da mu se što prije priopći da li te spise Muzej namjerava nabaviti i koliko misli dotičnoj vlastnici po-*

Orden zvjezdastog križa, izrađen od zlata i emajla, u 19. st. Vjerojatno pripadao Hermini ili Anki Jelačić. Naden u obiteljskoj grobnici Jelačića, 1991. Dobivale su ga katoličke dame koje su imale 8 pradjedova i prabaka plemićkog porijekla. Naden u obiteljskoj grobnici Jelačića. Dar Zorislava Horvata.

nuditi. Ukoliko ih Muzej u Zagrebu ne želi, neka mu to hitno javi, kako bi oba spisa prodao kupcu u Beču koji sakuplja »ovakove relikvije odličnih osoba i skupo plaća«. Na kraju još ispravlja jedan stih u Jelačićevoj pjesmi jer, kako piše: »Četvrti vers u pjesmi hramlje u sroku. Pokojnom banu potkrala se tu pogrješka«. Rukopis, hrvatski jezik. Bilješka dr. Hoffillera da je pismo zaprimio 5.3.1903. g.

13. Ponuda Julije von Gyurkovich iz Štajerske (Gleichenberg), od 21.9.1904. g., kojom Muzeju nudi na otkup željezni prsten sa zlatnim natpisom »Živio Ban« i »Wien, 2. Novb. 1848.« za samo 1.000 kruna (»za

upravo smiješnu cijenu«, kako na poledini komentira Brunšmid). Rukopis, njemački jezik. Bilješka Brunšmida da je pismo zaprimio 23.9.1904. g. Pismo u prijevodu glasi:

Cijenjenom ravnateljstvu Narodnog muzeja!

Dopustite mi da Vam se obratim jednim uljudnim upitom.

U mojem posjedu nalazi se prsten napravljen od sablje bana grofa Jelačića. Na čeličnoj vanjskoj strani (prstena) urezane su riječi: »Živio ban!« Zlatna unutrašnja strana nosi zapis: »Beč, 2. studenog 1848«.

Pošto je prije nekoliko godina Vaš muzej otkupljivao takvo prstenje, zanima me da li se do sada ostalo pri toj namjeri. U tom slučaju bila bih pripravna spomenuti prsten, koji svakako ima svoju povijesnu vrijednost,

ustupiti Hrvatskom narodnom muzeju za svotu od 1.000 kruna.

U očekivanju odgovora s tim u vezi bilježim se s poštovanjem

Julie von Gyurkovich

Steiermark, Gleichenberg, Villa »Hohe Warte«

14. Popis inventara predmeta bana Jelačića, iz 1910. g., nepotpisan. Rukopis (vjerojatno Anke Jelačić), njemački jezik. Prijevod glasi:

Inventar

Ploča za oružje bana Jelačića

- 2** *turske sablje – jedna je od njih povijesna znamenitost, dar baruna Ottenfelsa god. 1848. (ali ne zna se koja od njih dvije)*

- 1 lovački rog
- 7 komada lovačkih pušaka različitih sustava
- 2 pištolja
- 3 sablje
- 1 sablja u kožnatim koricama
- 2 mača, dar baruna Prandaua, koji ih je naslijedio od konjičkog satnika Görya, čiji je otac bio pobočnik slavnog pandurskog vođe Trenka, i koji je te mačeve poklonio banu Jelačiću
- 2 handžara
- 2 turske puške optočene bjelokosti
- 1 srebrni štit, dar bečkih gospoda (II)
- 1 pancirna košulja (V)
- 1 instalaciona zastava (IV)

Inventar gornjeg dijela ormara

Diplome

- 1. Grofovska povelja bana Jelačića
- 2. Barunska povelja oca bana Jelačića
- 3. Povelja počasnog građanina grada Bratislave
- 4. Povelja počasnog građanina grada Beča
- 5. Povelja počasnog građanina grada Ödenburga (= Sopron)
- 6. Povelja počasnog građanina grada Budimpešte
- 7. Povelja s posvetom bečkih gospoda koja je bila priložena darovanom srebrnom štitu
- 8. Spomen-knjiga pohodnika na grobu bana Jelačića
- 9. Kožna mapa za pisanje
- 10. Kupoprodajni ugovor o Novim Dvorima
Kovani novac
- 24 komada različitih vrsta kovanog novca

- 1 etui sa 2 komada kovanog novca grada Zagreba
- 1 etui sa 2 komada kovanog novca bana Jelačića
- 1 kutijica s jednim komadom kovanog novca bana Jelačića
- 1 etui s jednom medaljom ordena Marije Terezije težine 40 dukata
Odora konjičkog generala
- 1 generalska dolama, crvena
- 1 bijeli menten
- 1 crvene hlače
- 1 kalpak
- 2 komada zlatnih gajtana (ili opasača za sablje, u njemačkom originalu piše: Goldsorten/?/)
- 1 torba za sedlo
Odjeća za ustoličenje
- 1 bijela atila
- 1 crveni menten
- 1 modre hlače
- 1 kalpak
- 1 sablja sa srebrnim gajtanom (ili opasacem, u originalu: Silbersorte)
- 1 srebrni gajtan (ili opasač, u originalu: Silbersorte)
- 1 par crvenih čizama
- 1 kravata sa srebrnim resama
- 1 crveno-srebrni konjski oglavnik s uzdama
- 1 zlatni i srebrni konjski pokrivač
Putne torbe
- 1 torba, dar četiriju gospoda s njihovim inicijalima i krunama
- 1 izvezena torba, tapiserija s vezom od perla, dar gospođe zu Hölle
- 1 torba s monogramom J.J. i grofovskom krunom; dar banove šogorice Hermine Jelačić rođ. grofice Christallnigg

- 1 mapa sa slikama (svečana povorka)
- 1 mapa za pisanje s grbom
- 1 perjanica, zelena, nošena u godini 1848., za vrijeme ratnog pohoda
- 2 crvena jastuka od baršuna
- 1 banova posmrtna maska
- 1 par sandala
- 2 kućne kape
- Različiti komadi rublja što ih je ban upotrebljavao u posljednjim satima svog života
- 1 kesica za duhan, modro-zlatna
- Nekoliko vrpca za ordenje
- 1 svileni gajtan
- 3 kese za novac
- 1 okvir s banovim vrpcama za ordenje
- 1 sablja, dar nacije (X)

Donji dio ormara

- 1 srebrni stolni podnos za voće, dar žena grada Zagreba

Ratna medalja iz 1873., od kovane bronce. Vjerojatno je pripadala Đuri Jelačiću. Nadena u obiteljskoj grobnici Jelačića u Novim Dvorima prilikom konzervatorskih radova ZZSK, 1991. Dar Zorislava Horvata.

- 1 zeleni lovorov vijenac
- 1 veliki srebrni pehar, s poklopcem i pladnjem, dar žena Karlovca
- 1 kaseta (spomen-kutija), dar žena Varaždina, u njoj popis imena darodavki, 1 cigara, 2 srebrne žlice i 1 šalica s tanjurićem (VI)
- 1 srebrni pribor za jelo, 1 žlica, 1 nož, 2 vilice u banovu etuiu
- 1 srebrna kutija za dvogled s ugraviranim slovima C.B.J. (Cecilija barunica Jelačić, banova sestra)
- 1 srebrno ručno zvonce koje je ban uvijek upotrebljavao, dar jednog honveda (III)
- 1 pečat s grbom u etuiu
- 1 zlatni pehar u obliku lovačkog roga, dar kneginje Arenberg
- 2 srebrna svijećnjaka, koja je ban uvijek upotrebljavao (VIII)
- 1 kolut za salvetu
- 1 čaša i
- 1 bijela porculanska šalica sa zlatnim rubom, koje je ban upotrebljavao u svojoj bolesti
- 1 srebrna kutija s barunskom krunom. Sadržaj: igla za kravatu, igle, polumjesec
- 1 putna boca upotrebljavana u ratnom pohodu 1848. g.
- 1 držač za cigaru, dar baruna Hompescha (I)
- 1 zlatni prsten
- 1 molitvenik s dragim kamenjem, dobiven od gospođice von Ludolf iz Petrograda, po nalogu jedne dame visokog roda
- 1 baršunski uvez molitvenika, a na njemu leže:
  - 1 banovo raspelo
  - 1 banov zlatni lanac za sat

2 igle za kravatu s banovom slikom

1 zlatni lanac i medaljon s likom Majke Božje, koji je pripadao barunici Antoniji Rauch rođ. grofici Sermage, a uz to i njezino pismo

Različite medalje na crnoj uzici koje je ban nosio

1 kožnati notes

1 etui od kože. Banove karte za pasijans

1 modri banov molitvenik uvezan u baršun

1 pehar u obliku čizme, dar grofa Hompescha

1 lula od stive, dobivena od nadvojvode Albrechta (IX)

2 šalice za kavu s portretima (VII)

1 putni pribor za jelo s etuiom: vilica, nož, 2 žlice i soljenka

1 pivska čaša sa srebrnim poklopcem

1 porculanski vrč, modre i zlatne boje i

1 boca za vodu sa čašom koje je ban upotrebljavao za vrijeme svoje bolesti

Kao prilog tom popisu dano je i objašnjenje o predmetima koji su navedeni u inventaru, a označeni su brojevima od I. do XI:

I Držać za cigare u obliku topovske cijevi, na kojoj je urezana kubura; dar grofa Hompescha, koji je s banom sudjelovao u ratnim pohodima. Hompesch je dijelio članovima glavnog stožera takve držače za cigare, kao uspomenu na bitku kod Hegyesa. Nadmoćni neprijatelj nasrnuo je na bana, položaj je bio kritičan. Pukovnik grof Hompesch, pomišljajući na mogućnost da ban bude zarobljen, zamolio ga je za dopuštenje da ustrijeli bana ako bi bio zarobljen; Hompesch je, naime, bio uvjeren da će Jelačića Mađari usmrtili ako im padne u ruke.

II Srebrni štít, dar austrijskih gospoda 1850. godine. Na štítu prikaz lika »Austrije«, koja vijencem kruni »Slaviju« i »Bana Jelačića«.

III Srebrni zvončić s natpisom »Egy ismérletlen honvédtöl« (»od nepoznatog honveda«); zvonce je ban našao u Beču na svojem noćnom ormariću i služio se njime do kraja života.

IV Zastava je bila nošena prilikom banova ustoličenja.

V Željezna zaštitna košulja bila je navodno poslana iz Pešte, sa željom da je ban nosi kao zaštitu od mučkih ubojica. Ban je nijedanput nije upotrijebio.

VI U škrinjici, koju su žene grada Varaždina banu poklonile, nalazila se određena svota novca što su je darovateljice prikupile i predale banu s molbom da tu svotu porazdijeli među ranjene ratnike (graničare).

VII Šalicu s portretom gospođe pl. Latynovitch rođ. Buin Geramb (?), poklonila je ona banu u travnju 1849.

VIII Srebrne svijećnjake naslijedio je ban od svog oca Franje baruna Jelačića i uvijek se njima služio.

IX Lulu od stive dobio je ban na jednom svom putovanju po Dalmaciji i Vojnoj krajini od njegova carskog visočanstva nadvojvode Albrechta i veoma ju je cijenio.

X Molitvenik ukrašen dragim kamenjem – dar jedne neimenovane gospođe visoka roda iz Rusije, prema prvom zapisu; a postojao je i drugi zapis koji je označavao gospođicu von Ludolf iz Petrograda kao darovateljicu.

XI Sablja na čijoj se oštrici može pročitati »Patriae atque imperatoris ultori Jellachich contra rebellatores virtutis excellens laurea infinite viret«. Tu je oštricu htjela zemlja (= zemaljska vlada) snabdjeti bogato ukrašenim koricama; kad je to ban saznao, postavio je

zahtjev da mu daju samo oštricu, a novac određen za bogatu opremu sablje da se preda invalidskom fondu što ga je on bio osnovao; ta mu je želja bila ispunjena.

15. »Očitovanje« Ravnateljstva Muzeja za umjetnost i obrt (ravnatelj Levin Horvat) i Ravnateljstva Arheološkog odjela Narodnog muzeja (ravnatelj dr. J. Brunšmid) od 18. listopada 1913. g., kojim se sklapa neka vrsta sporazuma o tome da će MUO Narodnom muzeju predati popisane predmete iz Jelačićeve ostavštine čim se ili izgradi nova zgrada Zemaljskog narodnog muzeja ili uredi posebna dvorana ili soba za smještaj pokućstva, odijela, oružja, uspomena itd. u sadašnjoj zgradi Muzeja. Navodi se popis predmeta koji su trenutačno u MUO:

1. krevet u kojem je umro ban
2. bijelo pokrivalo za taj krevet
3. noćni ormarić
4. divan
5. 2 fotelja
6. stolci
7. stalak za batine

Prijepis pisacim strojem, hrvatski jezik.

16. Popis namještaja bana Jelačića poslanog u MUO, od 6.11.1913. g.; rukopis Anke Jelačić, njemački jezik; prijevod glasi:

Spavaća soba

- 1 krevet u kojem je ban umro
- 1 noćni ormarić

Pisaća soba

- 1 naslonjač (uz pisaci stol)
- 2 stolice
- 1 divan sa 7 jastuka
- 1 stalak za šešire s jelenskim rogovljem

1 kutija s ostacima tkanine za namještaj, zastori i stolnjak

1 stalak za lule od pletene trske

Koža i tkanina namještaja je iz tadašnjeg vremena.

17. Pismo Vere Jelačić upućeno direktoru Zemaljskog muzeja, od 10.11.1913. g. Rukopis, njemački jezik. Prijevod glasi:

Poštovani gospodine direktore!

Prilažem popis predmeta iz pisace sobe banova dvorca koje je gospodin direktor Levin von Horvat preuzeo. Ostatak ćemo poslati u proljeće. Najsrdačnije Vam se preporučam

Odana Vam grofica Vera Jelačić.

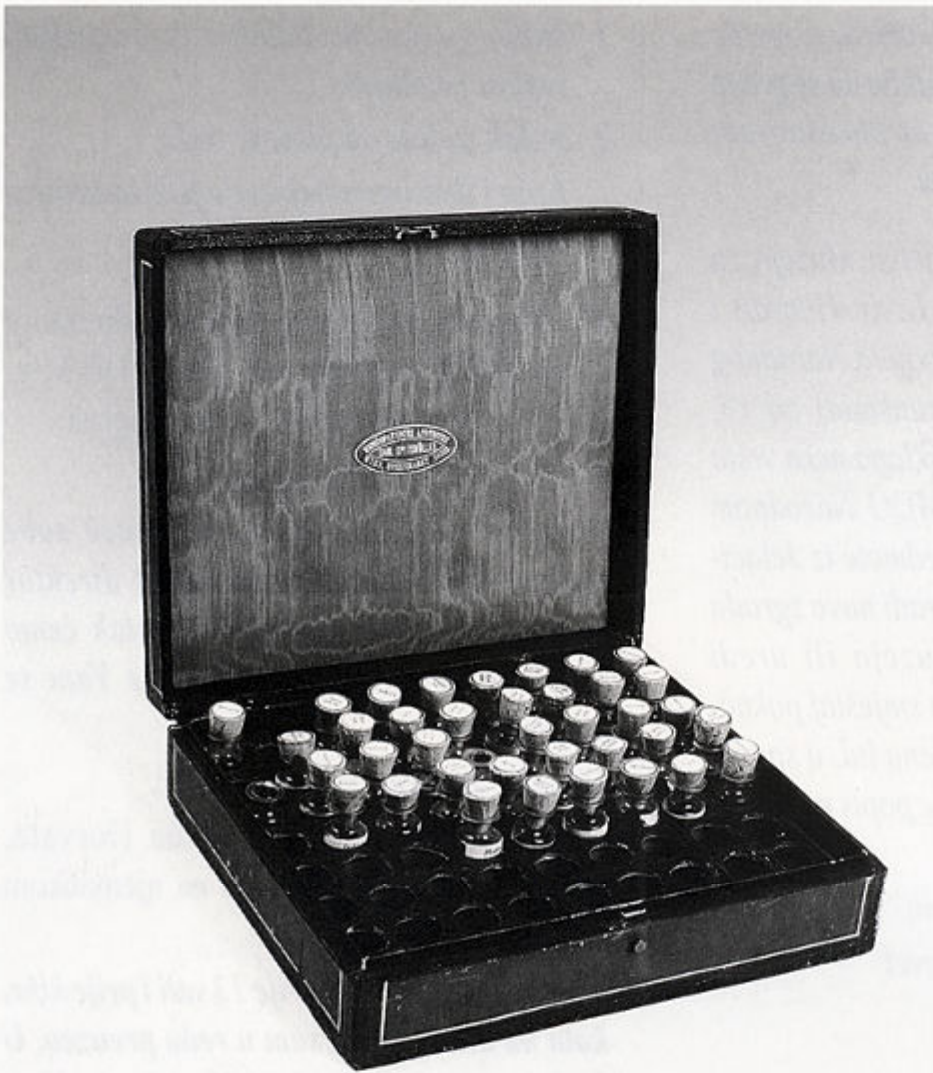
U pismu je posjetnica Levina Horvata, direktora MUO, s porukom na njemačkom jeziku:

Našao sam, nasreću, prije 12 sati i prije kiše, kola na ulici i stvari sam u redu preuzeo. U brzini, uz rukoljub odani Vam Levin Horvath.

18. Pismo Ravnateljstva Arheološkog odjela Narodnog muzeja od 12.11.1913. g. grofici Veri Jelačić u kojem se ravnatelj obavezuje da će predmete, momentano pohranjene u MUO, u novom Muzeju, »koji će možda već za dvije godine biti gotov«, izložiti u posebno uređenoj sobi bana Josipa Jelačića. Prijepis pisacim strojem, hrvatski jezik.

19. Dopisi Kraljevske zemaljske vlade Ravnateljstvu Muzeja za umjetnost i obrt o tome da navedene predmete koje su grofice Anka i Vera Jelačić iz ostavštine Josipa Jelačića poklonile Arheološkom odjelu Narodnog muzeja u Zagrebu smije preuzeti i izložiti ih u svom Muzeju sve dotle dok spomenuti odjel Narodnog muzeja te predmete ne zatraži natrag. Da-

Homeopatska apoteka Đure Jelačića, izradena u Beču oko 1848. Presvučena kožom, sadržava 39 bočica za lijekove. Dar I. Gerersdorfera.

tirano 1. prosinca 1913. g. Na istom je papiru i prijepis dopisa Vlade upućen Ravnateljstvu Arheološkog odjela Narodnog muzeja u Zagrebu kojim se daje na znanje da će, nakon smrti grofica Anke i Vere Jelačić, predmeti pohranjeni u MUO biti predani Arheološkom odjelu. Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

20. Pismo Vere Jelačić direktoru Brunšmidu od 16. lipnja 1914. g. Rukopis, njemački jezik. Prijevod glasi:

Vrlo poštovani gospodine direktore!

U toku zime predala sam gospodinu Levinu von Horvatu jedan zidni sat, jednu tintarnicu s priborom za pisanje, jedno ravnalo od slonove kosti i jedan nož za rezanje papira, također od slonove kosti.

Svi ti predmeti pripadali su banu Jelačiću, i on ih je uvijek upotrebljavao. Direktor von Horvat privremeno je preuzeo te stvari, ali one, kao što je bilo utanačeno, moraju u budućnosti biti pohranjene u Zemaljskom muzeju.

Uz najsrdačnije pozdrave odana Vam Vera Jelačić

21. Popis predmeta bana Jelačića (zidna ura, pisaća sprava, ravnalo od

slonove kosti, te sprava za razrezivanje od slonove kosti) koji je Ravnateljstvu arheološkog odjela Narodnog muzeja poslala na znanje grofica Vera Jelačić, 30.6.1914. g., uz napomenu da je dotične stvari predala u Obrtni muzej, odakle se moraju dati Narodnom muzeju za historičku zbirku. Rukopis, hrvatski jezik.

22. »Izvadak« iz dodatka oporuci Vere Jelačić, od 21. rujna 1916. g. Prijepis pisaćim strojem i rukopis, nepoznat, njemački jezik. Prijevod glasi:

Dodatak mojoj oporuci

5) **Srebrni toaletni pribor koji potječe od bana Jelačića treba da poslije naše smrti bude predan Zemaljskom muzeju: ovu odredbu donosim u sporazumu sa svojom sestrom Ankom, koja donosi isto takvu odredbu.**

Grofica Vera Jelačić

23. »Izvadak« iz dodatka oporuci Vere Jelačić iz kojeg se vidi da se slijedeći predmeti predaju Muzeju, ali tek nakon smrti grofice Jele Schaffgotsch, sestre Ankine i Verine. Taj je dodatak oporuci ovjeren u Zagrebu 20. travnja 1918. g. potpisom javnog bilježnika Božidara Gaja. Prijepis pisaćim strojem i rukopis, nepoznat, njemački jezik. Dodatkom su obuhvaćeni:

Portret bana J. Jelačića

Portret banove supruge Sofije grofice Jelačić
rod. grofice Stockau

Portreti banovih roditelja

Portret banove sestre barunice Cecilije
Jelačić

Slika bitke kod Schwechata

Razne slike koje se odnose na 1848. g.

Portret banova brata Đure grofa Jelačića i
njegove žene, banove šogorice, grofice Her-
mine Jelačić rod. grofice Christallnigg

Portret banova brata grofa Antuna Jelačića
Ostatak starog oružja koje nije navedeno u
popisu što ga već posjeduje Narodni muzej u
Zagrebu

24. »Urudžbena isprava« od 13.8.1919. g.,
kojom se na temelju oporuke i popisa prilo-
ženog dodatku oporuke Kraljevskom zemaljs-
skom narodnom muzeju moraju predati spo-
menuti predmeti tek iza smrti univerzalne nas-
ljednice grofice Anke Jelačić. Tu je greškom

upisana srebrna toaleta (putni pribor za
pranje) kao srebrna odora. Prijepis pisaćim
strojem u 2 primjerka, hrvatski jezik.

25. Potvrda od 4. rujna 1920. g. kojom se po-
tvrđuje da je g. Andrija Milinović predao
predmete iz ostavštine bana Jelačića koji su
vlasništvo Arheološko-historičkog odjela
Narodnog muzeja, a bili su dozvolom Kra-
ljevske zemaljske vlade (Odjela za bogoštovlje
i nastavu) privremeno smješteni u Obrtnom
muzeju. Potpis je nečitak tako da se ne zna
kome je te predmete predao. Rukopis, hrvat-
ski jezik.

26. Izvadak iz testamenta Anke Jelačić od 2.
svibnja 1929. g. Rukopis i prijepis pisaćim
strojem, njemački jezik. Prijevod glasi:

Moja posljednja volja

Ja sam o svojem posjedu Novi Dvori već
odlučila u zakladnom listu koji se nalazi kod
Državnog nadodvjetništva u Zagrebu, i od-
ređujem u smislu te svoje odluke da te moje
nekretnine, koje su u zakladnom listu tačno
navedene, u slučaju moje smrti pripadnu toj
zakladi.

I) /izostavljeno/

II) U jednom inventaru popisano pokućstvo,
slike i predmete već je moja sestra Vera za
svojega života poklonila mojoj nećakinji
Ireni pl. Simay i gospođi Veri Gerersdorfer,
pod uvjetom da ti predmeti ostaju u Novim
Dvorima dok ja živim, a iza moje smrti
pripadnu svojim vlasnicima koji također
imaju u rukama inventar o premetima koji
su njihovi.

III) Pokućstvo za zakladu posebno je ozna-
čeno.

IV) Isto tako stvari koje će pripasti zemaljs-
kom muzeju, pa i muzej ima jedan popis.

Za tačnost prevoda jamči Upravnik dr. Viktor Hoffiller.

27. *Dopis »Hrvatskog radiše« kraljevskom javnom bilježniku dr. Andriji Gostiši, od 23.3.1932. g., kojim ovo društvo pristaje da Anki Jelačić u ime ostavine isplati kredit od 200.000 dinara. Prijepis pisaćim strojem u 3 primjerka, hrvatski jezik.*

28. *Pismo Anke Jelačić. od 1.5.1933. g., Kraljevskom državnom muzeju u Zagrebu u kojem ga obavještava da je zapečaćen popis predmeta, koji su vlasništvo Muzeja, predala javnom bilježniku dr. Andriji Gostiši. Rukopis i prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

29. *Popis predmeta koji je Anka Jelačić predala bilježniku dr. Gostiši u svibnju 1933. g. Predmeti su popisani po sobama u Novim Dvorima. Na jednom primjerku je bilješka: Prepis jednoga popisa koji mi je dao dr Reichsmann. – bilješku je, zaključujući prema rukopisu, načinio dr. Hoffiller. Prijepis pisaćim strojem u 3 primjerka, njemački jezik. Prijevod popisa glasi:*

Veliki hodnik

6 obojenih generalovih slika

Stubište

1 ulansko koplje

1 dragonski šljem

1 mačevalačka maska

18 sabalja

2 rapira

1 stari štitnik za sablju

1 šiljak helebarde s kukom

1 velika uljena slika: ban i njegova braća

16 slika: prizori iz 1848/49., u okvirima od orahovine

1 slika: ban; u okviru od orahovine

1 slika: car na konju; crn drveni okvir

1 slika: grof Hompesch; crn drveni okvir

8 slika u boji: vojnici; u uskim drvenim okvirima

2 slike vojnika u boji, na kartonu

1 uljena slika: banov bijelac

1 rimski kamen, pronađen u Novim Dvorima

1 slika: ban i Radetzky; okvir od orahovine

3 slike: Ahmed-paša, Wieselburg 1848., Ogulinska satnija 1848.

Predsoblje salona

2 svijećnjaka (ne od srebra)

Veliki salon

2 velike uljene slike: ban i njegova žena

2 uljena portreta banovih roditelja

1 uljeni portret: banova sestra

1 uljena slika: bitka kod Schwechata 1848.

1 mali akvarel: ban, autor: Burda, u zlatnom okviru

1 mali akvarel: banov brat Đuro Jelačić, u zlatnom okviru

1 akvarel: grof Ferdinand Egger

1 akvarel: Jurica u lovačkom odijelu

1 akvarel: Jurica i Jela

1 akvarel: baka Christallnigg, okrugao zlatan okvir

1 crtež perom: Jurica Jelačić, mali zlatni okvir

1 crtež perom: grupa: Jela, Jurica, Marko; taman okvir

1 akvarel Đuro Jelačić, okvir od kože

1 sadreni reljef: prelat barun Schindler; okvir od crvenog baršuna

Predmeti i bijelo-zlatna vitrina (sic!)

3 stare lepeze

- 1 kutija od plavog porculana
- 1 notes u koricama od bjelokosti
- 1 izrezbarena kutijica od bjelokosti
- 1 izrezbaren nesecer od bjelokosti
- 2 psa od porculana, Alt-Wien
- 1 povećalo
- 2 optočene kameje
- 1 prsten
- 1 kopča od sedefa
- 1 puž
- 8 porculanskih figura
- 1 okrugla bjelokosna kutijica s ružom
- 1 broš s kamejom
- 1 zec od porculana
- 2 kineske šalice
- 1 mala šalica, zlato s cvjetovima
- 1 broš: srebrni talir
- 1 flakon, modar
- 1 banova slika na porculanu, bez okvira
- 1 mali pečatnjak
- 1 mali broš i mali zlatni predmet

Ankina pisaća soba

- 1 pisaći stol, banov
- 1 uljena slika: ban
- 1 čaša s banovom slikom
- 1 zlatni sat banova oca
- 1 broš s banovom slikom
- 1 silueta: banova majka
- 1 uljeni portret: Đuro Jelačić

Soba za biljar

- 2 svijećnjaka na kaminu, ne od srebra
- 3 uljene slike, mama, tata, ujak Toni Jelačić
- 1 litografija: Strossmayer
- 1 litografija: grof Corberon
- 1 litografija: Antun Jelačić
- 1 litografija: Đuro Jelačić

- 1 mala uljena slika: Jurica Jelačić
- 1 zidno ogledalo banovo, u zlatnom okviru
- 4 figure iz Sage o Niebelungima
- 1 jahaća statua: Radetzky
- 1 veliki tamno politirani stol, bez ladice
- 1 stol za lule
- 4 sveska u crvenom uvezu: o ordenu Marije Terezije
- 2 crna kožnata naslonjača (treći se nalazi u sobi na tavanu)
- 1 dalekozor
- 1 banov šah: crvene i bijele figure

Jedaća soba

- 1 politirani kredenc
- 12 stolica s naslonjačima od pletene trske i sa sjedalima od crvene kože
- 1 veliki politirani stol za blagovanje
- 6 pozlaćenih stalaka sa staklenim tanjuri-
ma, za desert, banovo vlasništvo

Salon za pušenje

Ploča za oružje sa:

- 1 srebrni štit
  - 1 pancirna košulja
  - 1 lovački rog
  - 2 optočene turske puške
sablje
  - 2 pištolja
  - 2 mača
  - 2 handžara
  - 1 lovački nož
  - 1 ormar s odorama i različitim predmetima
- Na zidu:*
- 1 instalaciona zastava banova
  - 5 pušaka starog sistema
  - 2 metalne posude
  - 9 helebarda

1 koplje

7 mačeva

4 pištolja

2 veće grupe oružja

Skladište

1 sag, vezen, s crno-žutim prugama; na stražnjoj strani: grb

30. Dokument (spis Okružnog suda u Zagrebu) o »imovinskom stanju ostavine Jelačić grofice Anke iz Novih Dvora«, iz 1934. g., iz kojeg se vidi da je aktiva, koja se sastojala od pokretnih i nepokretnih dobara i potraživanja, iznosila 684.508 dinara, a da je pasiva, sastavljena od pojedinih dugovanja grofice Jelačić, bila 433.916 dinara. To znači da je razlika između aktive i pasive, od 250.592 dinara, bila manja od vrijednosti predmeta koje je namijenila Muzeju, pa se njezin legat nije mogao realizirati dok se dugovi ne naplate. Prijepis pisačim strojem u 3 primjerka, hrvatski jezik.

31. Zapisnik od 1.3.1934. g. o zaplijenjenim predmetima i njihovoj procjeni u stanu Novi Dvori. Na zahtjev Irene pl. Simay, rođ. grofice Schaffgotsch, u stanu Novi Dvori, a uz prisutnost dr. Milana Pallue, »sudbenog izaslanika«, i Mate Popijača, procjenitelja, od strane suda, te ovrhovoditelja dr. Nenada Vaića i »ovršenika: sluge i upravitelja, koji ne naznačuje imena, te barunice Dittraux, gosta ovršenice«, napravljen je popis i procjena pokretnina. Donosim taj popis (bez procjene vrijednosti pojedinih predmeta iskazanih u tadašnjim dinarima) zbog njegove zanimljivosti, kao i zbog mogućnosti usporedbe sa sadašnjim stanjem predmeta iz ostavštine Jelačić u HPM-u. Pitanje je, napokon, što se dogodilo s ostalim predme-

tima s tog popisa koji nisu dospjeli u Muzej (treba napomenuti, doduše, da nisu svi predmeti iz popisa niti bili namijenjeni Muzeju). Ovjereni original pisan strojem, hrvatski jezik.

1. velika srebrna tassa 1/2 m²
2. 2 velika žirandola sa 5 krakova – srebrni
3. veliki ukrasni predmet od srebra s tacom s ogledalom u obliku vaze
4. 10 komada srebrnih svijećnjaka
5. 2 kante za čaj – srebrne
6. vrč za vodu – srebrni
7. mašina za kavu – srebrna
8. samovar – srebrni
9. otvorena kutija za šećer iz srebra
10. košarica za kruh od srebra
11. posrebrjena vaza
12. 2 zdjele od srebra
13. 2 tanjura od srebra
14. mala tassa iz srebra četverouglašta
15. okrugla mala tassa iz srebra
16. posrebreni tanjur sa 3 male noge
17. doza za šećer srebrna
18. garnitura za čaj (samovar, kanta, posuda za čaj i mlijeko, 4 kom.)
19. garnitura za čaj (samovar, posuda za čaj i 2 srebrne otvorene posude
20. 3 male srebrne posude za mlijeko
21. mala garnitura za crnu kavu (tassa, posude za kavu i mlijeko)
22. 75 raznih ukrasnih tanjura od porculana
23. garnitura pribora za umoke (5 kom. bijelog porculana sa zlatom i kobaltom)
24. 21 razni tanjur, Meissen-porculan
25. 4 male posude za čaj srebrne

26. 66 jedaćeg raznog pribora od srebra
27. garnitura od tamnoplavog porculana za crnu kavu (13 kom.)
28. veliki stol sa 10 stolica – sjedala presvučena kožom
29. 4 srebrna /.../ sa staklenim dodacima

U toku procjene barunica Ditraux izjavljuje da preuzima odluku, ali upozorava da su sve zaplijenjene stvari poklonjene, a one u salonu, da pripadaju muzeju.

Zastupnik ovrhovoditeljice moli da se i te stvari zaplijene i procijene. Sudbeni izaslanik pristupa dakle daljnjoj pljenidbi pošto nema vanjskog znaka vlasnika muzeja.

30. stakleni ormar sa raznim odjevnim predmetima banovim, sabljom, odlikovanjima, knjigama, molitvenicima i raznim ukrasnim predmetima banu poklonjenima
31. okrugli stol
32. divan sa 2 fotelje sa roza plišem
33. sekretar s uloženi 5 ladica i roloom
34. ormarić jednokrlni ukrašen raznim drvom
35. starinski sat
36. 63 komada starog raznog oružja na zidu + štit
37. brončana figura na konju
38. 10 raznih perzijskih ćilima i 18 kom. portiera
39. mali stakleni luster sa 6 svijećnjaka

U crvenom salonu

40. garnitura: stol, divan i 4 fotelja, sve crveno presvučeno
41. ogledalo s pozlaćenom ramom
42. Bechstein Flügel
43. mali stolić sa 9 ladica

44. 2 dugačke truhe
45. luster sa 10 svijećnjaka, pozlaćen
46. 2 stajaće lampe, 1 od mjedi i 1 od stakla
47. ovalni ormar
48. veliki tepih
49. mali ormarić na stolu ukrašen, cijeli pozlaćen, sa raznim ukrasnim predmetima (lepeze, itd.), sa stolićem i 2 stolca

Gospođa barunica Ditraux izjavljuje da su 2 slike bana Josipa grofa Jellačića i supruge mu Sofije, i slike bitke kod Schwechata, te oca i majke banove, poklonjene muzeju. Zastupnik ovrhovoditelja traži da se i te zaplijene. Sudbeni izaslanik pristupa pljenidbi, jer nema vanjskog znaka tog vlasnika muzeja.

50. portret bana grofa Jelačića
51. portret njegove supruge
52. portret Vere grofice Jelačić
53. portret banove majke i oca
54. slika bitke kod Schwechata
55. 25 raznih malih ukrasnih predmeta od srebra, porculana i stakla
56. 20 raznih slika
57. starinska ura
58. 4 razna stolca u biblioteci i biliardnoj sobi
59. 2 posrebrena svijećnjaka
60. veliko zlatno ogledalo s pozlaćenim okvirom
61. 2 starinske truhe
62. garnitura (stol, 2 kanapea, 2 fotelja, 6 stolica i 1 biljar)
63. stakleni luster sa 12 svijećnjaka
64. garnitura (stol, divan, 2 fotelja i 2 stolca)
65. 2 ormara za knjige u predsoblju
66. stol, 2 ormara od svjetlog tvrdog drva

U jedaćoj sobi, malo

67. *veliki ormar, dvokrilni sa 2 savijena stupa*
68. *mali jednokrilni ormar – uložen*
69. *veliki dvokrilni ormar s ukrasima od pozlaćenog drva*
70. *ormar s nastavkom za pisanje od uloženog drva*
71. *garnitura (stol, 4 fotelje i 1 stolica)*
72. *stakleni luster*
73. *2 rezbarena komada truhe*
74. *portret grofice Anke Jelačić*
75. *6 raznih slika uljanih*
76. *portret Jele grofice Schaffgotsch*
77. *stojeća ura od uloženog drva*
78. *7 perzijskih ćilima i 6 portiera*

Barunica Ditraux izjavljuje da se Anka grofica Jelačić nalazi u bolesnom stanju, pa da ne može naznačiti gdje se nalazi nakit grofice i da ključevi kase u radnoj sobi grofice nisu u stanu iste.

Zastupnik ovrhovoditelja moli da se uredovanje obzirom na nakit obavi ponovno uz asistenciju redara i bravara i uz ličnu premetačinu.

Sudbeni izaslanik moli glede toga zaključak suda.

Zastupnik moli da se zapečati kasa i sudbeni izaslanik pristupa zapečaćenju.

Spavaća soba grofice Anke Jelačić nije plijenjena s obzirom na to da to stranka ovrhovoditeljice ni ne traži.

Soba u kojoj se nalaze srebrni predmeti bude zaključana i zapečaćena sudbenim pečatom zajedno sa sobom u kojoj se nalaze predmeti Narodnom muzeju poklonjeni, tj. zapečaćene su sobe s predmetima od red. br. 1 do red. br. 58. sve na izričiti zahtjev ovrhovoditeljice.

Iza toga nastavljeno je s pljenidbom i procjenom.

U prizemlju u gostinjskoj sobi

79. *dvokrilni ormar*
80. *pisaća komoda s roloom*
81. *komoda sa tri ladice*
82. *krevet*
83. *garnitura (stol, 2 fotelje, otoman)*
84. *2 posrebrena svijećnjaka*
85. *posrebreno ogledalo*

U hodniku

86. *3 truhe u koridoru*

U prvoj gostinjskoj sobi

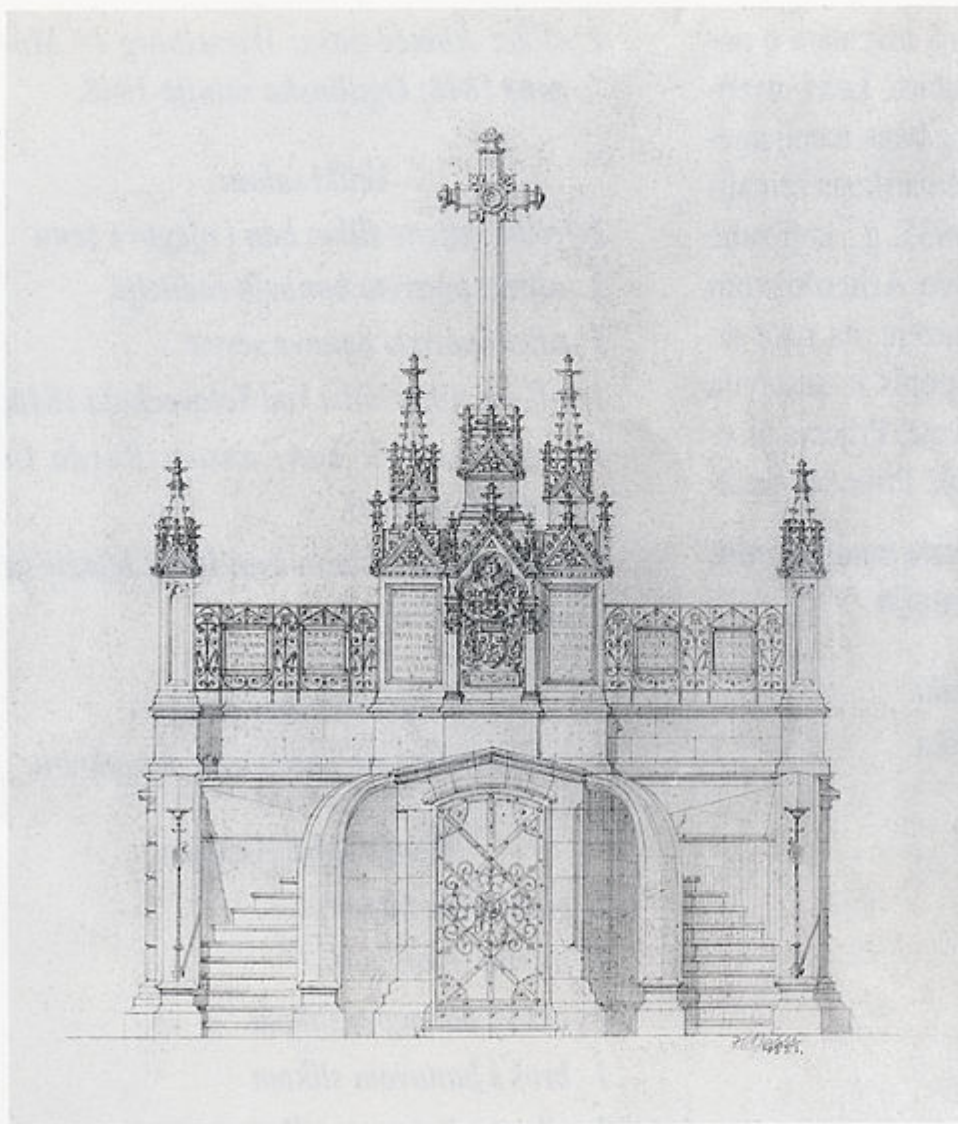
87. *komoda sa 4 ladice*
88. *jednokrilni ormar*
89. *krevet*
90. *garnitura (stol, 2 fotelje, divan, 2 stolca)*
91. *ogledalo*

U drugoj gostinjskoj sobi

92. *krevet*
93. *komoda sa 4 ladice*
94. *jednokrilni ormar*
95. *garnitura (stol, divan, 3 stolca)*
96. *ogledalo*
97. *starinska ura*
98. *noćni ormarić*
99. *drveni umivaonik*

Pošto ovrhovoditeljčin zastupnik izjavljuje da nema drugih stvari pljenivih odnosno vrijednijih, to si pridržaje čim takove pronađe, ovrhom nastaviti, a glede nastavka uredovanja obzirom na nepronađeni nakit i ključeve od kase, moli, kao gore, rješenje suda.

Nacr obiteljske grobnice Jelačić u Novim Dvorima. Crtež olovkom, autor Herman Bollé, 1883. Grobnicu je, u neogotičkom stilu, dao sagraditi Đuro Jelačić 1884., većim dijelom od kamena stare zagrebačke katedrale. U njoj je sahranjeno 11 članova obitelji Jelačić. Otkupljeno od I. Gerersdorfera.

Zastupnik ovrhovoditelja moli trošak i to obzirom na trajanje i udaljenost od grada, sa 5.220 din.

Procjenitelj primio 50 din.

Prisutni namještenici ovršenice i barunica Dittraux uskraćuju potpis zapisniku kao neinteresirani.

32. *Koncepti pisama V. Hoffillera Okružnom sudu u Zagrebu i Državnom pravobranilaštvu, od 29.11.1934. Pisma su u vezi ostavštine preminule Anke Jelačić koja je poklonjena Muzeju. U pismu se govori da se, prema*

oporuci grofa Đure Jelačića, kad umre posljednja njegova kćerka, predmeti koji su uspomene na bana moraju predati Narodnom muzeju. Hoffiller moli da se prilikom sastavljanja inventara tih predmeta (čiji je popis grofica Anka ostavila u pohrani kod javnog bilježnika dr. Gostiše u Zagrebu) pozovu i zastupnici Muzeja. Rukopis, na muzejskim inventarnim listama, hrvatski jezik.

33. *»Traženje« koje je 13. svibnja 1935. g. uputio Okružnom sudu u Zagrebu dr. Mirko Reichsmann, advokat iz Ilice 36, u vezi provedbe javne dražbe zaplijenjenih pokretnina ostavine Anke Jelačić.*

Naime, spomenuti ad-

vokat želi namiriti svoj dug od 146.865 dinara i predlaže da se izvrši pljenidba, zatim procjena, te javna dražba predmeta iz ostavine A. Jelačić. Okružni je sud to odobrio. Kako je pljenidbu još za života Anke Jelačić tražila i Irena pl. Simay rođ. Schaffgotsch i kako je zapljena obavljena još 1.3.1934. g. u Novim Dvorima, sud je poništio tu pljenidbu u korist Irene Simay, ali je iskoristio dokument s procjenom predmeta i proveo sve u korist M. Reichsmanna. Prijepis pisačim strojem, hrvatski jezik.

34. Ovjereni prijepis popisa inventara o pokretnim stvarima bana Jelačića, kao i inventara ostalih stvari pokojnog bana namijenjenih Narodnom muzeju (Hrvatskom zemaljskom muzeju), od 16.5. 1935. g., koji šalje Državno pravobranilaštvo Arheološkom historijskom narodnom muzeju, na ruke dr. V. Hoffillera. Originalni popis je sastavila Anka Jelačić za svojeg života. Prijepis pisanim strojem, njemački jezik. Prijevod glasi:

A) Popis Inventara predmeta namijenjenih Hrvatskom zemaljskom muzeju

Veliki hodnik:

6 obojenih generalovih slika

Stubište:

2 helebarde

1 ulansko koplje

1 dragunski šljem

1 mačevalačka maska

18 sabalja

2 rapira

1 stari štitnik za sablju

1 šiljak helebarde s kukom (?)

1 velika uljena slika: ban i njegova braća

16 slika: prizori iz 1848/49., u okvirima od orahovine

1 slika: ban; u okviru od orahovine

1 slika: car na konju; crn drveni okvir

1 slika: grof Hompesch; crn drveni okvir

8 slika u boji: vojnici; u uskim drvenim okvirima

2 slike vojnika; na kartonu

1 uljena slika: banov bijelac

1 rimski kamen, pronađen u Novim Dvorima

1 slika: ban i Radetzky; okvir od orahovine

3 slike: Ahmed-paša; Wieselburg (= Moisson) 1848; Ogulinska satnija 1848.

Veliki salon:

2 velike uljene slike: ban i njegova žena

2 uljena portreta banovih roditelja

1 uljeni portret banove sestre

1 uljena slika: bitka kod Schwechata 1848.

1 mali akvarel: ban; autor: Burda (u zlatnom okviru)

1 mali akvarel: banov brat Đuro Jelačić (u zlatnom okviru)

U bijelo-zlatnoj vitrini:

1 banova slika na porculanu, bez okvira

Pisaća soba, Ankina:

1 pisaći stol, banov

1 uljena slika: ban

1 čaša s banovom slikom

1 broš s banovom slikom

1 silueta: banova majka

1 zlatni sat banova oca Franje baruna Jelačića

Soba za biljar:

1 zidno ogledalo banovo, u zlatnom okviru

4 figure iz Sage o Nibelungima, vlasništvo banovo

1 jahaća statua Radetzskog, vlasništvo banovo

1 veliki tamno politirani stol, bez ladice

1 stol za lule

4 sveska u crvenom uvezu: o ordenu Marije Terezije

2 crna kožnata naslonjača; treći se nalazi u Verinoj spavaćoj sobi

1 dalekozor

Jedaća soba, na etažeri:

- 6 pozlaćenih stalaka sa staklenim tanjuri-
ma, za desert; vlasništvo banovo

*Salon za pušenje:**Ploča za oružje (i na njoj:)*

- 1 srebrni štit
1 pancirna košulja
1 lovački rog
Oružje
2 optočene turske puške
sablje
2 pištolja
2 mača
2 handžara
1 lovački nož

Salon za pušenje

ormar s odorama i različitim predmetima

Na zidu

- 1 instalaciona zastava banova
5 pušaka starog sistema
2 metalne posude
9 helebarda
1 koplje
7 mačeva
4 pištolja
2 veće grupe oružja

Prema izjavi g. Levina Horvata predmeti koji su dio unutrašnjeg uređenja soba bana Jelačića već su predani, ali su, zbog pomanjkanja prostora u Hrvatskom zemaljskom muzeju, privremeno smješteni u Zagrebačkom obrtnom muzeju.

B) Popis Inventara srebrnih predmeta iz ostavine bana Jelačića namijenjenih Hrvatskom zemaljskom muzeju

- 1 velika vaza (stolni ukras) s podloškom (staklenim ogledalom)
2 svijećnjaka, s monogramom J.J. i krunom
12 rebrastih svijećnjaka bez monograma (2 od njih u stanu u Zagrebu)
1 manji pladanj s monogramom J.J. i krunom
1 veliki vrč za kavu s monogramom J.J. i krunom
1 veliki vrč za čaj s monogramom J.J. i krunom
1 vrč za mlijeko s monogramom J.J. i krunom
1 vrč za šećer, s kliještima za šećer
1 čajnik, s monogramom J.J. i krunom
1 cjedilo za čaj, bez monograma
1 posuda s drškom, s monogramom J.J. i krunom
1 mali čajnik, s monogramom J.J. i krunom
1 vrč za čaj, s monogramom J.J. i krunom
2 vrča za mlijeko, s monogramom J.J. i krunom
2 kutije za šećer, s monogramom J.J. i krunom
1 držač za čašu
1 držač za čašu s monogramom
1 držač za čašu
1 mali vrč za kavu i 1 vrč za mlijeko
2 okrugla pladnja uz to (jedan od njih u zagrebačkom stanu)
1 mali četverokutni srebrni pladanj bez monograma

Banov srebrni toaletni pribor:

- 2 mala svijećnjaka, s monogramom J.J. i krunom
2 velike staklene kutije s poklopcem i monogramom J.J.

- 1 viša i uža staklena kutija s poklopcem i monogramom J.J.
- 1 mala okrugla staklena kutija s poklopcem i monogramom J.J.
- 1 srebrni držač za šibice
- 1 četverouglasta staklena kutija s poklopcem i monogramom J.J.
- 2 staklene bočice za parfem, s poklopcem i monogramom J.J.
- 1 mala dugoljasta staklena kutija s poklopcem i monogramom J.J.
- 1 dugoljasta staklena kutija s izbušenim poklopcem i s monogramom
- 1 četka za kosu (u kožnatoj futroli toaletnog pribora)
- 1 četkica za brijanje (u kožnatoj futroli toaletnog pribora)
- 1 kutija s brijaćim sapunom (u kožnatoj futroli toaletnog pribora)
- 1 četvrtasto ogledalo bez monograma (u kožnatoj futroli toaletnog pribora)

Kovčežić s jedaćim priborom:

- 23 velika noža
- 24 velike vilice
- 24 velike žlice
- 15 kavenih žličica
- 4 soljenke
- 1 kutlača za juhu
- 2 žlice zaimače
- 2 rupičaste žlice za posipanje šećerom
- 1 pribor za salatu, žlica i vilica
- 2 žličice za sol
- 1 škare za špargu
- 2 noža za razrezivanje torte

(A) Diploma Đure Jelačića kao počasnog građanina grada Zagreba koju mu je dodijelio car Franjo Josip I. 24. 4. 1854. Otkupljeno od I. Gerersdorfera.

- 2 žlice za sladoled
- 2 karafindla, sa srebrnim postoljem za bočice s octom i uljem

Jedan dio te srebrnine i sada se upotrebljava, a drugi dio nalazi se u kovčežiću.

35. Odluka Okružnog suda u Zagrebu od 20. svibnja 1935. g. kojom se, nakon podnesenog zapisnika o izvršenju pljenidbe i procjene pokretnina Anke Jelačić radi duga od 156.865 dinara, raspisuje dražba za 21. lipanj 1935. g. kod pohraniteljice Hanne Marinitsch, Zagreb, Demetrova 7 (za srebro), i za 22. lipanj kod pohranitelja I. Praprotnika, Zagreb, Ilica 36. Prijepis pisaćim strojem u 2 primjerka, hrvatski jezik.

(B) Diploma Đure Jelačića kao počasnog gradanina grada Zagreba koju mu je dodijelio car Franjo Josip I. 24. 4. 1854. Otkupljeno od I. Gerersdorfera.

36. Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu, od 20.5.1935. g., u kojem obavještava naslov da je od njega dobio dva popisa predmeta koji bi trebali pripasti Muzeju, a iz ostavine su Anke Jelačić. Jedan popis sadržava predmete od srebra, ali ga nije grofica potpisala, no pisan je njezinim rukopisom, i postoje svjedoci koji će potvrditi da ih je ona namijenila Muzeju. Ti su predmeti (od srebra) sad u opasnosti da dođu na javnu dražbu, jer je grofica Anka u posljednje tri godine života vodila velike procese (vodio ih je dr. Reichsmann u Zagrebu koji u ime toga traži da mu se isplati dug od 160.000 dinara). Protivnica u tom procesu bila je Irena Simay,

koja je proces izgubila, ali je već prije dala zaplijeniti srebro i neke predmete zaklade, a advokat Reichsmann obavio je natpljenidbu. Dobivši proces, advokat je tražio od suda da se predmeti iz Novih Dvora prenesu u Zagreb (gdje će se bolje prodati) i zatražio je da se raspiše dražba. Sud je to sve uvažio, predmeti su u Zagrebu (namještaj je u nekom skladištu u Ilici, a srebro »u stanu gde Vere Gerersdorfer, glavne baštinice, koja navodno ništa ne baštini«). Kako se odvjetnik ne može isplatiti od protivničke stranke, on traži naplatu iz ostavine, te zbog toga požuruje dražbu za kraj mjeseca lipnja. Hoffiller moli naslov da se dražba odgodi bar dok se ne

završi ostavinska rasprava, ili neka se predmeti koji pripadaju Muzeju prenesu u Muzej. Rukopis na inventarnim listama i prijepis pisaćim strojem u 2 primjerka, hrvatski jezik.

37. *Odgovor Državnog pravobranilaštva od 5.6.1935. g. Viktoru Hoffilleru na pismo od 20.5.1935. g., u kojem se kaže da je popis predmeta od srebra koji je Anka pisala a nije ga potpisala nevažeći, a ukoliko je usmeno izjavila da se srebro treba predati Muzeju, da bi to bilo pravovaljano, morala je imati tri svjedoka koji bi to potvrdili. Traži se od Hoffillera da saopći sudu imena tih svjedoka, ukoliko oni postoje.* Pisano pisaćim strojem, hrvatski jezik.

38. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu, od 8. lipnja 1935. g., u kojem moli da mu se preda prijepis testamenta grofice Anke, pa makar i na njemačkom jeziku, jer dosad nije preveden, kako bi Muzej sa svime bio upoznat, s obzirom na razne sporove koji su izbili tokom ostavinske rasprave.* Rukopis na inventarnim listama i prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

39. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu, od 8. lipnja 1935. g., u kojem traži da se zbog komplikacija koje su nastale u raspravi o ostavini Anke Jelačić obavi sudska procjena onih predmeta koji bi trebali doći u Muzej.* Rukopis na inventarnim listama i prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

40. *Koncept pisma V. Hoffillera banu Savske Banovine, dr. Marku Kostrenčiću, od 8. lipnja 1935. g., u kojem ga moli da spasi cijelu ostavštinu bana J. Jelačića zajedno sa srebrom i to tako da »namakne« financijska sredstva kako bi se otplatili dugovi, posebno oni prema*

dr. Reichsmannu, te da se na taj način spriječi dražba srebra zakazana za 21. i 22. lipanj. Ujedno spominje Veru Gerersdorfer, kao glavnu baštinicu odnosno »egzekutora testamenta, jer ništa ne baštini«. Isto je tako zabrinut zbog toga što će se od »primaoca legata«, tj. od Muzeja, tražiti da plati sve dugove koji terete ostavinu. Rukopis na inventarnim listama i prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

41. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu, od 20. srpnja 1935. g., u kojem ponavlja kako je Anka Jelačić u svibnju 1933. g., u zatvorenoj kuverti, predala kraljevskom javnom bilježniku Andriji Gostiši popis predmeta koji su nakon njezine smrti trebali pripasti Muzeju (a što je već grofica Hermina Jelačić 16. rujna 1901. g. u svojem očitovanju navela), kao i svoju oporuku i oporuku sestre Vere Jelačić. To, navodi Hoffiller, ne osporava niti Vera Gerersdorfer niti ostali legatari. Opasnost je, misli Hoffiller, u tome što su u međuvremenu nastale tužbe protiv zaklade, pa bi sve te stvari mogle propasti za Muzej ako bi došlo do pljenidbe, a predmeti su, osim toga, nezaštićeni i nesigurni u svom ormaru u Novim Dvorima (ormar banov se navodno lako otvara). Predlaže Državnom pravobranilaštvu da ono zamoli Okružni sud ne bi li prebacio predmete s priloženog popisa u zgradu Muzeja u Zagrebu, gdje bi ostali sve do kraja ostavinske rasprave. Tu bi se predmeti procijenili i ostali u pohrani do trenutka definitivnog uručenja. Čini se da je riječ o istim predmetima za koje je u spisu pod br. 35. rečeno da su već u Zagrebu na pohrani.* Rukopis na inventarnim listama, hrvatski jezik.

42. *Zapisnik od 29.7.1935. g. sastavljen u ime Okružnog suda u Zagrebu na licu mjesta u Novim Dvorima u vezi ostavine Anke Jelačić,*

a prema odluci od 27. srpnja 1935. g. U prisutnosti Vere Gerersdorfer, očitovane nasljednice, »sudije i perovođe« te upravitelja Ognjeslava Gašparića, povjerenstvo se uputilo u »banovu sobu«, gdje se u »banovu ormaru«, koji je bio zapečaćen, nalaze predmeti koji se vade i stavljaju u kovčege, te se dalje prenose u Zagreb u pohranu u Jugoslavensku banku. Konstatira se da su pečati na vratima ormara čitavi i netaknuti, te se nakon toga ormar otvara. Slijedi popis predmeta od 1-93. Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

1. *Okrugli drveni okvir s krunom i inicijalima J.J. u kojem su pričvršćene vrpce raznih ordena*
2. *Bijeli narodni hrvatski kalpak s perom*
3. *Jastuk crveno obložen, izvezen s grbom u sredini i srebrnim lovor-vijencem*
4. *Smeđi kalpak s bijelom perjanicom*
5. *Crveni jastuk izvezen raznim ukrasima i natpisom u sredini »vienac zasluži«*
6. *Zlatni komorni ključ u crvenom etuiu*
7. *Jedan komorni ključ u ornamentima*
8. *Omot sa natpisom »Hauskappe« (= kućna kapica)*
9. *Omot sa natpisom »Gwasten zum zweiten Polster« (= kićanke dvaju jastuka)*
10. *Škatulja s dvije novčarke, jednim pečatom i jednom futrolom s jedaćim priborom*
11. *Pepelnjača s jednom pincetom*
12. *Škatulja s dva povećala*
13. *Škatulja s natpisom »Feder von Kalpak Banus Jelačić« (= pero s banova kalpaka)*
14. *Operngucker (= kazališni dvogled)*
15. *Dalekozor u dva komada*
16. *Jedna lula*
17. *Jedan etui s ordenom križa na plavoj vrpci*
18. *Jedna kutija s pisaćim priborom i uspomenama iz mladosti bana Jelačića*
19. *Jedna drvena kutija s raznim ordenima*
20. *Futrola s jednom bijelom perjanicom*
21. *Jedna kutija sa tri ordena*
22. *Kutija s vrpcama od ordena*
23. *Jedna crvena futrola s tamnim Gwastnima*
24. *Jedna pisaća mapa s grbom*
25. *Jedna kapica vezena, u papirnatom omotu*
26. *Jedan crni kalpak*
27. *Etui s ordenom Marije Terezije*
28. *Velika crvena mapa o utemeljenju ordena Marije Terezije*
29. *Molitvenik s ukrasom od dragog kamena*
30. *Molitvenik u plavom baršunastom omotu sa srebrnastim križem*
31. *Kutija s igraćim kartama*
32. *Jedan kovčežić zlatom obložen, od ebanovine, s raznim uspomenama*
33. *Kutija crna s pečatom*
34. *Spomen-slika banove kapelice*
35. *Kutija sa dva komada srebrnog novca*
36. *Kutija s dvije medalje*
37. *Kutija u obliku dvostrukog molitvenika*
38. *Jedna lula*
39. *Jedna novčarka*
40. *Jedan brončani konj*
41. *Jedan etui s medaljom*
42. *Jedan etui s medaljom*
43. *Feldflaša (= čaturica)*

44. *Željezna kocka s grbom*
45. *Pepelnjak*
46. *8 raznih medalja*
47. *Perjanica iz g. 1848. u papirnatom omotu*
48. *Jedna kutija s uspomenama na banove roditelje*
49. *Jedna kutija drvena sa slijedećim zlatnim predmetima:*
- a. *2 zlatna lanca od kojih je jedan s medaljom*
  - b. *1 crni križ*
  - c. *1 minijturna slika banova s perlicama i tirkizima*
  - d. *1 mala zlatna puška*
  - e. *1 prsten zlatni s pečatom*
  - f. *1 zlatni lančić*
  - g. *1 crna žnorica s nekoliko privjesaka*
  - h. *1 komad baršuna sa dvije banove slike u minijaturi*
  - i. *1 perlmutter (= sedefna) škatuljica*
  - j. *1 srebrno zvono*
  - k. *1 pepelnjak s rogom*
  - l. *1 čaša s grbom i jedaćim priborom*
  - m. *1 cigaršpic od slonove kosti*
  - n. *1 kutija sa srebrnim priborom*
  - o. *1 srebrni prsten za salvete*
  - p. *1 zlatni prsten u etuiu*
  - r. *1 plehnata škatuljica s quastnima*
50. *Instalaciona sablja s drvenim drškom*
51. *Torba u modrom baršunu s grbom sa četiri krune u kojoj su presvlake od banovog kreveta zamotane u papiru.*
52. *Taška kožnata izvezena s inicijalima JJ i /.../ u kojoj su 4 omotića u papiru*
53. *Dva opasača za sablje, jedan srebrni i jedan zlatni*
54. *Satteltaška (= torbica za sedlo) izvezena zlatom*
55. *Jedne škare*
56. *Pokrivač za konja izvezen zlatom*
57. *Taška s grbom sa četiri paketa*
58. *Instalaciona uniforma*
59. *Husarska uniforma*
60. *Ugovor o kupoprodaji imanja Novi Dvori u formi diplome*
61. *Diploma o postavljanju bana Jelačića počasnim građaninom grada Beča*
62. *Diploma o imenovanju Jelačića maršalom*
63. *Diploma o postavljanju Jelačića počasnim građaninom Ödelunga*
64. *Diploma o postavljanju Jelačića počasnim građaninom Požuna*
65. *Spomen-knjiga*
66. *Diploma*
67. *Diploma*
68. *Spomenik pohodnika na grobu bana Jelačića*
69. *Poklon domorodnih djevojaka iz Kol..? pozlaćenima i s jednim zelenim vijencem*
70. *Kalež, pozlaćen, dar Karlovčana, s tanjurom i poklopcem*
71. *Kantica za mlijeko od porculana*
72. *Čaša za pivo sa srebrnim poklopcem*
73. *Dvije čaše za vodu i jedna flaša*
74. *Posuda za šećer C.B.J.*
75. *Jedna posudica u obliku čizme s natpisom »Frangor sed non flector ab ullo«*

Orijentalni stolić od hrastovine s inkrustiranim ornamentima od sedefa, slonovače i olovne žice, iz husarske sobe u Novim Dvorima, izrađen u 19. st. Otkup od I. Gerersdorfera.

- 76. *Dva srebrna svijećnjaka*
- 77. *Obična šalica*
- 78. *Dvije porculanske šalice s tanjurićima sa slikama*
- 79. *Dvije generalske sablje*
- 80. *Jedan lovački rog*
- 81. *Jedna čelična košulja*
- 82. *Jedna sablja s crvenim baršunom i drškom od ebanovine obložene mjedi*
- 83. *Jedna sablja sa zelenim baršunom i urezanim metalom*
- 84. *Jedna puška obložena slonovom kosti*

85. *Jedna puška obložena slonovom kosti*

86. *Jedna dugačka sablja s koricama*

87. *Jedna sablja bez korica*

88. *Zastava sa stijegom bana Jelačića*

89. *Portret bana Jelačića od Schrotzberga (original)*

90. *Portret banice od Schrotzberga (original)*

91. *Bitka kod Schwechata, uljena slika*

92. *Otac bana Jelačića, uljena slika*

93. *Mati bana Jelačića, uljena slika*

Posmrtnu masku bana Jelačića prima u pohranu Gerersdorfer Vera.

Zapisnik se nastavlja u Zagrebu, u Jugoslavenskoj banci, gdje se kovčezi zapečaćuju i spremaju u trezor. Od strane banke predmete je zaprimio Pavao Hiršl,

a pohranitelju se daje na znanje da ovim predmetima može raspolagati samo Okružni sud kao ostavinski sud.

43. *Dopis Državnog pravobranilaštva upućen Arheološko-historičkom muzeju, od 13. 8. 1935. g., u kojem se daje na znanje da su predmeti iz ostavine grofice Anke, na molbu nasljednice Vere Gerersdorfer, prebačeni u pohranu u Jugoslavensku banku, te da njima može raspolagati samo Okružni sud u Zagrebu, kao ostavinski sud. Ujedno se umoljava Muzej da uspoređi popis predmeta iz zapisnika učinjenog u Novim Dvorima s*

popisom predmeta koji Muzej posjeduje. Pisano pisaćim strojem, hrvatski jezik.

44. *Pismo Vere Gerersdorfer Kraljevskoj banskoj upravi Savske Banovine, 12.11.1935. g., na ruke bana dr. Marka Kostrenčića, u vezi srebrnine iz ostavine Anke Jelačić. U pismu Vera Gerersdorfer nudi Savskoj Banovini srebrninu na otkup i napominje da je direktor Arheološkog odjela, dr. Viktor Hoffiller, izjavio da ovi predmeti (tj. srebro) nisu od »historičkog značaja« te da im nije mjesto u muzeju. Sebe naziva univerzalnom nasljednicom kojoj je po sudu povjerena uprava i uživanje ostavinske imovine Anke Jelačić. Smatra da svi predmeti koji su pripadali porodici grofova Jelačić moraju ostati zajedno i biti sačuvani na dostojnom mjestu. Predlaže da to mjesto budu Banski dvori u Zagrebu u kojima je ban te predmete ionako prvi put upotrijebio. Kako je Anka Jelačić osnovala Zakladu bana grofa Josipa Jelačića, koja je imala zadatak isplatiti ostavinske dugove u visini od najviše 200.000 dinara, no zakladna vlast nije to potvrdila, ti se isti dugovi moraju naplatiti iz ostavinske imovine kojoj pripada i srebro. Zato moli da se imenuju dva sudska vještaka koja bi procijenila vrijednost srebrnih predmeta. U pismu prilaže i popis predmeta koji su trebali pripasti Muzeju, kao i popis preostalih stvari koje nisu bile namijenjene Muzeju a pripadale su banu. Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

45. *Izvjestaj sudskih vještaka, Mihaela Velenderića iz Zagreba i prof. Vladimira Tkalčića, direktora MUO, o procjeni srebrnine iz ostavine Anke Jelačić kod Vere Gerersdorfer, od 20.12.1935. g. Iz izvještaja se vidi da je srebrnina pregledana, razvrstana, odvajana, zatim je utvrđena kvaliteta kovine (srebra,*

odnosno metala) i punce, te je procijenjena sva srebrnina koju je Vera Gerersdorfer ponudila na prodaju Kraljevskoj banskoj upravi Savske Banovine. Materijal je razvrstan u tri grupe s obzirom na kovinsku, odnosno umjetničko-obrtnu vrijednost. Ukupna vrijednost procijenjene srebrnine iznosila je 63.194,50 dinara. Zanimljiv je i podatak da su potpisani sudski vještaci, prof. Vladimir Tkalčić, direktor Muzeja za umjetnost i umjetnički obrt u Zagrebu, zaprisegnuti sudski vještak, i Mihael Velendrić, zaprisegnuti sudski vještak, Zagreb, Berislavićeva 2, molili »u ime honorara za dar oko te procjene za svakoga napose svotu od Din. 1.200«. Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

46. *Dopis prof. Vladimira Tkalčića, od 21.12.1935. g. Kraljevskoj banskoj upravi Savske Banovine, financijskom odjeljenju VII, uz koji prilaže i izvještaj o procjeni srebrnine iz ostavine Anke grof. Jelačić ponudene toj Banskoj upravi na otkup. Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

47. *Dopis bana Marka Kostrenčića Državnom pravobranilaštvu u vezi procjene i otkupa srebrnine Anke Jelačić, ponudene Kraljevskoj banskoj upravi na otkup po univerzalnoj nasljednici gđi Veri Gerersdorfer, od 10.2.1936. g. Uz dopis je priložen i izvještaj MUO o procjeni srebrnine, te se moli za hitno mišljenje o tome da li Kraljevska banska uprava može otkupiti to srebro ako se zna da je »glasom nepotpisane odredbe priložene oporuci pokojne Anke grof. Jelačić, prema priležecem popisu« njegov veći dio trebao pripasti Hrvatskom narodnom muzeju, a da je istovremeno ta srebrnina zaplijenjena i da je već zakazana dražba (prema zaključku Okružnog suda u Zagrebu od 13.5.1935. g.).*

Porculanska figura lovca, Meissen, oko 1880., otkup od I. Gerersdorfera.

Ban strahuje da bi mogla biti povrijeđena prava trećih osoba, a time bi bile nanesene štetne posljedice Kraljevskoj banskoj upravi. Prijepis pisanim strojem, hrvatski jezik.

48. Izvadak iz procjene pokretnih predmeta u Novim Dvorima ostavine pokojne grofice Ane

Jelačić sastavljene od 16. do 23. ožujka 1936. g. Popis predmeta napravljen je prema sadržaju prostorija u Novim Dvorima: stubište, jedaća soba, veliki salon, spavaća soba, soba za pisanje, lijeva soba i soba za goste. Uz predmete je naznačena i tzv. prometna vrijednost. Navodim popis predmeta (bez

naznake vrijednosti) prema rednim brojevima kako su navedeni u spisu. Prijepis pisačim strojem, hrvatski jezik.

II. STUBIŠTE

12. *Uljena slika bana s braćom Antom i Jurom (u oblacima posebno), konv. vremenske škole, 1,32x1,54 a okvir 10 cm, glat. pozlaćen*
13. *10 krivih vojn. sabalja starijih, u toku, kavaler.*
8 kom. vojn. sabalja novijih, u toku, kavaler.
2 helebarde
1 dragunska čaka s kopljem
2 sablje i 2 rapira suvremene romanska košara od mača, željezna
15. *9 slika vremenskog tiska sa scenama iz historije banove i jedna banova uokvirana*
18. *1 fina stara sjekirica*
1 starinski ključ
1 veliki lokot i
2 željezne konzole za svijeće (dijelovi)

V. U JEDAĆOJ SOBI

58. *4 kom. crkvenih girandola po 4 svijeće u posrebnom mesingu (veći)*
63. *4 tase (empire) staklene sa drv. pozl. stalcima*

VII. U VELIKOM SALONU

65. *1 veliki orahov stol za razvući, 150x195*
66. *12 stolica s ovalnim pletenim naslonima i tapetiranim sjedištima sa trulom kožom u raspadanju (Biederm.)*
67. *3 fotelja barock sa starom crnom kožom tapetirana (trošno)*

68. *4 knjiga »Militär-Maria-Theresia Orden« u koži sa luks. zlatovezom*
70. *4 sadrena kipa germanska po 60 cm, sa zidnim konzolama*
71. *1 sadreni pozlaćeni jahački kip Radetzky 70 cm*
73. *1 starinska tvrđavna puška »Frantz Reimer-Olmutz« bogato gravirana pločama, s unatraškim kokotom i narezanom (izvučenom) cijevi 16 mm, 2,13 m duga*
74. *3 vitke puške »Arabeske« kremenjače, jednostavnije*
75. *10 raznih helebarda (na novim kopljima)*
77. *2 kom. lov. dvocijevki na kapsle (Vorderladen), zlatom gravirane i bogato urešene, »Mathias Nowotny«, Wien*
78. *2 kom. isto takvih lovač. dvocijevki (kao 77), ali bez zlatnih ukrasa*
79. *1 jednocijevka lombardijska na kapslu »Beretta-Brescia«, ukrasno s vrtanom cijevi*
80. *5 kom. kubura kremenjača, i to 2 kratke i 2 duže, a jedna s udaranjem kokota natraške, sve s drvenim glatkim dršcima*
81. *7 kom. jatagana, 5 s drškom od kosti, a 2 u cinčanoj metalnoj leguri*
82. *5 vojničkih starih pušaka, i to: 1 mod. iz god. 1862; 1 mod. iz god. 1866, Francuska (St. Etienne); 2 na kapsle (Vorderladen) dugačke i 1 na karabin*
83. *5 lovačkih bodeža (3 duga i 2 kratka)*
84. *Osmanska krivošija sablja u koži, toku, sa zlatnim pismenima ukrašena (nav. izravni banov plijen)*

85. *Stara kaval. sablja espagn., prosta u žutom kožn. toku s napisom »No me salues sin Razon«*
86. *4 raznih širokih mačeva i sabalja i 2 sablje vojničke savinute u toku*
87. *3 tanka (roman.) bodeža; 1 duži, a 2 kratka*
89. *Uljeni dobar portret banov 35/48 u jednost. pozl. okviru*
90. *Ogledalo 86x190 u brušenom staklu, okvir pozlaćen 10 cm, s iskidanom sadrom*
91. *2 stare nabojnjače / 2 limene i kožnata Patrontache*

VIII. SPAVAĆASOBA

93. *Trodijelni ormar za trofeje sa 6 krila pod staklom*
94. *Ploča za oružje s konzolom u orahovini (bar.-ren.), s grbom, 1,65x3,25*
99. *Kredenc orah (neobar.), dolje trokrilan, gore sa 2 police na rezbarenim galerijama, politiran, 1,80 m*
109. *1 stalak za lule s dvije ladice i pretinci-ma, raskliman*
113. *3 ovalna uljena portreta ban. brata Antona, Jure i supruge Jurine, 63x78 bez okvira; 96x110 s okvirom, emp. pozlać.*
114. *Tiskovne scenske slike pod staklom, 5 kom. oko 65x80, u pozl. gl. okvirima; 7 raznih (scenskih slika) i 11 vojničkih (komandanti) s crnim okvirima; 1 mala uljena (oficir vodi konja – portret)*

X. SOBA ZA PISANJE

183. *Pisaći stol sa 5 ladica, zaključan, a gore po strani 4 male ladice i rezbarene ograde*

210. *Portret Jurja Jelačića 60x75 s crnim boljim okvirom 86x100 i pozl. (Stroy 1832)*

XII. LIJEVASOBA

260. *15 kom. slika bitaka s uskim crnim okvirima u staklu 60x33 cm*
261. *6 kom. manjih raznih slika u uskim pozl. okvirima*
1 kom. banove slike
262. *3 kom. većih skupnih (grupe) slika*
263. *Tiskovne reprodukcije*
1 Čermakov ranjeni Crnogorac i 5 raznih bez naročite vrijednosti
264. *Slika banovog konja, uljena 60x75 cm, u boljem pozl. okviru 7 cm (Eierstab)*

XIII. VELIKA SOBA ZA GOSTE

281. *Tiskovna slika bana kolorirana u polit. okviru*

Drugi je popis s predmetima ostavine u trezoru Jugoslavenske banke i u stanu Vere Gerersdorfer od 23.4. 1936. g. Uz predmete je označena cijena, odnosno »prometna vrijednost« u slučaju prodaje. Procjena je izvršena 8., 15. i 17. travnja, a predstavlja nastavak procjene u Novim Dvorima od 16. do 23. ožujka 1936. g. Popisani su predmeti od rednog broja 1 do 119. Prijepis pisaćim strojem u 2 primjerka, hrvatski jezik.

U trezoru Jugoslavenske banke nađeno je:

1. *Okrugli drveni okvir s krunom i inicijalima J.J. s vrpčama raznih ordena*
2. *Bijeli hrvatski kalpak s perom*
3. *Crveni jastuk s grbom u zlatovezu i srebrnim lovor-vijencem*
4. *Smeđi kalpak s bijelom bogatom perjanicom (Reiher)*

Ana Jelačić rod. Portner (1775-1837), majka bana Jelačića i supruga banova oca Franje Jelačića. Akvarel, slikan oko 1800. Na poledini slike posveta nepoznate osobe na njemačkom jeziku, iz 1914. Otkup od I. Gerersdorfera.

14. Kazališno zuri-
rilo

15. Dalekozor u
dva dijela

16. Lula svijetlo-
žutkasta banova s
grbom i bogato
rezbarena (barok)

17. Etui s ordenom
krsta na plavoj
vrpci

18. Kutija s pisa-
ćim priborom i na-
pomenama bana iz
djetinjstva, i pri-
vjesak mletačke
gondolice

19. Kutija s 4 raz-
na ordena i pečat

20. Tok papirnati s
rezervnim bijelim
izdašnjim »Raje-

rom« za kalpak

5. Crveni jastuk ukrasno utkan i sa ćirilicom vezenim natpisom »vienac zasluži«

6. Zlatni ključ u crvenom etuiu (Kammerschlüssel)

7. Zlatni ključ u crnom etuiu (Kammerschlüssel)

8. Omot s natpisom »Hauskappe«

9. Omot s natpisom »Kvasten zum zweiten Polster« (spada jastuku pod broj 3)

10. Kutija s dvije novčarke, pečatom i tokom s jedaćim priborom

11. Pepeonik s pincetom

12. Kutija s dva povećala

13. Kutijica s natpisom »Feder von Kalpak Banus J«

21. Kutija s tri ordena novija

22. Kutija s vrpcama ordena (spada ordenima)

23. Crveni futral s kvastnima (spada čaši s jedaćim priborom br. 49 i br. 12)

24. Pisaća mapa s grbom na plišu

25. Vezena kućna kapica (u papirnom omotu) banova

26. Ratni kalpak banov (crno voštano platno), s perjanicom br. 47

27. Etui s ordenom Marije Terezije

28. Velika crvena slikovnica o utemeljenju ordena Marije Terezije

29. *Molitvenik francuski s ukrasima od dragog kamena, pravih bisera, smaragda, dijamanta*
30. *Molitvenik u plavom baršunu sa srebrnim krstom*
31. *Kutija s igraćim kartama*
32. *Spomen-kazeta, dar banu, crna, obložena na svim uglovima bogatim ornamentima, sa dva scenska reljefa o banovu trijumfu u Beču i u Pešti, u težem pozlaćenom srebru*
33. *Crna kutija s banovim pečatom*
34. *Spomen-slika banove kapelice*
35. *Kutija s dva kom. srebrnog novca*
36. *Kutija s dvije medalje*
37. *Kutija u obliku dvostrukog molitvenika s patience kartama*
38. *Veća lula, morska pjena, s inic. A. (nav. saskog kralja Augusta)*
39. *Velika novčarka, gazdarice ili ključara, pojasna*
40. *Figura jahača bez glave, u špeatru*
41. *Etui s medaljom F.J.I*
42. *Etui s medaljom*
43. *Feldflaša od cinka u koži*
44. *Čelična kocka, Stanze, s grbom*
45. *Pepelnjak*
46. *Osam raznih medalja*
47. *Perjanica iz g. 1848. plavkasta, spada ratnom kalpaku br. 26*
48. *Kutija iz banova djetinjstva i kasnije uspomene: papirnata kutijica sa tri bočice, pletenom novčarkom i crvenom vrpcom za kosu. Osušeni vjenčić s vrpcom. 16 kom vizitnica banovih na njemačkom jeziku. Vizitnice u plišu sa zl. imenom B.B.J. 2 prazne bočice u svili. Plavi svileni jastučić. Škapular M. Bistrice, crvena pletena novčarka, liliputanske kartice, proste, Leopoldstaller. Pram kose banove majke s rukopisnim napisom B. Vrpca M.T.O. Drveni nož za papir, čislo, tamni derdan (Witwen-Colie), dva flakončića, ključići od urice, pletena novčarka. Vrpca za sat ili za nakit od vlasiju, svijetla, i vrpca za sat ili za nakit, tamnija. Dvije narukvice od vlasiju banove majke 1775-1837. 1 narukvica od vlasiju deblja s kvačicom zl. zmije. Pozl. zakvačica za nošenje dekoracije. Pismo Lilienberga grofici iz Zadra o imenovanju majorom 1828. g.*
49. *Drvena kazeta sa:*
  1. *Dugački zlatni lanac i kratki lančić za medalju Madone, ruski*
  2. *Crno raspelo, staro željezno*
  3. *Banova minijat. sličica uokvirena u oval s redom tirkiza, biseričića i granata*
  4. *Privjesak zl. puškica*
  5. *Banov zlatni prsten pečatnjak*
  6. *Zl. lančić s ključićem*
  7. *Privjesak s 5 medaljončića*
  8. *2 zlatne pribadače s likom bana Jelačića*
  9. *Okrugla kutijica pozl. srebro s perlmuterom*
  10. *Srebrni zvončić, Alt-Wien*
  11. *Lovački pepeonik s trbuhom iz teškog srebra, iznutra pozlaćen*
  12. *Kristal čaša s grbom i jedaćim priborom, pozlaćeno, s tokom iz broja 23*
  13. *Čibuk u obliku topa, mor. pjena, »Heges 14. juli 1849«*

14. *Putni jedaći srebrni pribor, s natpisom, u etuiu*
15. *Široka srebrna karika za ubrus, Alt-Wien*
16. *Simbolički zl. dvostruki prsten vjeridbe s natpisom: Wilst Du Dich Trennen, musst Du mich brechen*
17. *Limena kutija sa 3 kvastna (spada jastucima)*
50. *Banova široka instalaciona sablja s drv. drškom*
51. *Velika torba iz modrog baršuna s grbom i četiri krune u uglovima, sve u bogatom zlatovezu, dar 4 plemićke obitelji (u torbi su presvlake banovog kreveta)*
52. *Kožnata vel. torba vezena, s inicijalima J.J. i krunom, a sadržava dva paradna crvena oglavnika, čarape od jelenje kože i duhan-kesu s bogatim zlatovezom*
53. *Dva opasača za sablje (srebrni ilirski i gala zlatni generalski spad)*
54. *Torba sedla gala vezena zlatom (Satteltasche)*
55. *Škare*
56. *Pokrivač za konja gala u zlatovezu*
57. *Taška s grbom u zlatovezu, sadržava banove cipele, kapu i nar. opanke*
58. *Kompletna instalaciona uniforma bijela s ogrtačem i modrim hlačama*
59. *Kompletna husarska uniforma banova s crvenim hlačama*
60. *Kupoprodajni ugovor o Novim Dvorima u pergameni, umjet. izradbe kao knjiga*
61. *Povelja banova za počasnog građanina grada Beča s pečatom*
62. *Diploma o imenovanju F.M.L.*
63. *Povelja banova za počasnog građanina Ödenburga*
64. *Povelja banova za počasnog građanina Požuna*
65. *Spomen knjiga štita s broja 101*
66. *Povelja banova za počasnog građanina B. Pešte*
67. *Pis. mapa*
68. *Spomen-knjiga pohodnika na grobu banovu s bezbroj potpisa i posveta suvremenih velikana i prijatelja*
69. *Statua Victorije u mauzoleju na 4 stupa u pozlać. srebru (Alt-Wien). Dar domorodnih djevojaka*
70. *Pozlaćeni srebrni bilikum s tanjurom i poklopcem (tri dijela), djelo Mayerhoffer (Alt-Wien), dar Karlovčana banu*
71. *Kantica za mlijeko, porcelan*
72. *Vrč sa srebrnim poklopcem i posvetom banu*
73. *Dvije čaše za vodu i boca kristal*
74. *Posuda za šećer C.B.J., ručni rad*
75. *Posudica oblika čizme s natpisom: Frangor sed non flector ab ullo*
76. *Dva srebrna svijećnjaka, stari ručni rad*
77. *Obična šalica, nav. lična banova*
78. *Dvije porcelanske šalice s tanjurićima u slikama (Schlaggenwald)*
79. *Dvije generalske sablje, obične, banove*
80. *Lovački rog*
81. *Čelična košulja, kao hist. vrijednost, stara*
82. *Sablja s crv. baršunom i ebanovim drškom, obložena pozl. srebrom, nav. dar Omer-paše*
83. *Sablja sa zelenim baršunom s utisnutim zlatnim turskim pismenima*
84. *i 85. Dvije jednake arabeske-puške, unatraške kremenjače i bogato cizelirane, a obložene u kosti i sedefu*

86. *Dugačka sablja s koricom*
87. *Sablja bez korica*
88. *Zastava sa stijegom, improvizirana, prigodom instalacije od strane »domorodnih devojaka«*
89. *Portret bana Jelačića, original Schrotzberga*
90. *Portret bana Jelačića, original Schrotzberga (vjerojatno se radi o portretu banice, pa je ovo zabuna)*
91. *Bitka kod Schwechata, uljena slika*
92. *Portret sestre bana Jelačića*
93. *Portret oca bana Jelačića*
94. *Portret majke bana Jelačića*
95. *Dvije biserne ogrlice*
- U stanu gđe Vere Gerersdorfer, Demetrova ul. 11, na pohrani je:*
96. *Srebrnina po priloženom popisu Au trima grupama, i to iz prve grupe 36 najvrednijih komada posuda u starom srebru (Alt-Wien), pretežno baroknog stila s novim monogramima J.J. i krunom*
97. *Drugi dio srebrnine, tj. jedaći pribor (isto Alt-Wien) s banovim monogramima, 187 kom.*
98. *Ostalih pet posuda iz popisa bez banova monograma*
99. *Metalni predmeti iz II. grupe (bijeli plaque) i to:*
- Velika vaza za ukras stola*
- Dvije velike tase*
- Tasa manja, oštećena*
- Dvije manje ovalne*
100. *Naknadno nadena srebrnina izvan popisa i to:*
- 2 staklenke u srebrnom stalku s monogramom J.J.*
- Stakleni vrč sa srebrnim poklopcem*
- Posuda za kuhanje jaja (plaque)*
101. *Okrugli štitić od srebra, rad Franz Schiffera, Wien, 1840. g., s bogatim srebrnim reljefima iz historije banove, s posvetama, te pripadajućom spomenknjigom iz br. 65*
102. *Srebrna banova putna toaleta u kožnatom toku, sve u srebrnom lavoiru (Alt-Wien)*
103. *Vitrina (lagani bečki barok) bijelo emajl. s pravom pozlatom, sadržava 35 nimpfigurica, lepeze i sitne uspomene*
104. *Reljef Josipa Jelačića u slonovoj kosti s alabaster okvirom*
105. *Čaša, kristal s gravurom bana*
106. *Broš-oval s bojad. slikom bana, paljeno u porcelanu*
107. *Stolno ogledalo 50x55, s inic. P.C., u glat. okviru (srebro Alt-Wien)*
108. *Portret grofa F. Eggera, oval, fini crtež u boji (Jos. Rešek, München, 1855)*
109. *Portret Jurice Jelačića dječjačke dobe u lovačkoj opremi, djelo Prinzhofera 1859. u pozl. rami*
110. *Portret grofice Jele Schafgotsch i grofa Jurice Jelačića (djeca), fini crtež u bojama*
111. *Oval-slika grofice Christallnigg u pozl. lim okviru*
112. *Mala sličica djeteta (Jurica Jelačić) u peru, s uvojcima*
113. *Akvarel Jelačić Đure u kožnatom okviru (kao oficir)*
114. *Realistički akvarel banov u pozl. okviru (orig. Burda 1849)*

115. Portret glave Jure Jelačića u dubokom pozlaćenom okviru

116. Ovalna slika, fino risana olovkom, Jurice, Marka i Jele Jelačić, orig. Burda 1858., u tamnom okviru lijevane mase

117. Posmrtna maska banova u sadri (jedini original)

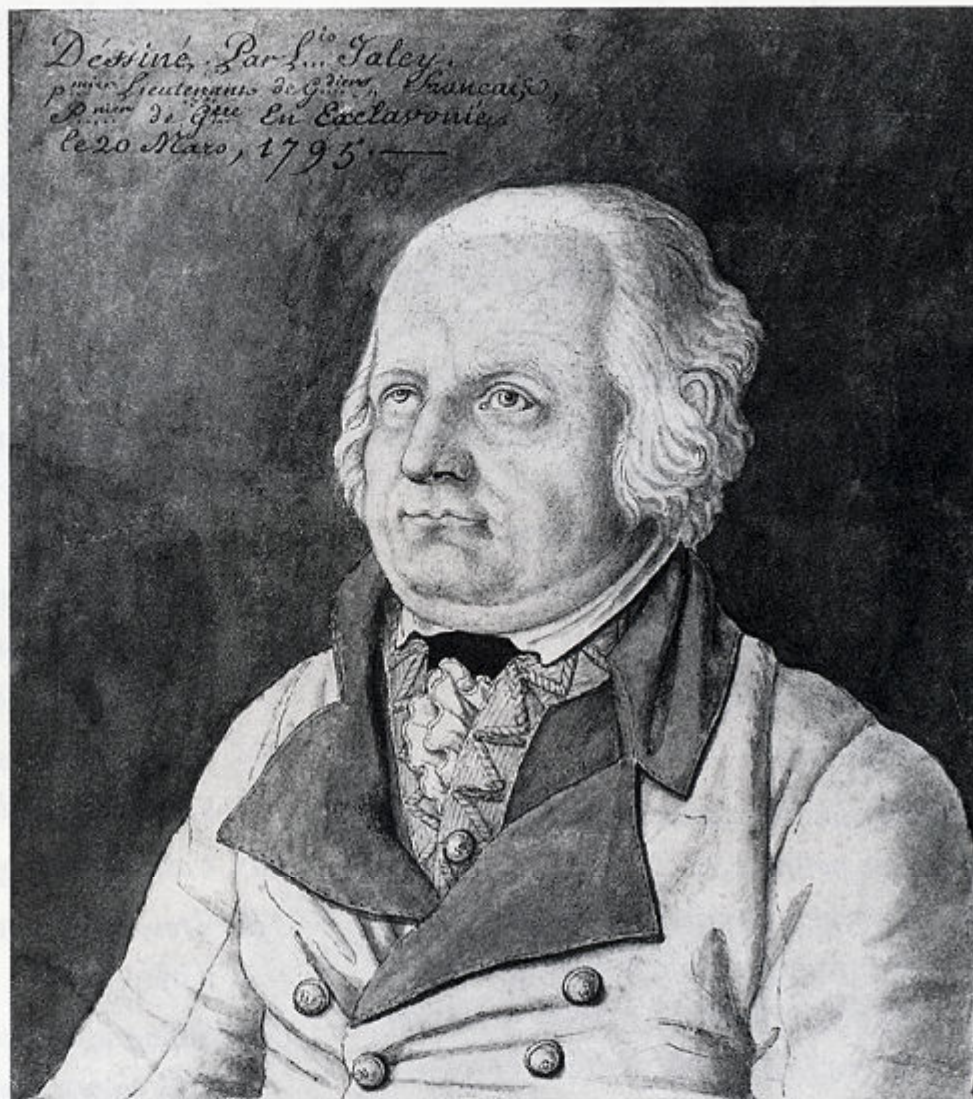
118. Kuhinjski porcelan, novi Meissen, porcelan u rasparenim dijelovima, kao ostaci garniture po priloženom detaljnom popisu B

119. Stare rubenine, stolna i krevetna, isto po priloženom detaljnom popisu B

Procjenitelji su dodali i primjedbu:

Kod nekih predmeta iz ovog procjemenog nalaza uzeli smo naročito obzir na umjetničke kao i historijske vrijednosti, a prema tome i polučive moguće prodajne cijene po današnjim okolnostima i zato smatramo označene cijene prometnim vrijednostima.

49. Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu od 7. srpnja 1936. g. Pismo predstavlja odgovor na optužbu Vere Gerersdorfer kojom ona tereti samog Hoffillera da

Franjo Jelačić (1746-1810), otac bana Jelačića, istakao se u ratovima protiv Turaka i Napoleona. Akvarel, slikao L. Jaley, 1795. Otkup od I. Gerersdorfera

je izjavio kako banova srebrnina nema umjetničke vrijednosti i da joj nije mjesto u muzeju. Ujedno ističe da je akcija za nabavu srebra iz ostavine Anke Jelačić za Banske dvore potekla osobno od njega, jer je postojala opasnost da se ono rasproda na javnoj dražbi. Ponavlja kako su već roditelji Vere i Anke Jelačić odredili da se historijske uspomene na bana moraju nakon smrti grofica predati Narodnom muzeju, a tu su njihovu želju poštovala obje grofice, pa su to uvrstile i u svoje oporuke. Tako piše i u Ankinjoj oporuci od 2.5.1929. g. Međutim, kod kraljevskog javnog bilježnika, dr. Andrije Gostiše, nalaze se dva popisa predmeta namijenjenih Muzeju,

Đuro Jelačić (1805-1901), mladi banov brat. Crtež olovkom, slikar Burda 1858. Otkup od I. Gerersdorfera.

od kojih je onaj sa srebrninom ostao nepotpisan. Kako su postojali dugovi zbog dugih procesa koje je Anka vodila s nećakinjom, ta je nećakinja još za Ankin život dala zaplijeniti srebro, a Ankin advokat, kojemu je grofica također ostala dužna, obavio je natpljevidbu i dobio dozvolu za dražbu. Kako do toga ne bi došlo, Hoffiller se obratio banu Savske Banovine. I na kraju, priznaje da je izjavio da srebro nema umjetničke vrijednosti, a dodaje »ni historičke«, jer se isto takvo može kupiti u dućanu, no ono zadobiva svoju historijsku vrijednost samo u slučaju ako se izlaže zajedno s ostalim historijskim uspomenama na bana Jelačića.. »Ban je to srebro

rabio, a neke je srebrne predmete rabio samo on«. Predlaže, nadalje, da se za sada ne žuri s otkupom tog srebra nego da se pričeka dok se ne namire dugovi koje jednim dijelom snosi protustranka, a to je Irena Simay. Ona, naime, prema testamentu Anke Jelačić, treba dobivati mjesečnu rentu od 10.000 dinara (iz Zaklade), a taj će joj novac isplatiti onaj koji bude preuzeo Zakladu. Iz tog bi se novca trebao namiriti ostatak duga, tako da bi srebro moglo doći u Muzej bez ikakva troška. Ru-

kopis na inventarnim listama i prijepis pisačim strojem, hrvatski jezik.

50. *Pismo Vere Gerersdorfer Upravi Hrvatskog narodnog muzeja (Arheološkom odjelu), od 15. rujna 1936. g., u vezi srebrnine iz ostavine Anke Jelačić s popisom srebrnih predmeta. Predmeti su svrstani u dvije grupe od kojih prva grupa broji 36 komada koji ukupno iznose 19.378 grama srebra a druga grupa 182 komada, uglavnom vilica, noževa i žlica, ukupne težine od 14.759 grama. Uz to prilaže popis srebrnine s naznakom težine za svaki predmet, koji su sastavili sudbeni vještaci prilikom procjene. Ukupna vrijednost srebra iz-*

Ukrasni štit od srebra sa spomen-knjigom "Posvetnicom" (na slijedećoj strani), dar Jelačiću od bečkih patriotkinja, 1849. Izradio ga je bečki dvorski zlatar, Franz Schiffer. Na štitu su reljefni prikazi banovih trijumfa, lik Austrije kako ovjenčava Jelačića, grbovi Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, te carski i Jelačićev grb s geslom "Što Bog daje i sreća junačka"

nosi 107.540 dinara, pa je po toj cijeni i prodaje. Nadalje spominje da je osnovana zaklada bana J. Jelačića trebala preuzeti obavezu isplate ostavinskih dugova u visini od 200.000 dinara, no kako zakladna vlast još to nije potvrdila, dugovi će se morati naplatiti iz ostavinske imovine kojoj pripada i ova srebrnina. U pismu navodi kako je dio oporuke Anke Jelačić s popisanim srebrninom ostao nepotpisan i kako u tom smislu zakonski nije

valjan. Budući da je ona univerzalna nasljednica pokojne Anke Jelačić kojoj je sud povjerio upravu i uživanje ostavinske imovine i kako smatra da svi predmeti vezani uz porodicu Jelačić moraju ostati zajedno, sačuvani na dostojnom mjestu, nudi ovu srebrninu na prodaju Muzeju, s molbom da joj što prije odgovore da li su za to zainteresirani. Prijepis pišačim strojem, hrvatski jezik.

Spomen-knjiga "Posvetnica". U knjizi je popis gospoda koje su dale doprinose za izradu tako skupocjena dara. Štit je donacija Anke Jelačić 1937., a spomen-knjiga dar potpukovnika Roberta Hocha, 1937.

51. *Koncept pisma V. Hoffillera banu Savske Banovine od 23. listopada 1936. g. u vezi otkupa srebrnine A. Jelačić koju je Muzeju ponudila Vera Gerersdorfer. Najprije se osvrće na situaciju kad se činilo da će srebro zabadava pripasti Muzeju, a zatim se vraća na sadašnje stanje prema kojemu se ostavina mora razdijeliti kako bi vjerovnici došli do svojeg novca. Napominje da Vera Gerersdorfer pristaje da posvjedoči nepotpisani*

legat (popis srebrnine) Anke Jelačić, pod uvjetom da se isplate dugovi pokojne grofice. Muzej za to nema novaca, dok je imovinsko stanje pokojne Anke Jelačić slijedeće: aktiva iznosi 684.508 dinara, dok je pasiva 433.916 dinara. Vera Gerersdorfer je srebro namijenjeno Muzeju izdvojila iz aktive i uvrstila ga u svoju baštinu, a njega su sudbeni vještaci u ostavinskoj raspravi procijenili na 107.540 dinara. Ujedno primjećuje da je velika razlika između ove posljednje procjene i procjene Banske uprave iz 1935. g., prema kojoj je to isto srebro procijenjeno na samo 63.194 din i 50 para!? Sudbeni su vještaci, međutim,

procijenili jako visoko i ostale predmete koji bi trebali pripasti Muzeju, i to na svotu od 589.170 dinara. Hoffiller smatra da bar polovicu te cijene (299.085 din) ne terete dugovi Anke Jelačić, jer je dio predmeta procijenjen na tu svotu pripao ovom Muzeju već 1919. g. testamentom Vere Jelačić. Hoffiller, nadalje, moli bana da se zauzme za »ovaj visoki kulturni zavod« (tj. Muzej), te da pruži svoju moralnu pripomoć tako da sazove sjednicu na

Držać za cigaru u obliku topa, od morske pjene i jantara, sa natpisom. Dar Jelačiću od grofa Hompescha, za uspomenu na bitku kod Hegyesa 1849. Donacija Anke Jelačić, 1937.

kojoj bi trebali sudjelovati načelnici Prosvjetnog, Financijskog i Trgovačkog odjeljenja Banske uprave, zatim zastupnik kuratorija zaklade bana J. Jelačića (tzv. nadzornici zaklade), te direktor Umjetno-obrtnog odjela Narodnog muzeja, prof. Vladimir Tkalčić, i sam Viktor Hoffiller. Sjednici bi isto tako trebao prisustvovati i zastupnik Vere Gerersdorfer, advokat dr. Reichsmann. Rukopis i prijepis pisacim strojem, hrvatski jezik.

52. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu od 23. listopada 1936. g. Hoffiller se žali na previsoke procjene*

sudbenih vještaka (Matka i Katičića) koji su procjenjivali predmete u stanu Vere Gerersdorfer i u trezoru Jugoslaven-ske banke što su, kao legat, ostavljeni Narodnom muzeju. Uz pismo prilaže i izvadak iz sudske procjene predmeta u kojem su popisani samo oni predmeti koji imaju pripasti Narodnom muzeju. Ujedno smatra da su procjenitelji, Katičić i Matko, namjerno stavljali tako visoke cijene predmetima, jer su znali da su namijenjeni Muzeju, pa su uzimali u obzir i vrijednost koju ti predmeti imaju baš za ovaj Muzej. Njihova je, međutim, bila dužnost da utvrde samo prometnu vrijednost a ne i umjetničku i historijsku, a i one su, u svakom slučaju, pretjerane. Poimence navodi 12 predmeta koji na tržištu ne bi postigli ni »desetnicu ove cijene na koju su procijenjeni«. To su, na primjer, kutija s pisacim

priborom i uspomenama bana iz djetinjstva (1.000), pisaca mapa (1.000), banov prsten pečatnjak (9.000), kožnata torba sa sadržajem (7.500), torba od sedla (2.000), pokrivač za konja (12.000), torba (8.000), husarska uniforma (20.000), povelja (10.000), spomenknjiga pohodnika (10.000), statueta Viktorije (90.000). Isto tako navodi da ovaj Muzej neće nikada »jednu husarsku uniformu, pa makar je nosio i Ban Jellačić, procijeniti na 20.000 din, nego najviše na 1.000, jer ona faktično vrijedi samo onoliko koliko se sa nje može dobiti rastaljenoga zlata«. Zbog

toga predlaže, da se procjenitelji zamole da pred sudom, sporazumno, spuste cijenu. Od Državnog pravobranilaštva traži da pribavi oporuku Vere Jelačić prema kojoj su neki predmeti već nakon njezine smrti bili, zapravo, vlasništvo Muzeja, ali ih je grofica Anka imala pravo uživati do kraja života. Oni, prema tome, ne podliježu dugovima. Napominje, zatim, da zastupnik Vere Gerersdorfer smatra, na temelju isprave izdane na osnovi oporuke Vere Jelačić iz 1918. g., da vrijednost tih predmeta iznosi polovicu sume spomenute procjene predmeta (a ona je bila oko 600.000 din). Što se tiče Muzeja, on tu ispravu nikada nije dobio, pa čak nije za nju niti znao. Ukoliko se ta isprava neće uzeti u obzir, Muzej će još »razmisliti o primitku legata«, odnosno, ako se ne bude prihvatilo da su ti predmeti već vlasništvo Muzeja, onda će Muzej izjaviti da legat prihvaća »a rezervirati će si definitivnu odluku za kasnije«, završava pismo Hoffiller. Rukopis i prijepis pisanim strojem, hrvatski jezik.

53. Koncept pisma V. Hoffillera Ministarstvu prosvjete u Zagrebu, od 24. listopada 1936. g., s promemorijom. U pismu Hoffiller navodi razloge svog obraćanja za pomoć ministru prosvjete, a radi se, dakako, o ostavštini Jelačić. Rukopis i

prijepis pisanim strojem.

Naime, grofica Anka Jelačić...

...zadnja posjednica dobra Novi Dvori koje je svojedobno kao narodni dar bilo poklonjeno banu Jelačiću, i zadnja brižna čuvarica uspomena banovih, umrla je 1934. g. Iza nje dobiva ovaj muzej, kao davno obećani legat, uspomene banove. Kako iz toga legata imadu da se podmire neki dugovi porodice, to sam prisiljen da se obratim gospodinu ministru prosvjete za pomoć u toj stvari. Sastavio sam u tu svrhu priloženi »Promemoria«, pa molim da se taj spis priloži gospodinu ministru prosvjete s mojom ućtivom molbom da se postupi po njemu.

PROMEMORIA

Upravnika Arheološko-historijskoga narodnoga muzeja u Zagrebu o ostavini iza pokojnoga Bana Jelačića.

Molitvenik u koricama od modrog baršuna, sa srebrnim okovima. Izdao Franjo Župan u Zagrebu, 1858. Donacija Anke Jelačić, 1937.

Pokojni ban Josip Jellačić ostavio je testamentarno svoju imovinu svome bratu Đuri Jellačiću. Iza njegove smrti dala je njegova udovica Hermina pred svjedocima izjavu da je njezin pokojni muž odredio da se uspomene iza Bana predadu na čuvanje ovome muzeju iza smrti njegovih dviju kćeri.

Ovo očitovanje predano je upravi muzeja, ali ono, po zakonu, nije obvezatno. Ipak su obadvije kćeri, koje su ostale neudate, poštivale tu odredbu svojega oca, pa su dapače dale popis tih stvari upravi Muzeja, a neke predmete su odmah i predale muzeju.

Prva je od tih dviju sestara umrla grofica Vera Jellačić, pa je g. 1918. sud izdao, po njezinom testamentu, »Uručbenu ispravu« po kojoj njezina univerzalna baštinica, sestra Anka Jellačić, ima posebno navedene predmete predati ovome muzeju, a može ih i zadržati kod sebe i sve do svoje smrti.

Ova »Uručbena isprava« nije nikada predana ovome muzeju, i potpisani je za nju saznao tek u najnovije doba, iza 18 godina. Dapače ni testamenat gđe Vere Jellačić ostao je nepoznat upravi ovoga muzeja.

Godine 1934. umrla je i druga sestra, Anka Jellačić, koja je dugo vremena prije toga bila boležljiva. Uprava muzeja se je odmah zanimala za njezin testamenat, pa je tako uzela i mnogo učešća u ostavinskoj raspravi, pomagana od Državnog pravobranilaštva u Zagrebu. Testamenat Anke Jellačić, sastavljen i potpisan g. 1929. sadržaje o stvarima ostavljenima muzeju samo kratku bilješku, od koje dajem prevod, jer je original sastavljen njemački.

Ovaj izvadak iz testamenta treba neka tumačenja. Grofica je iz svojega imetka (kuća i oko 1000 jutara zemlje) načinila još za živo-

ta zakladu, pa su toj zakladi imali pripasti još neki predmeti iza njezine smrti.

U točki II. navedene gospođe Simay Irena i Gerersdorfer Vera jesu rodakinje grofici, a bile su, i sada su suparnice kod nasljedstva. U kasnijim dodacima testamentu grofica Anka Jellačić je načinila svojom univerzalnom baštinicom gospođu Gerersdorfer Veru, a za gospođu Simay Irenu obvezala je zakladu da joj isplaćuje mjesečnu rentu.

Muzej je, kako to stoji u točki IV. testamenta, faktično imao popis predmeta koji su mu imali pripasti, a osim toga predala je gospođa Jellačić Anka još dva popisa kr. javnom bilježniku u Zagrebu g. dru Gostiši Andriji, koji ih je iza smrti njezine predao sudu, gdje su priloženi ostavinskom spisu.

Od ta dva popisa jedan sadržaje predmete i uspomene na Bana Jellačića, i taj je po grofici Anki vlastoručno pisan i potpisan. Drugi sadržaje srebro Banovo i taj je po grofici vlastoručno pisan, ali nije potpisan, pa se može njegova valjanost pobijati.

Ostavinska rasprava u toj stvari ne teče glatko. Kako je Jellačić Anka u zadnjim godinama bila bolježljiva i slaba, to je podlegla raznim vanjskim uplivima. Oni koji su bili oko nje još su za njezina života ili kupili ili dobili na poklon od nje ono što im je bilo ostavljeno u njezinom testamentu, a oni koji su bili daleko vodili su s njom parnicu. Tako je gospođa Gerersdorfer Vera još za njezina života došla u posjed najvećega dijela onoga, što je tek imala da baštini, a gospođa Simay Irena pobijala je to i parničila se s groficom, ali je procese redom gubila. Posljedica toga bila je, da se je grofica silno zadužila. Kako stoji imovina, koja će pripasti baštinici i legatarima, pokazuje priloženo »Imovinsko stanje«.

Po tom stanju iznose aktiva 684.508 din, a pasiva 433.916 din, ali k tim dugovima dolazi još jedno 50.000 din za sudbene komisije, vještake i javnoga bilježnika. Tako će pasiva iznositi jedno 480.000 din.

Po zakonu, za dugove odgovara univerzalna baštinica do iznosa onoga što baštini, jer će ona sigurno izjaviti da pristaje na baštinu samo uvjetno. Međutim ona, kako se vidi u stupcu aktiva po I, baštini samo 177.000 din, a od toga će, po mome mišljenju, utjerati oko 130.000 din. U toj baštini nalazi se i srebro koje bi imalo pripasti muzeju, ali baštinica priznaje valjanosti toga od grofice nepotpisanoga popisa srebra samo u tom slučaju ako se isplate dugovi.

Ono što se ne može isplatiti s onim što baštini univerzalna baštinica, to, po zakonu, ima da se plati iz legata. Prema stanju izloženom u stupcu »Aktiva« netom spomenutog akta »Imovinsko stanje«, dobivaju svi ostali legatari 130.000 a ovaj muzej oko 300.000. Kako je došlo do te procjene od 300.000 din, vidi se iz priloženih procjena predmeta ostavljenih ovome muzeju. Ti su predmeti procijenjeni po sudskim vještacima na 600.000 otprilike, a od toga je polovica unesena kao »Aktiva« i kao legat za ovaj muzej. Polovica zato što baštinica stoji na stanovištu da je već iza smrti grofice Vere, urudžbenom ispravom od g. 1918., polovica tih predmeta postala vlasništvom ovoga muzeja, tako da muzej baštini sada samo drugu polovicu, a onu prvu polovicu ne mogu teretiti dugovi Anke Jellačić. Sud će po svoj prilici stati na isto stanovište, jer će uzeti da su obadvije sestre bile vlasnice tih predmeta, pa je nekada Vera mogla raspolagati samo sa svojom polovicom, i neće nam koristiti naše tvrđenje da

smo mi već prije smrti Ankine bili vlasnici obadviju polovica.

Ovaj će muzej, dakle, morati da plati jedan dio dugova iza grofice Anke Jellačić, ako želi da dođe u posjed uspomena na bana Jellačića.

Ako se dobro pogledaju obadvije procjene, onda upadaju u oči cijene, koje su upravo strašno visoke. Tako je na primjer jedna husarska uniforma banova procijenjena na 20.000 din, a njezina prometna vrijednost ne može biti ni 1.000 din, a i druge su stvari procijenjene na deset puta onoliko koliko faktično vrijede.

Razlika između procjene i procjene vidi se po procjeni srebra po različitim stručnjacima 1935. i 1936. g. U prilogu 3, Imovinsko stanje, u stupcu »Aktiva«, pod I Ab, procijenjeno je Banovo srebro na 107.500 din, a procjembena komisija izaslana od Banske uprave prošle godine procijenila je to isto srebro na 63.194 din.

Mi ćemo toj procjeni doduše prigovoriti, ali nećemo postići novu procjenu po komadu, nego će se sporazumno s dosadašnjim vještacima moći ukupna vrijednost možda sniziti za jednu trećinu, tako da će polovica iznositi jedno 200.000 din. Od te niže procjene mi ipak nećemo mnogo imati. Ako, na primjer, treba da platimo 150.000 din od dugova, onda nam je faktično svejedno da li je to 50 ili 75% od procjene.

Nešto će nam možda uspjeti da postignemo u stupcu »Pasiva«. Tu je prije svega dug u ime poreza, još iz g. 1918., din. 64.670. To je možda zastarjelo, a možda bi se država i dragovoljno odrekla te tražbine u korist ovoga muzeja.

Srebrni toaletni pribor bana Jelačića, izraden u Beču oko 1850. Sačuvano je 11 dijelova pribora uloženi u pretince. Dijelovi su smješteni u kožnatom koferiću, a sve zajedno u srebrnom lavoru. Donacija Anke Jelačić, 1937.

Za pokojnu Anku Jelačić vodio je parnice g. Reichsmann Mirko, advokat u Zagrebu, koji ima na ostavinu likvidnu tražbinu od blizu 160.000 din. Možda će se dati skloniti dr. Reichsmann da od te tražbine nešto popusti. U stupcu »Pasiva« spomenut je i suprug glavne baštinice, g. Ivan Gerersdorfer, sa još neprijavljenom tražbinom od 75.000 din, nastalom navodno tako da je on plaćao dugove grofičine i iskupljivao njezine mje-

nice. Možda će se dati skloniti da odustane od te tražbine.

Ako se tu nešto i poluči, ipak će ovaj muzej morati preuzeti obveze, ako bude želio da dođe u posjed ostavljenih relikvija Bana Jelačića. Radit će se o iznosu od nekih 100.000 din do 120.000 din. Ovaj muzej, dakako, tih novaca nema, a potpisani Upravnik ne bi, bez posebnog ovlaštenja, ni mogao da odlučuje o isplati tolike sume.

To je razlog da se potpisani Upravnik obraća Ministarstvu prosvjete.

Za srebro naći će se, po svojoj prilici, izlaz tako da će ga

kupiti Savska Banovina, jer, kako popis nije potpisan, morao bi ga ovaj muzej direktno kupiti. Baštinica ga je prvenstveno i ponudila ovome muzeju, a muzej bi ga i kupio kada bi imao novaca.

Ostale predmete, koji su zapisani muzeju kao uspomena na Bana Jelačića, ne smije ovaj muzej da odbije. Uspomena na velikog bana tako je živa i njegov rad za formiranje našega nacionalnoga ponosa i kulture bio

je tako velik da bi bila velika sramota kada bi se ti predmeti raspršili. Ako moramo za njih nešto i platiti, ipak će ovaj muzej za razmjerno dosta malen novac dobiti dvije sobe predmeta.

Lijepo bi dakako bilo, kada bi gospodin Ministar Financija mogao ovome muzeju staviti na raspolaganje i novac za nabavku Banovoga srebra. U tu bi svrhu dostajalo 70.000 din. Ali ako se to ne može, i ako se mora dozvoliti da srebro kupi Savska Banovina za sebe (a ne za ovaj muzej), onda će trebati osigurati 120 do 150.000 din za isplatu dijela dugova iza pokojne Anke grofice Jellačić, kako bi se sve uspomene Bana Jellačića, koje je izumrla obitelj Banova brižno čuvala, spasile za ovaj muzej.

Molim učtivo gospodina Ministra prosvjete, da se u tom smislu izvoli obratiti na gospodina Ministra Financija.

Zasada postupa potpisana uprava u smislu člana 693 građanskog zakona. Mi izjavljujemo da su stvari uopće već naše, a ako se to ne prihvati, onda izjavljujemo da primamo legat. To nas ne obvezuje na ništa, i mi ga onda, kada nam se bude legat uručio, ne moramo preuzeti, ako nam se propisani teret bude činio prevelik.

Do toga, dakako, ne smije doći, novac će se morati naći, a potpisani će, imajući iskustva u tim stvarima, a uz pomoć Državnog pravobranioštva u Zagrebu, nastojati da teret bude što manji.

54. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu od 4.11.1936. g., s prijepisom Ovlašćenja Ministarstva prosvjete Kraljevine Jugoslavije, potpisanog od ministra Dobr. Stošovića, iz Beograda, od 29. listopada 1936. g., kojim se odobrava da Muzej prihvati*

legat ali bez ikakvih financijskih obaveza. Hoffiller obavještava o tome da je javni bilježnik sazvao sastanak na kojem će Muzej tražiti uručenje predmeta bez ikakvih »tereta«, a prema »urudžbenoj ispravi« po testamentu Vere Jelačić iz 1918. g. Ako to ne bi uspjelo, onda će prihvatiti legat. Napominje da je potrebno pribaviti testament Vere Jelačić ili bar izvadak iz njega koji se tiče Muzeja. Rukopis Hoffillerova pisma i dva prijepisa latinicom i jedan ćirilicom ovlaštenja Ministarstva prosvjete, hrvatski i srpski jezik.

55. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu od 13.11.1936. g. U pismu se traži »izlučenje« predmeta koji su vlasništvo Muzeja. Muzej je već 23. srpnja 1935. g. molio Državno pravobranilaštvo da se prenesu predmeti u Muzej, ali ono je predmete samo prevezlo iz Novih Dvora u trezor Jugobanke u Zagreb, na raspoloženje suda. Kako se situacija otada jako promijenila (dolaze nove tužbe i tražbine, a ostavinska se rasprava stalno odgađa), moli se da se izdvoje predmeti koji pripadaju Muzeju, a uz to se prilažu:*

1. Očitovanje Hermine Jelačić od 16.9. 1901. g., pred dva svjedoka, da je njezin muž Đuro bio vlasnik tih predmeta te da je odredio da oni pripadnu ovom muzeju nakon smrti njegovih kćeri.

2. Izvadak iz testamenta, kao i njegov dodatak, Vere Jelačić, umrle 1918. g., koja u sporazumu sa svojom sestrom Ankom određuje da se pojedini nabrojani predmeti nakon smrti Anke, a po njezinu pristanku i prije, moraju predati ovom Muzeju.

3. Izvadak iz Urudžbene isprave, izdane po tome testamentu, u kojoj je određeno izvršenje dotične odredbe iz te oporuke.

4. Izvadak iz testamenta Anke Jelačić iz 1929. g., gdje se poziva na oporuku Vere Jelačić i priznaje da su predmeti vlasništvo Muzeja.

5. Pismo Anke Jelačić od 1. svibnja 1933. g. koje upućuje Muzeju i u kojem ga obavještava da je predala javnom bilježniku zapečaćen popis predmeta koji su vlasništvo Muzeja.

6. Prijepis tog popisa koji se nalazi kod Okružnog suda u Zagrebu kao prilog testamentu Anke Jelačić, 1934. g.

Rukopis i prijepis pisačim strojem, hrvatski jezik.

56. Koncept pisma V. Hoffillera Ministarstvu prosvjete, Općem odjeljenju, u Beograd, od 14. studenog 1936. g. U pismu moli i obavještava kako je Muzeju hitno potreban kredit od 150.000 din iz državnog budžeta za spašavanje predmeta iz ostavine Jelačić, te kako je poslana molba Ministru financija da zamoli Ministra prosvjete da sa svoje strane preporuči da se molba usvoji. Rukopis, hrvatski jezik.

57. Koncept pisma V. Hoffillera Ministru financija u Beograd, od 14.11.1936. g. s molbom da unese sumu od 150.000 din u budžet. U pismu iznosi kratku povijest ostavine Jelačić s posebnim osvrtom na obiteljske dugove i probleme oko novca uopće. Rukopis i prijepis pisačim strojem, hrvatski jezik.

58. Odgovor dr. Stanka Šverljuge, senatora i bivšeg ministra financija iz Beograda, dr. Hoffilleru u Zagreb, od 16. studenog 1936. g. U pismu ga obavještava da je već 31.10.1936. g. Ministarstvo financija izdalo rješenje na 100.000 din za otkup predmeta iz ostavine Jelačić i da njegova intervencija nije bila niti potrebna. Rukopis, srpski jezik.

59. Kratki dopis Ministarstva prosvjete Kraljevine Jugoslavije, Opće odjelenje, u Beo-

gradu, od 21. studenog 1936. g., upućen Arheološko-historijskom muzeju u Zagrebu. Obavijest o tome da je Ministarstvo prosvjete uputilo 29. listopada zahtjev Ministru financija radi povećanja budžeta za 100.000 din i da je Ministarstvo financija na svojoj sjednici od 10.11. to odobrilo. Po ovlaštenju Ministra prosvjete dopis je potpisao načelnik Općeg odjelenja D. Jakšić v.r. Pisano pisačim strojem, ćirilica, 2 prijepisa pisačim strojem, latinicom, srpski jezik.

60. Koncept pisma V. Hoffillera Ministarstvu prosvjete, Općem odjeljenju, u Beograd, od 28.11.1936. g., sa zamolbom da se odobrena sredstva (100.000 din) za otkup starina bana Jelačića za Arheološko-historijski muzej u Zagrebu što prije ishode kod Financijske direkcije u Zagrebu. Rukopis, hrvatski jezik.

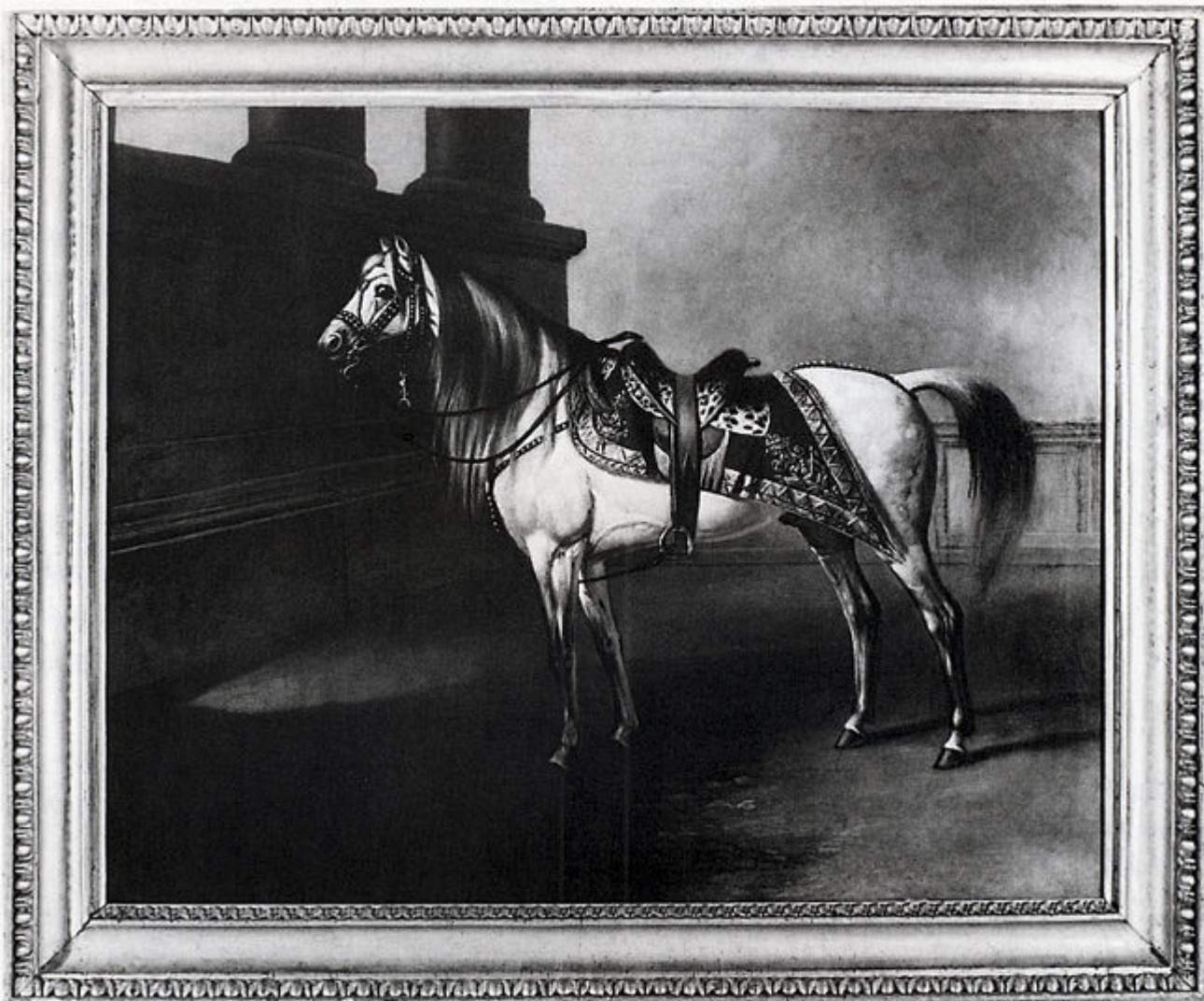
61. Koncept pisma V. Hoffillera Financijskoj direkciji u Zagrebu, od 9. ožujka 1937. g., da uzme na znanje kako je angažirana suma od 100.000 din kredita iz budžeta rashoda Ministarstva prosvjete za godinu 1936/37. g. za otkup starina bana Jelačića za Muzej. Kako ostavinska rasprava o tom predmetu još nije završena, Muzej mora tu stvar urediti s Državnim pravobranilaštvom. Muzej je, isto tako, već odredio komisiju za nabavku tih starina. Rukopis, hrvatski jezik.

62. Dopis-formular dr. Josipa Klemenca, kustosa, Ravnateljstvu Arheološko-historijskog narodnog muzeja, od 9. ožujka 1937. g., o potrebi nabave starina bana Jelačića u iznosu od 100.000 din.

Na istom formularu nalazi se i:

A) Odobrenje potpisano od V. Hoffillera, 10.3.1937. g., kojim se formira komisija za procjenu i preuzimanje starina bana Jelačića u sastavu: dr. V. Hoffiller, upravnik, dr. Josip

Emir, banov konj miljenik koji je uginuo ubrzo nakon banove smrti. Ulje na platnu, J. A. Klein(?). Donacija Anke Jelačić, 1937.

Klemenc, kustos, Georg Čebanov, sekretar. Za primaoca nabavljenih predmeta izabire se dr. Držislav Švob, kustos-pripravnik, koji ih mora uvesti u Glavni inventar.

B) Zapisnik komisije za preuzimanje starina bana Jelačića: komisija se sastala i za sumu od 100.000 din odabrala je predmete iz obitelji bana Jelačića, prema popisu koji prilaže. Ti se predmeti trebaju unijeti u muzejski inventar. Materijal je komisijski predan dr. D. Švobu koji ga je zaveo u glavni inventar, na strani 51 pod rednim brojem 174, dana 21. srpnja 1937. g. Suma od 100.000 din mora se isplatiti u sudbeni polog u korist ostavine Jelačić Okružnom sudu u Zagrebu.

C) Odobrenje, od 21. srpnja 1937. g., koje je potpisao V. Hoffiller Okružnom sudu u Zagrebu o prihvaćanju uvjeta pod kojima se isplaćuje 100.000 dinara za nabavku iz ostavine Jelačić izvršenu nakon odobrenja Sporazuma odlukom Okružnog suda od 12. srpnja 1937. g. Kredit je doznačen 16. decembra 1936. g.

Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

63. Dopis Ministarstva prosvjete Kraljevine Jugoslavije, Općeg odjeljenja u Beogradu, od 12. ožujka 1937. g., s priloženom Odlukom Ministarstva (od 3.3.1937.) kojom se odobrava upravitelju Arheološko-historijskog muze-

Pečatnjak Hermine Jelačić u obliku privjeska sa zrnom ahata i pločicom s monogramom H. Donacija Anke Jelačić, 1937.

ja u Zagrebu da može, u ime Ministarstva, direktnom pogodbom otkupiti od gospode Vere Gerersdorfer starine bana Jelačića za Muzej, za sumu od 100.000 din. Prijepis pisacim strojem, ćirilica, srpski jezik.

64. *Kupoprodajni ugovor koncipiran 26. 3. 1937. g. između »ostavine Jellačić grofice Anke iz Novih Dvora zastupane po očitovanoj nasljednici Veri Gerersdorfer iz Zagreba s jedne strane, i Državnog erara Kraljevine Jugoslavije zastupanog po Upravniku Arheološko-historijskog narodnog muzeja u Zagrebu dra Viktora Hoffillera, ovlaštenog po g. Ministru prosvjete odlukom od 3. marta 1937. g., s druge strane«.* Navedeno je šest točaka ugovora koji počinje važiti kad ga odobri Okružni sud u Zagrebu kao ostavinski sud. Prijepis pisacim strojem u 3 primjerka, naknadno prekrizen uz bilješku da je zamijenjen Sporazumom (v. 65).

65. *Sporazum sklopljen 26.3.1937. g. između Arheološko-historičkog narodnog muzeja u Zagrebu kao legatara s jedne i ostavine Jelačić Anke iz Novih Dvora, zastupane po očitovanoj nasljednici gđi Veri Gerersdorfer, zastupanoj po dr. Mirku Reichsmannu, odvjetniku iz Zagreba, s druge strane. U pet točaka Muzej se obavezuje:*

I. Hrvatski narodni muzej će, kao legatar ostavine Anke Jelačić, morati snositi dio ostavinskih dugova (budući da ostavinska imovina nije dovoljna za podmirenje svih dugova) i, prema ovlaštenju Ministra prosvjete od 3. ožujka 1937. g., uplatiti će sudbeni polog u korist ostavinskih vjerovnika u iznosu od 100.000 dinara.

II. Odmah nakon te isplate Muzej će preuzeti u posjed predmete popisane u priloženom popisu pod točkom A.

III. Hrvatski narodni muzej se obavezuje da će sudjelovati u snašanju ostavinskih dugova samo za predmete iz popisa do svote od 100.000 dinara, ali ne i iznad te sume.

IV. Ako na Hrvatski narodni muzej neće otpasti svota veća od 100.000 dinara, Muzeju će se predati i ostali legirani predmeti, a ako će Muzej morati snositi još jedan dio ostavinskih dugova, predat će iste predmete u posjed, nakon ponovnog sporazuma.

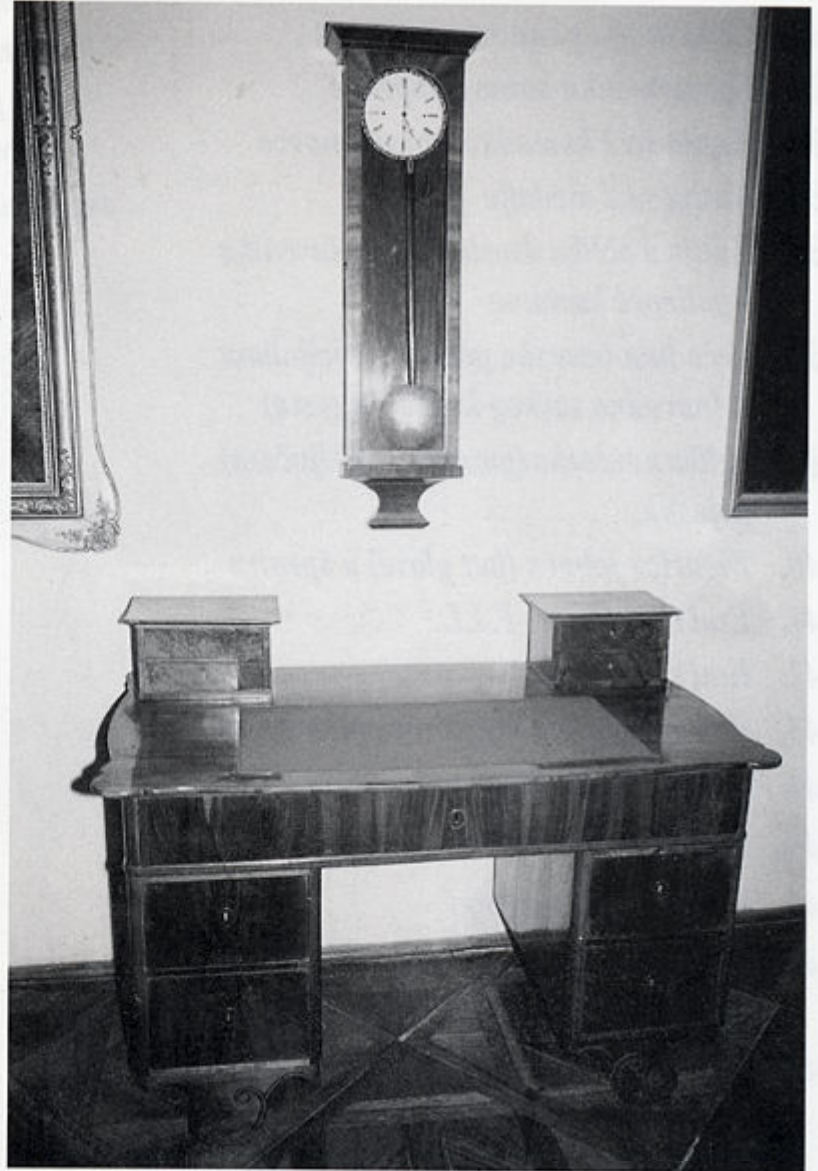
V. Ako će Muzej morati platiti manje od 100.000 din, ostatak će novca sud vratiti Muzeju.

U prilogu je popis predmeta koji će pripasti Muzeju nakon uplate svote od 100.000 din. U Trezoru Jugoslavenske banke u Zagrebu pohranjen je 91 predmet.

- 1. Okrugli drveni okvir s krunom i inicijalima J.J. s vrpčama raznih ordena**
- 2. Bijeli hrvatski kalpak s perom**

3. *Crveni jastuk s grbom u zlatovezu i srebrnim lovor-vijencem*
4. *Smeđi kalpak s bijelom bogatom perjanicom*
5. *Crveni jastuk ukrasno utkan i s ćirilicom vezenim natpisom »vijenac zasluži«*
6. *Zlatni ključ u crvenom etuiu (Kammerschlüssel)*
7. *Zlatni ključ u crnom etuiu (Kammerschlüssel)*
8. *Omot s natpisom »Hauskappe«*
9. *Omot s natpisom »Kvasten zum zweiten Polster«, spada jastuku pod br. 3*
10. *Kutija s 2 novčarke, pečatom i tokom s jedaćim priborom*
11. *Pepeonik s pincetom*
12. *Kutija s dva povećala*
13. *Kutijica s natpisom »Feder von Kalpak Banus J.«*
14. *Kazališno zurilo*
15. *Dalekozor u 2 dijela*
16. *Lula svjetložučkasta banova s grbom i bogato rezbarena (barok)*
17. *Etui s ordenom krsta na plavoj vrpci*
18. *Kutija s pisaćim priborom i napomenama bana iz djetinjstva i privjesak mletačke gondolice*
19. *Kutija s 4 razna ordena i pečat*
20. *Tok papirnati s rezervnim bijelim izdašnim "Rajerom" (= perom) za kalpak*
21. *Kutija s 3 ordena, novija (bez vrijednosti)*
22. *Kutija s vrpčama ordena (spada ordenima)*
23. *Crveni futral s kvastnima (= kičankama), spada čaši s jedaćim priborom na br. 49 i na br. 12*
24. *Pisaća mapa s grbom na plišu*
25. *Vezena kućna kapica (u papirnom omotu) banova*
26. *Ratni kalpak, banov (crno voštano platno) s perjanicom iz br. 47*

Pisaći stol iz radne sobe bana Jelačića u Novim Dvorima. Izrađen od jelovine furnirane orahom oko 1840-50. Donacija Anke Jelačić, 1937.

27. *Etui s ordenom Marije Terezije*
28. *Velika crvena slikovnica o utemeljenju ordena Marije Terezije*
29. *Molitvenik francuski, s ukrasima od dragog kamena – pravih bisera, smaragda – dijamanta*
30. *Molitvenik u plavom baršunu sa srebrnim krstom*
31. *Kutija s igračim kartama*
32. *Spomen-kazeta, dar banu, crna, obložena na svim uglovima ornamentima, sa 2 scenska reljefa o banovom trijumfu u Beču i u Pešti, u težem pozlaćenom srebru*
33. *Crna kutija s banovim pečatom*
34. *Spomen-slika banove kapelice*
35. *Kutija sa 2 komada srebrnog novca*
36. *Kutija sa 2 medalje*
37. *Kutija u obliku dvostrukog molitvenika s patience kartama*
38. *Veća lula (morska pjena) s inicijalima A (navodno saskog kralja Augusta)*
39. *Velika novčarka (gazdarice ili ključara) pojasna*
40. *Figurica jahača (bez glave) u špeatru*
41. *Etui s medaljom F.J.I.*
42. *Etui s medaljom*
43. *»Feldflaša« (= čaturica) od cinka u koži*
44. *Čelična kocka (Stanze) s grbom*
45. *Pepelnjak*
46. *Osam raznih medalja*
47. *Perjanica iz god. 1848., plavkasta (spada ratnom kalpaku iz br. 28)*
48. *Kutija iz banovog djetinjstva i kasnije uspomene: papirnata kutijica sa 3 bočice, pletena novčarka i crvena vrpca za kosu, osušeni vjenčić s vrpcom, 16 komada vizitnica banovih na njemačkom jeziku, vizitnice u plišu sa zlatnim imenom B.B.J., 2 prazne bočice u svili, plavi svileni jastučić, škapular Marije Bistrice, crvena pletena novčarka, lili-putanske kartice (proste), Leopoldstaller, pram kose banove majke s rukopisnim napisom B., vrpca M.T.O., drveni nož za papir, čislo, tamni đerdan (Witwen-Colie), dva flakončića, ključići od urice, pletena novčarka, vrpca za sat ili nakit od vlasi – svijetla, vrpca za sat ili nakit – tamnija, 2 narukvice od vlasi banove majke 1775-1837., 1 narukvica od vlasi banove majke deblja s kvačicama zlatne zmije, pozlačena zakvačica za nošenje dekoracije, pismo Lilienberg grofici iz Zadra o imenovanju majorom 1828. g.*
49. *Drvena kazeta sa:*
  1. *Dugački zlatni lanac i kratki lančić za medalju Madone (ruski)*
  2. *Crno raspelo, staro željezno*
  3. *Banova minijatura sličica uokvirena, oval, s redom tirkiza, biserčića i granata*
  4. *Privjesak – zlatna puškica*
  5. *Banov zlatni prsten pečatnjak*
  6. *Zlatni lančić s ključićem*
  7. *Privjesak s 5 medaljončića*
  8. *2 zlatne pribadače s likom bana Jelačića*
  9. *Okrugla kutijica, pozlačeno srebro sa sedefom*
  10. *Srebrni zvončić (Alt-Wien)*
  11. *Lovački pepeonik s truhom iz teškog srebra iznutra pozlaćen*
  12. *Kristal čaša s grbom i jedaćim priborom, pozlačeno s tokom iz br. 23*

13. Čibuk, u obliku topa, morska pjena, »Heges 14. juli 1849.«
14. Putni jedaći srebrni pribor (s natpisom) u etuiu
15. Široka srebrna karika za ubrus (Alt-Wien)
16. Simbolički zlatni dvostruki prsten vjeridbe s natpisom »Wilst Du Dich trennen, musst Du mich brechen«
17. Limena kutija s tri kvastna (spada jastucima)
50. Banova široka instalaciona sablja s drvenim drškom
51. Velika torba iz modrog baršuna s grbom i 4 krune u čoškovima, sve u bogatom zlatovezu (dar 4 plemićke obitelji). U torbi su presvlake banovog kreveta
52. Kožnata velika torba, vezena s inicijalima J.J. i krunom, a sadržava 2 paradna crvena oglavnika, čarape od jele-nje kože i duhan-kesu s bogatim zlatovezom
53. 2 opasača za sablje (srebrni ilirski i gala zlatni generalski spad)
54. Torba sedla, gala vezena zlatom
55. Škare
56. Pokrivač za konja, gala u zlatovezu
57. Taška s grbom u zlatovezu, sadržava banove cipele, kapu i narodne opanke
58. Kompletna instalaciona uniforma bijela s ogrtačem i modrim hlačama
59. Kompletna husarska uniforma banova s crvenim hlačama
60. Kupoprodajni ugovor o Novim Dvorima u pergameni umjetničke izrade kao knjiga
61. Povelja banova za počasnog građanina grada Beča s pečatom
62. Diploma o imenovanju F.M.L. (nalazi se danas u Arhivu HAZU, Jelačićeva ostavština)
63. Povelja banova za počasnog građanina Ödenburga
64. Povelja banova za počasnog građanina Požuna
65. Spomen-knjiga štita s br. 101
66. Povelja banova za počasnog građanina Pešte
67. Pisaća mapa
68. Spomen knjiga pohodnika na grobu banovom s bezbroj potpisa i posveta suvremenih velikana i prijatelja
69. Statua Viktorije u mauzoleju na 4 stupa, u pozlaćenom srebru (Alt-Wien), dar domorodnih djevojaka
70. Pozlačeni srebrni bilikum s tanjurom i poklopcem (3 dijela), djelo Mayerhofera (Alt-Wien), dar Karlovčana banu
71. Kantica za mlijeko, porculan
72. Vrč sa srebrnim poklopcem i posvetom banu
73. 2 čaše za vodu i boca kristal
74. Posuda za šećer, C.B.J., ručni rad
75. Posudica oblika čizme s natpisom »Frangor sed non flector ab ullo«
76. 2 srebrna svijećnjaka, stari ručni rad
77. Obična šalica, navodno lična banova
78. 2 porculanske šalice s tanjurićima u slikama (Schlaggenwald)
79. 2 generalske sablje, obične, banove
80. Lovački rog
81. Čelična košulja, kao historijska vrijednost, stara
82. Sablja s crvenim baršunom i ebanovim drškom, obložena pozlaćenim srebrom, navodno dar Omer-paše

83. *Sablja sa zelenim baršunom s utisnutim zlatnim turskim pismenima*

84. *i 85. 2 jednake arabeske puške, unatraške kremenjače, bogato cizelirane, obložene u kosti i sedefu*

86. *Dugačka sablja s koricom*

87. *Sablja bez korica*

88. *Zastava sa stijegom (improvizirana) prigodom instalacije od strane »domorodnih djevojaka«*

89. *Portret sestre bana Jelačića*

90. *Portret oca bana Jelačića*

91. *Portret majke bana Jelačića*

U stanu gđe Vere Gerersdorfer nalaze se predmeti popisani od 92 do 103.

92. *Srebrna banova putna toaleta u kožnatom toku, sve u srebrnom lavoiru (Alt-Wien)*

93. *Vitrina (lagani bečki barok), bijelo emajlirana s pravom pozlatom, sadržava 35 nimpfigurica, lepeze i sitne uspomene*

94. *Reljef J. Jelačića u slonovoj kosti s alabaster okvirom*

95. *Čaša, kristal s gravurom bana*

96. *Broš, oval s bojadisanom slikom bana, paljeno u porculanu*

97. *Portret grofa Eggera, oval fini crtež u boji (Jos. Rešek, München, 1855.)*

98. *Mala sličica djeteta (Jurica Jelačić) u peru s uvojcima*

99. *Akvarel Jelačić Đure u kožnatom okviru (a slika, fino risana olovkom, Jurice, Marka i Jele Jelačić, orig. Burda 1858., u tamnom okviru lijevane mase*

103. *Posmrtna maska banova u sadri (jedini original)*

U Novim Dvorima su predmeti od 104 do 146.

Stubište

104. *Uljena slika bana s braćom Antom i Jurom (u oblacima posebno), konv. vremenske škole, u glatkom pozlaćenom okviru*

105. *10 krivih vojn. sabalja starijih, u toku kavalera.*

8 kom. krivih vojn. sabalja novijih, u toku kavalera.

2 helebarde

1 dragunska čaka s kopljem

2 sablje i 2 rapire, suvremene, bez vrijednosti

romanska košara od mača, željezna

106. *9 slika vremenskog tiska sa scenama iz historije banove i 1 banova uokvirena*

107. *1 fina stara sjekirica*

1 starinski ključ

1 veliki lokot i

2 željezne konzole za svijeće (dijelovi)

Jedaća soba

108. *4 kom. crkvenih girandola po 4 svijeće u posrebnom mesingu, veći*

109. *4 tase, empire, staklene s drvenim pozlaćenim stalcima*

Veliki salon

110. *1 veliki orahov stol za razvući*

111. *12 stolica s ovalnim pletenim naslonima i tapetiranim sjedištima s trulom kožom u raspadanju (Biederm.)*

112. *3 fotelja, barok, sa starom crnom kožom, tapetirana, trošno*

113. *4 knjige »Militär Maria Theresia Orden« u koži s luksuznim zlatovezom*

114. 4 sadrena kipa germanska, po 60 cm sa zidnim konzolama

115. 1 sadreni pozlaćeni jahački kip Radetzky, 70 cm

116. 1 starinska tvrđavna puška, Frantz Reimer-Olmütz, bogato gravirana pločama, s unutrašnjim kokotom i narezanom (izvučenom) cijevi 16 mm; duga 2,13 cm

117. 3 vitke puške »Arabeske«, kremenjače, jednostavne

118. 10 raznih helebarda (na novim kopljima)

119. 2 komada lovačkih dvocijevki na kapsle (Vorderladen), zlatom gravirane i bogato urešene »Mathias Nowotny«, Wien

120. 2 komada isto tako lovačkih dvocijevki na kapsle, ali bez zlatnih ukrasa

121. 1 jednocijevka lombardijska na kapsl, Beretta-Brescia, ukrasna s vrtanom cijevi

122. 5 komada kubura kremenjača: 2 kratke i 2 duže, a 1 s udaranjem kokota natraške, sve s drvenim glatkim dršcima

123. 7 komada jatagana, s drškom od kosti, a 2 u cinčanoj metalnoj leguri

124. 5 vojničkih starih pušaka i to:

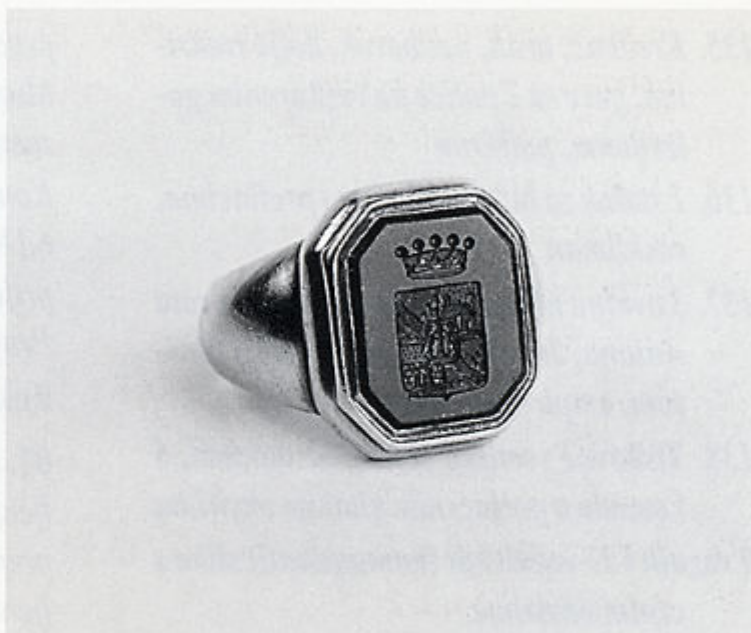
1 model iz 1862. g.

1 model iz 1866. g., Francuska, St. Etienne

2 na kapsle (Vorderladen), dugačke i

1 na kapsle (Vorderladen), karabin

125. 5 lovačkih bodeža (3 duga i 2 kratka)

Zlatni pečatni prsten bana Jelačića. U zelenom kamenu urezan grb s plemićkom krunom. Donacija Anke Jelačić, 1937.

126. Osmanska krivošija sablja u kožnatom toku, sa zlatnim pismenima ukrašena (navodno izravni banov plijen)

127. Stara kaval. sablja espagn., prosta u žutom kožnatom toku, s natpisom »No me salues sin Razon«

128. 4 raznih širokih mačeva i sabalja i 2 sablje vojničke savinute, u toku

129. 3 tanka (roman.) bodeža, 1 duži i 2 kratka

130. Uljen dobar portret banov 35/48 u jednostavnom pozlaćenom okviru

131. Ogledalo u brušenom staklu, okvir pozlaćen 10 cm, s iskidanom sadrom

132. 2 stare nabojnjače, 2 limene i kožnata Patrontasche

Spavaća soba

133. Trodijelni ormar za trofeje sa 6 krila pod staklom

134. Ploča za oružje s konzolom u orahovini (bar.-ren.), s grbom

135. *Kredenc, orah, neobarok, dolje trokri-
lan, gore sa 2 police na rezbarenim ga-
lerijama, politiran*
136. *1 stalak za lule sa 2 ladice i pretincima,
raskliman*
137. *3 ovalna uljena portreta banovog brata
Antona, Jure i supruge Jurine, s okvi-
rom, empire, pozlaćen*
138. *Tiskovne scenske slike pod staklom, 5
komada u pozlaćenim glatkim okvirima
7 raznih i 11 vojničkih (komandanti) slika s
crnim okvirima*
- 1 mala uljena slika (oficir vodi konja,
portret)*

Soba za pisanje

139. *Pisaći stol sa 5 ladica zaključan, a gore
po strani 4 male ladice i rezbarene
ograde*
140. *Portret Jurja Jelačića 60x75, s crnim
boljim okvirom i pozlatom (Stroy 1832)*

Lijeva soba

141. *15 komada slika bitaka s uskim crnim
okvirima u staklu*
142. *6 komada manjih raznih slika u uskim
pozlaćenim okvirima*
143. *3 komada većih skupnih slika (grupe)*
144. *Tiskovne reprodukcije*
1 Čermakov ranjeni Crnogorac
5 raznih bez naročite vrijednosti
145. *Slika banovog konja uljena, u boljem
pozlaćenom okviru*

Velika soba za goste

146. *Tiskovna slika bana kolorirana u
politiranom okviru*

Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

66. *Koncept pisma V. Hoffillera Državnom
pravobranilaštvu, od 2. srpnja 1937. g., u*

*prilogu kojeg šalje originalni tekst Sporazuma
Muzeja s ostavinom grofice Anke Jelačić radi
zastupanja na ročištu.*

*Koncept pisma Državnom pravobranilaštvu
od 8. srpnja 1937. g. kojim dostavlja ovjeren
prijepis gore spomenutog Sporazuma da ga
Pravobranilaštvo sačuva u svojim spisima.
Rukopisi na istom papiru, hrvatski jezik.*

67. *Izvadak iz Odluke Okružnog suda, Odje-
ljenja V, u Zagrebu, od 12. srpnja 1937. g.,
prema kojem se na osnovi Sporazuma sklop-
ljenog između Hrvatskog narodnog muzeja
(Arheološko-historijski odjel) u Zagrebu i Vere
Gerersdorfer, nasljednice grofice Anke Jela-
čić, od 26.3.1937. g., Muzej obavezuje da će,
kao legatar, za predmete koji su popisani u
prilogu spomenutog Sporazuma (osim portre-
ta bana i banice, slike bitke kod Schwechata
i srebrnog štita) snositi određeni dio ostavin-
skog duga do maksimalnog iznosa od 100.000
dinara, a tu će svotu Muzej isplatiti u sudski
polog u korist ostavine, te odmah nakon is-
plate preuzeti u posjed sve u navedenom Spo-
razumu pojedinačno popisane pokretnine.
Potpisao sudac dr. Gropuzzo i upravitelj Mu-
zeja dr. Viktor Hoffiller. Prijepis pisaćim stro-
jem, hrvatski jezik.*

Naime, prema procjeni predmeta od 8., 15. i
17. travnja (spis br. 48) portreti bana i banice,
slika bitke kod Schwechata i srebrni štit su
vjerojatno zbog visoke procjene premašili
svotu od 100.000 dinara koju je Muzej morao
dati, tako da nisu niti bili na popisu predmeta
koji su trebali pripasti Muzeju (spis br. 65).
Kasnije se, iz pisma dr. Hoffillera gđi Veri
Gerersdorfer, vidi (spis br. 79e) da je za po-
trebe izložbe, kad su već svi predmeti Jelači-
ćeve ostavštine postali vlasništvo Muzeja,
Hoffiller posudio srebrni štit s namjerom da
ga i vrati. Budući da je štit danas u HPM-u,

očito je da nije bio vraćen, no razlog tome ne znamo niti posjedujemo bilo kakav dokument o tome. Zanimljivo je ovom prilikom spomenuti da je spomen-knjiga o štitu, koja se, za razliku od štita, nalazila na popisu predmeta koji su ulazili u svotu od 100.000 dinara, prispjela u Muzej kasnije, i to na sasvim neobičan način, što je vidljivo iz inventarne knjige Muzeja. Naime, nju je, »za zbirku Bana grofa Jelačića Narodnom muzeju u Zagrebu darovao potpukovnik u. m. bivše ces. i kr. Otočke pješačke pukovnije Grofa Jelačića br. 79, u Zagrebu dne 25. rujna 1937. g., Robert Hoch.« Tko je i kako ovu knjigu izdvojio iz jedne grupe predmeta već namijenjenih muzeju, doista je zagonetno, no sretna je okolnost da je ona ipak dospjela ondje gdje je i trebala. Što se tiče portreta bana i banice, oni su pristigli u Muzej sa svim ostalim predmetima, iako su, kako se to u dokumentima neprestano isticalo, bili izuzeti iz legata Muzeju. Uljena slika »Bitka kod Schwechata« isto je tako danas u Muzeju, usprkos izuzimanju na popisu, a zašto i kako je u Muzej došla, nije dokumentirano.

68. Odluka Okružnog suda u Zagrebu od 12. srpnja 1937. g. kojom se odobrava kupoprodajni ugovor od 28. ožujka 1937. g., prema kojem nasljednica Anke Jelačić, Vera Gerersdorfer, prodaje Savskoj Banovini u Zagrebu srebrninu, pojedinačno popisanu, koja je sastavni dio tog ugovora, za 80.000 dinara. (Slijedi popis na njemačkom i hrvatskom jeziku). Ujedno tom odlukom Okružni sud u Zagrebu odobrava sporazum sklopljen između Hrvatskog narodnog muzeja (Arh.-hist. odjel) i Vere Gerersdorfer od 26.3.1937. g., kojim će Muzej sve predmete popisane u Sporazumu, osim portreta bana i banice, slike bitke kod Schwechata i srebrnog štita, preuzeti

u vlasništvo nakon uplate svote od 100.000 dinara. Nadalje se ovom Odlukom potvrđuje likvidacija svih prijavljenih potraživanja, osim onih grofice Irene pl. Simay Schafgotsch iz Zagreba »s naslova apanaže« od 480.000 i 132.000 dinara, zatim grofice Janka Vojkfy Vojković od 1.200.000 din, te grofica Olge i Vanke Jelačić od 720.000 dinara. Sve navedene stranke trebaju, po primitku ove Odluke, u roku od 30 dana dokazati opstojnost svojih potraživanja. A što se tiče potraživanja Irene Simay od 132.000 din, ta je molba već ranije bila odbijena. Kako se ona jedina usprotivila prodaji srebrnine Anke Jelačić Savskoj Banovini, smatrajući da srebro kao i svi ostali predmeti popisani u Sporazumu moraju biti bez naknade dodijeljeni Muzeju, sud ovom prilikom osporava te prigovore zato što ona nije nasljednica Anke Jelačić već samo njezina legatarica, tako da joj ne pripada pravo ukidanja tražbina prijavljenih u ostavštini. Ujedno se njezin prigovor smatra neumjesnim zato što Muzej uopće i ne reflektira na spomenutu srebrninu, a što se tiče ostalih predmeta, voljan je sudjelovati u snošenju ostavinskih dugova sa svotom od 100.000 dinara. Prodajom srebrnine Savskoj Banovini, po mišljenju suda, izbjeći će se javna dražba koja bi omogućila da se banovi predmeti rasprodaju bilo kome i bilo po kakvoj cijeni. Odluku je potpisao sudija dr. Gropuzzo. Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

69. Koncept pisma V. Hoffillera od 20. srpnja 1937. g. Državnom pravobranilaštvu u kojem upozorava na odluku Okružnog suda prema kojoj Muzej, da bi preuzeo predmete iz trezora banke, mora najprije uplatiti svotu od 100.000 dinara u korist ostavinskih vjerovnika. Napominje da zakon o državnom računovodstvu propisuje da predmeti za koje dr-

Bitka kod Schwechata u Mađarskoj, 30. 10. 1848., u kojoj je ban Jelačić pobijedio mađarsku vojsku i natjerao je u bijeg. Ulje na platnu, slikao F. L. Allemand. Donacija Anke Jelačić, 1937.

žava nešto plaća moraju prije isplate komisijski biti uneseni u inventar kao vlasništvo države. Osim toga mora se novac, koji je bio »angažiran« u prijašnjoj budžetskoj godini, doznaciti najkasnije do kraja srpnja, inače propada. Da bi se predmeti iz trezora prenijeli u Muzej, potrebna je odluka Okružnog suda koji tim predmetima raspolaže kao ostavinski sud, a prema zapisniku od 29. srpnja 1935. g. kod sastavljanja tog zapisnika sudjelovalo je i Državno pravobranilaštvo, te se ono moli da traži od Okružnog suda da izda odluku o isporučanju predmeta pohranjenih u trezoru banke kako bi se mogao brzo uplatiti novac. Sa svime time slaže se i zastupnik gđe Vere Gerersdorfer, dr. Mirko Reichsmann. Rukopis, hrvatski jezik.

70. *Dopis Ministarstva prosvjete upućen Savskoj financijskoj direkciji, Odsjeku za računovodstvo, od 22. srpnja 1937. g., kojim se nalaže da se putem čeka Poštanske štedionice u Zagrebu doznači suma od 98.500 din Okružnom sudu u Zagrebu u polog u korist ostavine Anke Jelačić, za predmete nabrojene za Arheološko-historijski muzej u Zagrebu. Prijepis pisačim strojem, hrvatski jezik.*

71. *Pismo V. Hoffillera Držislavu Švobu, kustosu pripravniku u Muzeju, od 26. srpnja 1937. g., u kojem mu nalaže da iz Jugoslavenske banke preuzme predmete legirane ovo-me Muzeju, osim portreta bana i banice, slike bitke kod Schwechata i srebrnog štita. Nakon toga mora ih prevesti u Muzej, usporediti s popisom i podnijeti mu izvještaj. Rukopis. Na*

poledini, pisaćim strojem: *dopis s istim datumom Jugoslavenskoj banci u Zagrebu da izruči predmete iz ostavine Anke Jelačić dr. Švobu, izaslaniku Arheološko-historijskog muzeja u Zagrebu.* Hrvatski jezik.

72. *Zapisnik koji je sastavio Držislav Švob, 26. srpnja 1937. g., u Jugoslavenskoj banci u Zagrebu. Prisutni su od strane Banke Rade Knopp, a od strane Muzeja Držislav Švob. Jugoslavenska banka predala je Muzeju 1 kovčeg, 1 košaru i 1 omot – sve zapečaćeno sudskim pečatom. Uz to, nezapakirane je predala 3 slike (portret sestre, oca i majke bana Jelačića), zastavu, 2 puške i 2 sablje. Pisano pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

73. *Zapisnik sastavljen u Arheološko-historijskom odjelu Muzeja u svrhu pregleda predmeta preuzetih iz trezora Jugoslavenske banke, 26. srpnja 1937. g. Prisutni su bili V. Hoffiller, D. Švob i Slavko Šohaj – crtač, te Nikola Kasun – služitelj. Komisijski je utvrđeno da su svi predmeti, prema zapisniku od 29. srpnja 1935. g. na broju, osim onih pod br. 89, 90 i 91, koji se sudskom odlukom predaju gđi Veri Gerersdorfer. Radi se o portretima sestre, majke i oca bana Jelačića, no iz zapisnika br. 72. vidljivo je da su ti predmeti predani, »nezapakirani« Muzeju. Pisano pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

74. *Zapisnik sastavljen u stanu gđe Vere Gerersdorfer, 26. srpnja 1937. g., u Zagrebu, Demetrova 7. Na osnovi Sporazuma od 26. ožujka 1937. g. Vera Gerersdorfer izručila je D. Švobu predmete iz ostavine Jelačić prema popisu od br. 92 do 103. Svi su predmeti istog dana prenijeti u Muzej, uspoređeni s popisom i odgovaraju zapisniku. Članovi Komisije bili su Švob, Šohaj i Kasun. Pisano pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

75. *Zapisnik sastavljen u Novim Dvorima 2. kolovoza 1937. g. Vera Gerersdorfer predaje Muzeju, na osnovi Sporazuma, predmete prema popisu od br. 104 do 146. Primio ih je D. Švob. Pisano pisaćim strojem, hrvatski jezik.*

76. *Priznanica koju Arheološko-historijski narodni muzej daje Veri Gerersdorfer za predaju predmeta iz ostavine Jelačić, od 9.8.1937. g. Radi se o 27 predmeta:*

stol od orahovine, bez pretinca

slika grofa Jurice Jelačića u lovačkom odijelu, od Prinzhofera

akvarel Jurice i Jele Jelačić kao djece

akvarel grofice Pauline Christallnigg rod. grofice Egger

silhueta majke bana Jelačića

sadreni reljefni portret Schindlera

litografija Strossmayera

litografija grofa Corberona

kutija sa šahovskim figurama (bez daske), lično bana Jelačića

sag bana Jelačića

dalekozor bana Jelačića

ravnalo bana Jelačića

4 portreta – litografija

10 portreta – fotografija

ploča kamena nađena do dvorca Novi Dvori
Prijepis pisaćim strojem, hrvatski jezik.

77. *Novinski izrezak s viješću o izložbi predmeta iz ostavine bana Josipa Jelačića u Narodnom muzeju u Zagrebu, od 8. rujna 1937. g. Tisak, njemački jezik. Prijevod glasi:*

Iz vremena banovanja grofa Josipa Jelačića nalazili su se u posjedu članova obitelji brojni predmeti i dokumenti, koji su – prema odredbi oporuke jednoga od banove braće,

Lovačka puška dvocijevka, s graviranim i rezbarenim likovima životinja; iz Jelačićeve zbirke, izrađena sredinom 19. st. u radionici bečkog majstora Mathiasa Nowotnyja. Donacija Anke Jelačić, 1937.

Bilo bi poželjno da i oni budu uključeni u predstojeću izložbu.

78. Pismo Vere Gerersdorfer naslovljeno na dr. V. Hoffillera, a upućeno dr. Držislavu Švobu, od 10.12. 1937. g., u kojem se zahvaljuje na upućenom pozivu na izložbu o banu Jelačiću, kao i na svemu ostalome što je u toj stvari učinio. Ispričava se što ne može doći, a razlog su još svježije i bolne uspomene. Ujedno želi mnogo uspjeha

grofa Đure Jelačića – imali biti predani, poslije smrti posljednjeg potomka, Narodnom muzeju u Zagrebu. Zbog prepirki oko nasljedstva i ostavinskog postupka u posljednje vrijeme, dugo je bila odgađana predaja tih stvari iz ostavštine bana Jelačića u ruke korisnika.

Tek sada, nakon tri godine, zagrebački Muzej napokon je dobio 300 predmeta od osobite vrijednosti. I neki značajni spisi i važni dokumenti nalaze se među njima. Tako, na primjer, Muzej sada ima originalni portret pokojnog bana, njegove odore, oružja, diplome, naredbe, različite srebrne toaletne predmete itd. Sve te predmete ravnatelj Narodnog muzeja prof. dr. Hoffiller sada razvrstava u atrijumu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i priprema ih za prezentaciju. Ta izložba, prva takve vrste, posvećena preminulom grofu Jelačiću, bit će u najskorije vrijeme otvorena za javnost.

Inače, mnogi predmeti iz ostavštine bana Jelačića nalaze se i u rukama privatnika.

projektu novoga muzeja. Obećaje da će, »kada se sve ove relikvije bana Jelačića definitivno smjeste, lakše doći da ih opet vidi«. Rukopis, hrvatski jezik.

79. Istrgani list molitvenika sa 90-im psalom. Zacijelo je pripadao Jelačićevoj ostavštini. Tisak, gotica, njemački jezik.

Ljubeznošću g. dr. Ivana Mirnika, iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, dobila sam fotokopije Hoffillerovih pisama koja predstavljaju nadopunu dokumentacije u našoj mapi. To su:

a) Pismo dr. Hoffillera od 15. srpnja 1935. g. uredništvu »Obzora«, »Jutarnjeg lista« i »Novosti« u vezi izjava nekih novinara da su određene »relikvije bana Jelačića«, koje su oporučno pripale Narodnom muzeju, prodane na dražbi 21. lipnja 1935. g. Posebno se to odnosi na srebrni štiti koji je inače od velike historijske vrijednosti i koji nije niti otišao na dražbu, pa prema tome nije niti prodan. Na dražbi se prodavalo pokušstvo koje nije bilo namijenjeno Muzeju.

b) Pismo dr. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu u Zagrebu, od 27. srpnja 1935. g., s molbom da od Okružnog suda zatraži odgodu dražbe za mjesec septembar i to zbog ljetnih praznika.

c) Pismo dr. Hoffillera Ministarstvu prosvjete u Beogradu, od 27. veljače 1937. g., s molbom da ga ministar hitno ovlasti za kupnju starina bana Jelačića u vrijednosti od 100.000 dinara (a što je već ranije odobreno) od gđe Vere Gerersdorfer, nasljednice pokojne Anke Jelačić.

d) Pismo dr. Hoffillera Državnom pravobranilaštvu u Zagrebu, od 24. svibnja 1937. g., u kojem daje dozvolu Upravi Savske Banovine da za Banske dvore otkupi srebrninu u vrijednosti od 80.000 dinara, a koja je prema oporuci trebala biti darovana Narodnom muzeju.

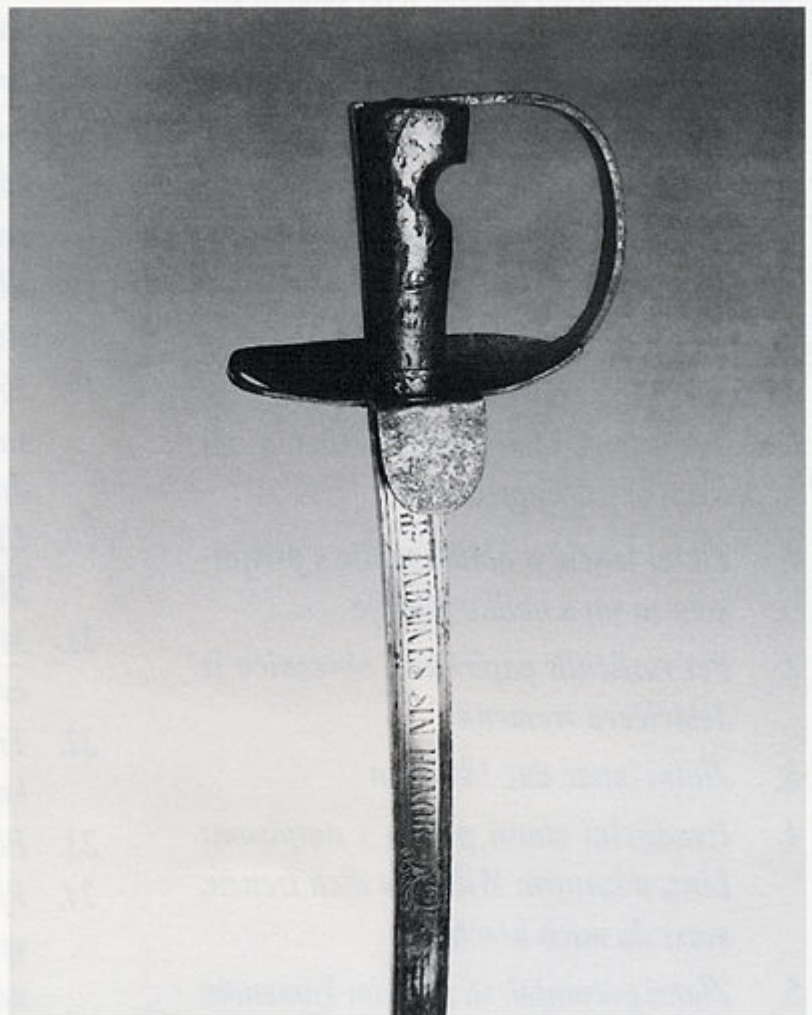
e) Pismo dr. Hoffillera gđi Veri Gerersdorfer, od 11. rujna 1937. g., u kojem potvrđuje da je od nje posudio jedan srebrni štit za izložbu »stvari iz vremena Josipa bana Jelačića« s banovim likom koji »ovjenčavaju Austrija i Jugoslavija« i koji će joj vratiti odmah nakon izložbe, a – ako je potrebno – i prije.

f) Pismo od 14. rujna 1937. g. kojim dr. Hoffiller potvrđuje tvrtki »Baby-Beneš« u Zagrebu da je Muzeju posudila dvije lutke naravne veličine za potrebe izložbe o banu Jelačiću, na mjesec dana.

g) Pismo dr. Hoffillera, od 21. rujna 1937. g., upravi Radio-stanice s molbom da prilikom čitanja vijesti uvrste u svoj program i oglas o izložbi uspomena na bana Jelačića u Arheološkom muzeju, koja

se održava u atriju palače Jugoslavenske akademije na Zrinskom trgu i koja će biti otvorena do 21. listopada.

h) Obavijest dr. Hoffillera uredništvima novina (»Narodne novine«, »Obzor«, »Jutarnji list«, »Večer«, »Novosti«, »Morgenblatt«, »Hrvatski dnevnik« i »Hrvatska straža«) o tome da je u Arheološkom muzeju otvorena izložba starina bana Josipa Jelačića na kojoj su prikazani samo predmeti koji su ostavinom pripali Muzeju, te da ih je više od 260. Posebnu pažnju treba obratiti na neke od predmeta koji su velike umjetničke vrijednosti, kao što su, na primjer, portreti bana i banice, ins-

Španjolska sablja s koricama, iz zbirke bana Jelačića, s natpisom na sječivu "No me salves sin rason, no me enbaines sin honor". Izradena u 19. st. Donacija Anke Jelačić, 1937.

talaciona i husarska uniforma te zastave »instalaciona i narodna trobojnica s napisima«.

i) *Nekoliko obavijesti dr. Hoffillera uredništvima novina o tome da se izložba o banu Jelačiću, zbog velikog interesa javnosti, produljuje do 7. studenog.*

j) *Pismo dr. Hoffillera, od 27. listopada 1937. g., gđi Ruži pl. Antolković u kojem joj se zahvaljuje na poklonu, »bogatoj i masivno izrađenoj i urešenoj škatulji za cigare«, koju je svojedobno obitelj bana Jelačića darovala njezinu suprugu, dr. Antolkoviću, kao svojem kućnom liječniku.*

Potrebno je spomenuti i dvije kasnije primopredaje predmeta koji su se nalazili u Arheološkom muzeju u Zagrebu, a po svojem karakteru pripadaju Povijesnom muzeju. Radi se, naime, o materijalu koji je ostao u zgradi Arheološkog muzeja nakon razdvajanja s Povijesnim muzejem. Tako su 1953. g. od strane Arheološkog muzeja kao predavatelji bili prisutni prof. Ksenija Vinski i prof. Branka Vikić, a od strane tadašnjeg Povijesnog muzeja Hrvatske prof. Nevenka Prosen, v. d. direktora, i prof. Marijana Schneider, a bili su predani slijedeći predmeti:

1. *Zlatni lančić u obliku tenije s privjeskom za sat u obliku pištolje*
2. *Pet različitih papirnatih obveznica iz Jelačićeva vremena*
3. *Zlatni lanac duž 186,5 cm*
4. *Dvodijelni zlatni prsten s natpisom: Linz, a iznutra: Willst du dich trenen, muss du mich brechen*
5. *Zlatni pečatnjak sa zelenim kamenom i grbom*
6. *Zlatni pečatnjak s oktogonalnim kamenom i grbom*
7. *Zlatni lančić duž. 82 cm. Na zlatnom privjesku natpis ćirilicom: Spasi i sohrani ego, te lik svete*
8. *Pozlačena puškica kao privjesak za lanac*
9. *Tabletić izrađen staklenim šarenim zrnima, u sredini izvezeno Luise s pribodenom ceduljicom Gfin Julie Egger*
10. *Kapica za spavanje*
11. *Goblenska torbica*
12. *Torbica zelena, zlatom izvezena*
13. *Torbica od zelene mrežice. U njoj 2 pozlačena privjeska te izrezak iz novina s pjesmicom »Vor dem...«*
14. *Torbica izvezena bijelim staklenim zrnima*
15. *Turski srebrni novac adaptiran za broš*
16. *Srebrni novac bana Jelačića s tragovima lotanja za iglu*
17. *Mala torbica sa zlatnim grozdom izvezenim staklenim zrnima – manjkavo*
18. *Zlatna igla s uokvirenim brončanim rimskim novcem*
19. *Vrpca ručnog ženskog sata sa zlatnim sastavcima. Na zatvaraču s jedne i druge strane gravirani natpis*
20. *Filigranski broš, srebrni s inicijalima SV s obje strane*
21. *Mali plavi album pod naslovom »Kita cvijetja spletjena...«*
22. *Tri sedefne zvjezdice za namatanje konca*
23. *Pismo s naslovom Güte der Herzenur*
24. *Pjesma na njemačkom u čast otkrića spomenika banu Jelačiću, izrezano iz novina*
25. *Pismo Irene pl. Simay*
26. *Kutija od crnog drva optočena metalnim pozlaćenim ukrasima i reljefima*

na poklopcu i na stranama. Iznutra obložena crvenim plišom i jastučićem. Darovana banu Jelačiću. Posebno je u kutiji priložen na bijeloj svilenoj traci odštampan popis imena darovateljica. Vrpca se na jednom i na drugom kraju završava metalnim okovom

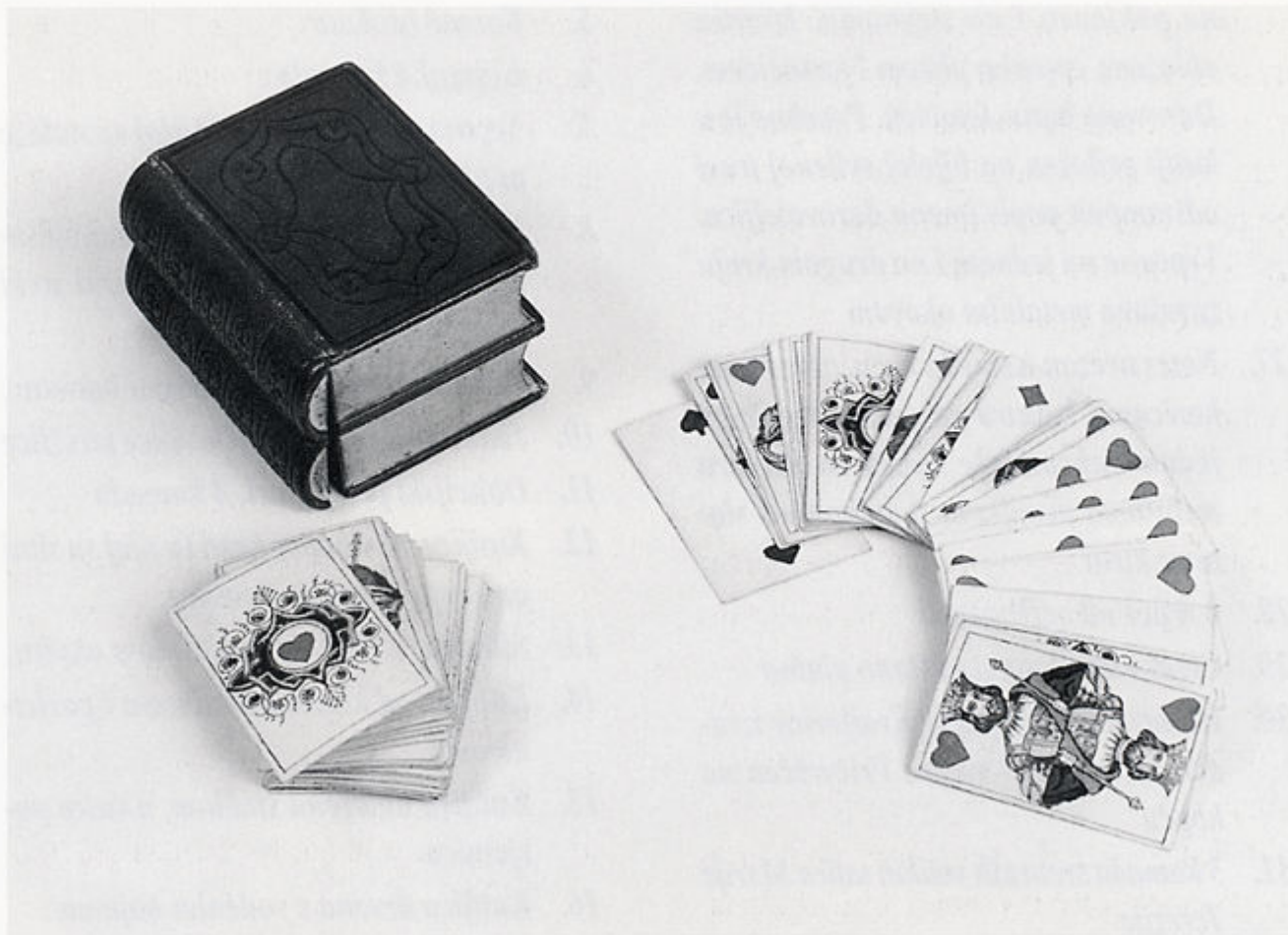
27. *Notes uvezan u smeđu kožu, prazan, na koricama iznutra sa svake strane po jedan bakrotisak. Notes se zatvara metalnom pisaljkom, s drškom od slonove kosti*
28. *2 vrpce od odlikovanja*
29. *Cigara omotana u voštano platno*
30. *Hrvatski grb Trojedne Kraljevine izrađen od tekstila i vezen. Pričvršćen na kopču*
31. *3 komada srebrnih velikih talira Marije Terezije*
32. *Lišće s odra bana Jelačića (bršljan)*
33. *Arhitektonska kompozicija u obliku rotonde na 4 stupa. U sredini na visokoj bazi kip Atene. Na kupoli figura ratnika koji drži zastavu. Izvedeno u metalu, vjerojatno srebrni lim djelomično pozlaćen. Ukras razni ornament. Dar banu Jelačiću*

Slična je primopredaja s istim Muzejom napravljena 1959. g., kada je u HPM prispio veći broj predmeta bana Jelačića koji su tamo bili još od 1937. g. Uz članove komisije kao predavalac potpisana je Danica Švalba, a kao primalac Nevenka Prosen. To su slijedeći predmeti:

1. *Štit s likom bana Jelačića i scenama iz rata 1848. g.*
2. *Kućna kapica, 2 komada*
3. *Vezena marama banove majke*
4. *2 komada vezenog tekstila*

5. *Komad brokata*
6. *Gajtani 4 komada*
7. *Vezena torba, zelena. U njoj se nalaze predmeti od br. 8 do 30.*
8. *Novčarka 6 komada (naknadno upisano: 3 kom.); u plavoj novčarki neki igraći predmeti*
9. *Jastučić za pribadače, crveni baršun*
10. *Jedaći pribor: nož, dvije vilice i tri žlice*
11. *Obiteljski pečatnjaci, 4 komada*
12. *Kutijica od slonove kosti (u njoj su sitni pečatnjak, četkica i rašpa)*
13. *Silhueta u ovalnom metalnom okviru*
14. *Kutijica od kartona s klišeom i posjetnicom*
15. *Kutijica obložena staklom, unutra posjetnica*
16. *Kutijica drvena s vodenim bojama*
17. *Dva notesa*
18. *Pušači predmet*
19. *Plaketa iz 1853. g., Karl von Kopal*
20. *Plaketa povodom završenja južne željeznice 1857. g.*
21. *1 križić i 5 medaljica na uzici*
22. *Molitvenik na njemačkom jeziku uvezan u kožu*
23. *Sitni metalni predmeti: 3 ključića, prsten i šaraf*
24. *Drveni kipić*
25. *Pletaće igle, 2 kompleta; jedan s koštanim završecima*
26. *Etui s medaljom Franje Josipa I.*
27. *Crveno pero s prilijepljenom slikom Jelačića*
28. *2 minijaturne papučice: crvena i modra*
29. *2 lornjona*
30. *Crni jastučić*

Dva kompleta igraćih karata iz banove obitelji. Komplet sadržava 52 karte smještene u dvostrukoj kutiji-knjižici. Izradio F. Fellner u Zagrebu, poč. 19. st. Donacija Anke Jelačić, 1937.

31. *Jelačić Marsch* (note koračnica)
32. *Kompozicija Ive Muhvića »Jelačić«*
33. *Pismo grofice Sermage iz 1853. g. na francuskom jeziku*
34. *Pjesma posvećena Jelačićevu spomeniku na njemačkom jeziku*
35. *Kutija za cigare, drvena, rezbarena i pozlačena s figurom seljaka i poprsjima pušača*
36. *Kutija s figurama za šah od slonove kosti (tokarene, bijele i crvene, 3 oštećene)*
37. *Kožna futrola za puške*
38. *Putni kovčeg*
39. *Duhan-kesa modra sa zlatnim vezom*
40. *Posjetnice i klišeji*

41. *Notes s koricama od slonokosti i cvijećem – ukrasom*
42. *2 male novčarke*

Napokon, potrebno je prezentirati i popis predmeta iz ostavštine obitelji Jelačić iz Novih Dvora koji se danas nalaze u Hrvatskom povijesnom muzeju da bi se mogla sagledati sadašnja sudbina tih predmeta.

Radi lakšeg snalaženja navest ću ih, uglavnom, prema zbirka koje u Muzeju postoje. No neke ću predmete izdvojiti iz njihovih zbirki i uvrstiti u druge zbirke, kako bih što autentičnije prikazala način na koji su oni došli u Muzej. Na primjer, u jednoj su banovoj torbi bili smješteni i pečatnjaci i molitvenik, novac i dijelovi odjeće. Neki se od tih predmeta čak nisu nalazili niti na jednom od

popisa, pa nisu nigdje evidentirani. U muzejskim su inventarnim knjigama, međutim, vođeni kao Jelačićeva ostavština. Neke sam predmete, opet, zbog toga što su popisani u grupi s Jelačićevim stvarima, prepoznala prema »opisima« na popisima, no za svaki pojedini od njih nemam čvrste dokaze: za neke od predmeta ne može se, na žalost, sa sigurnošću utvrditi da su porijeklom iz Novih Dvora, jer su opisi na popisima vrlo šturi, a predmeti nisu bili po svojem dolasku u Narodni muzej detaljno opisani i inventirani (ako su i postojali detaljniji opisi, do njih nisam mogla doći). Takvi će predmeti biti označeni upitnikom. Kao što se moglo zapaziti, pojedini su predmeti u popisima navedeni skupno, dakle naznačeno je samo koliko ima od pojedine vrste, ali bez opisa; takav je slučaj sa slikama, ordenima, novcem ili oružjem. Na predmete su, pošto su pristigli u Muzej, lijepljene papirnate markice s brojevima, no one su, na žalost, većim dijelom popadale, tako da se predmeti više ne mogu sa sigurnošću identificirati kao Jelačićevi. Uz naziv predmeta bit će upisan i njegov inventarni broj pod kojim se danas nalazi u muzejskim knjigama.

Prema tome, od predmeta spomenutih u pregledima Popisa inventara iz 1902. g., 1910. g., 1913. g., 1933. g., zatim u Zapisniku o pljenidbi u Novim Dvorima 1934. g., te u Sudskom inventaru i u Zapisniku iz 1935. g., kao i u Procjeni ostavštine 1936. g. i, napokon, u Sporazumu o preuzimanju

predmeta od strane Muzeja 1937. g., te u Zapisniku predmeta naknadno predanih HPM-u od strane Arheološkog muzeja 1953. g. i, drugi put, 1959. g. danas se u Hrvatskom povijesnom muzeju nalaze slijedeći predmeti u zbirci Svakodnevni život:

1. Pozlaćeni srebrni bilikum s tanjurom i poklopcem, dar Karlovčana banu, 27811
2. Čaša, staklo, s prikazom bana, 25192
3. Čaša za pivo sa srebrnim poklopcem, 25199
4. 2 čaše za vodu i boca, kristal, 16343, 16344, 16345
5. Dalekozor, 25599
6. Divan sa 7 jastuka (sačuvana samo 2), 2223
7. Dvogled, kazališno zurilo u navlaci (samo navlaka), 25119
8. Četurica od cinka i kože, 17839
9. Figurica jahača bez glave, 25975

Pečatnjak bana Jelačića s utisnutim negativom grba s grofovskom krunom i odlikovanjima. Držak je od ebanovine. Donacija Anke Jelačić, 1937.

10. 3 fotelje s crnom kožom, tapetirane, 2222a,b,c
11. Jastuk, crveni s grbom u zlatovezu i srebrnim lovor-vijencem, 26361
12. Jastuk, crveni, ukrasno utkan i s ćirilicnim vezenim natpisom: »vienac zaslu-zi«, 26360
13. Kantica za mlijeko, porculan, 25496
14. 2 kućne kape, 26420, 26421
15. Kapica, vezena, kućna, u papirnatom omotu, banova, 26411
16. Kazeta, drvena sa zlatnim predmetima, 25110
  - a) Dugački zlatni lanac (banov, za sat) i kratki lančić za medalju Madone (ruski) koji je pripadao barunici Antoniji Rauch rođ. Sermage, 26384, 26379
  - b) Crno raspelo, staro, željezno, 17597 (Sakralna zbirka)
  - c) Banova minijturna sličica uokvirena redom tirkiza, bisercića i granata (poklopac kutijice), 17577
  - d) Privjesak – zlatna puškica, 26378
  - e) Banov zlatni prsten pečatnjak, 26380
  - f) Privjesak sa 5 medaljončića, 26398, 26399, 26400, 26401, 26402
  - g) Okrugla kutijica, sa sedefom, 17574
  - h) Srebrni zvončić, 26408
  - i) Lovačka pepeljara od srebra, iznutra pozlačena, 17598
  - j) Kristalna čaša s grbom i jedaćim priborom (pribor nedostaje), te s tokom, 17656
  - k) Čibuk u obliku topa, morska pjena, s natpisom: »Heges 14. juli 1849«, 17635
  - l) Putni jedaći srebrni pribor u etuiu (s natpisom), 17580 (?)
  - m) Široka srebrna karika za ubrus, 17636

Hram pobjede, od pozlačena srebra, izradili su ga u Beču 1849. bečki zlatari Mayerhofer i Klinkosch. Banu su ga darovale zagrebačke gospode. U rotondi je kip Viktorije, božice pobjede s grbovima Jelačića, Hrvatske, Dalmacije i Slavonije i natpisom: "Našem milom banu Jozipu Jellacicu spomenak od svih domorodakah" te "Za dom i narod slavjanski 1849". Donacija Anke Jelačić, 1937.

- n) Simbolički zlatni dvostruki zaručni prsten s natpisom, 26382
- o) Limena kutija sa tri kićanke od jastuka (limene kutije nema), pripadaju jastuku, 26361
17. Zlatni komornički ključ u crnom etuiu, 25143
18. Zlatni komornički ključ u crvenom etuiu, 25142
19. Kocka čelična, Stanze, s grbom, 26371
20. Noćna košulja, 26412
21. Kovčežić, srebrna banova putna toaleta u kožnatom toku, sve u srebrnom lavoru, 25127

22. Kredenc, neobarok, trokrilan, sa 2 police na rezbarenim galerijama, 6203
23. Krevet u kojem je ban umro, 2219
24. Kutija iz banova djetinjstva i kasnije uspomene (ili kutija s uspomenama na banove roditelje) s predmetima, 25109
- Papirnata kutijica s tri bočice, 17586
  - Pletena novčarka, 26374
  - Osušeni vjenčić s vrpcom, 25124
  - 2 prazne bočice u svili, 17572
  - Plavi svileni jastučić, 17825
  - Škapular iz Marije Bistrice, 26403 (Sakralna zbirka)
  - Crvena pletena novčarka, 16324
  - Liliputanske kartice, vlasništvo banove majke, 26351 (Grafička zbirka)
  - Pramen kose banove majke, 17640
  - Drveni nož za papir, 17570
  - Krunica (čislo), 17606 (Sakralna zbirka)
  - 2 flakončića, 17642, 17611
  - Ključići od urice, 17599, 17822
  - Pletena novčarka, 26373
  - Vrpca za sat (lanac za sat) ili nakit od kose, svijetli, 17565
  - Vrpca za sat ili nakit od kose (ogrlica), tamniji, 17562
  - 2 narukvice od kose banove majke, 16339, 17563
  - 1 narukvica od kose banove majke, deblja s kvačicama u obliku zmija od zlata, 17566
  - 1 narukvica od kose, 17564
  - 1 pozlaćena kvačica za nošenje dekoracije, 17821
25. Kutija sa dva povećala, 25120a,b
26. Kutija s igraćim kartama, 26349 (Grafička zbirka)
27. Stolnjak, od damasta, 2226
28. Kutija (putni kovčežić) s pisacim priborom bana (pečatnjak, držalo za pero od slonokosti i olovka, te 4 vizit-karte barunice Jelačić rođ. Portner na francuskom jeziku), 17855
29. Kutija u obliku dvostrukog molitvenika s kartama za pasijans, 26350 (Grafička zbirka)
30. Lineal od bjelokosti, 2230
31. Banova lula s grbom, bogato rezbarena, 17578
32. Lula od morske pjene s inicijalom A, 17573
33. Pisaća mapa od kože, 26369
34. Pisaća mapa s grbom na plišu, 26362
35. Posmrtna maska bana Jelačića u sadri, 21667

Turska sablja s koricama, dar Omer-paše Latasa banu Jelačiću. Donacija Anke Jelačić, 1937.

36. Lisnica od kože, vez i monogram A, s posvetom, 17662 (?)
37. Velika pojasna novčarka (gazdarice ili ključara), 26372
38. Nož za papir od bjelokosti, 2229
39. Ogledalo, brušeno staklo, u pozlaćenom okviru, 26354
40. Trodijelni ormar za trofeje sa 6 krila pod staklom, 26501
41. Pepeljara, 17602
42. Pepeljara, 17603
43. Posuda za šećer, C.B.J., ručni rad, 25932
44. Posudica u obliku čizme s natpisom, 25117
45. Sag, vezen crno-žutim prugama, na stražnjoj strani grb, 26406
46. Spomen-kazeta sa 2 scenska reljefa o banovu trijumfu u Beču i Pešti, crna u pozlaćenom srebru, 25144
47. Stalak za lule sa 2 ladice i pretincima, 26391
48. Stalak za lule s trskom, 2225
49. Stalak za odijela s jelenskim rogovljem, 2224
50. Statua Viktorije u mauzoleju na 4 stupa u pozlaćenom srebru, dar domorodnih djevojaka, 6209
51. Pisaći stol sa 5 ladica u donjem dijelu i 4 male u gornjem dijelu s rezbarenom ogradom (ograde nema), 26390
52. 11 stolica s ovalnim pletenim naslonima i s tapeciranim sjedalima, 6202a-k
53. 2 srebrna svijećnjaka, stari ručni rad, 16332a,b
54. Šalica, navodno lična banova, 25194
55. Škare s navlakom (samo navlaka), 25148
56. Srebrni štit, rad Franza Schiffera, Beč, 1840. g., s bogatim reljefima iz banove povijesti, s posvetama, 8150, sa spomen-knjigom, 7430
57. 4 empirske tase, staklo s drvenim pozlaćenim stalcima, 15936
58. Torba, kožnata velika s inicijalima J.J. i krunom, 26357, s čarapama od jelenje kože, 8438, i duhan-kesom s bogatim zlatovezom, 26370
59. Torba s grbom u zlatovezu, 26358, s banovim cipelama, 9486, kapom (možda crna šubara, 26422) i s narodnim opancima, 8442
60. Torba, velika iz modrog baršuna s grbom i 4 krune u uglovima, sve u bogatom zlatovezu, 26359
61. Ura, zidna, 23852
62. Vitrina, bijelo emajlirana, s pravom pozlatom, s predmetima, 26356
- a) 3 stare lepeze, 18836, 18837, 18838 (???)
- b) Kutijica, izrezbarena od bjelokosti, 17600 (?)
- c) Figurica psa od porculana, Alt-Wien, 25458 (?)
- d) Povećalo, 10466
- e) Prsten, 17628
- f) Kopča od sedefa, 17626 (?)
- g) Puž od porculana, 25457 (?)
- h) 2 optočene kameje, 17614, 17615 (??)
- i) Broš (privjesak!), srebrni talir, 18845 (?)
- j) 1 flakon, modar, 17605 (?)
- k) 1 banova slika na porculanu, bez okvira, 17576 (Zbirka slika)

Kutija za cigare od mahagonija s mjedenim okovima i inkrustacijom. U unutrašnjosti su otvori za 49 cigara. Darovala Muzeju 1937. Ruža pl. Antolković s napomenom da je tu kutiju svojedobno obitelj Jelačić darovala njezinu suprugu kao svojem kućnom liječniku.

- 1) 1 mali pečatnjak (privjesak), 17575
(?)
63. 4 crkvena žirandola sa po 4 svijeće u posrebnom mesingu, veća, 26409a-d
64. 2 porculanske šalice s tanjurićima, oslikane, Schlaggenwald, 21702, 21703
65. Stol od orahovine bez pretinca, 6201
66. Kutija sa šahovskim figurama, banova, 25130
67. Ravnalo bana Jelačića, crno drveno, 25966
68. Zlatni lančić u obliku vrpce s privjeskom-ključićem u obliku kubure, 26383
69. Zlatni pečatnjak sa zelenim kamenom i grbom, 26381 (Zbirka pečatnjaka)
70. Tabletić izrađen staklenim šarenim zrcima s izvezenim natpisom »Louise«, 26392
71. Goblenska torbica, 16323
72. Torbica, zelena, zlatom izvezena, 16326
73. Torbica od zelene mrežice, s izreskom iz novina, 16334
74. Torbica izvezena bijelim staklenim zrcima, 16333
75. Turski srebrni novac adaptiran za broš, 17616
76. Srebrni novac bana Jelačića s tragovima lotanja za iglu (tzv. forint), 22590b (Numizmatička zbirka)
77. Mala torbica sa zlatnim grozdom izvezenim staklenim zrcima, 16325

78. Zlatna igla s uokvirenim brončanim rimskim novcem, 17627
79. Filigranski broš, srebrni, s inicijalima SV, 16340
80. Mali plavi album s naslovom »Kita cvjetja«, 16337
81. Tri sedefne zvjezdice za namatanje konca, 17632
82. Notes uvezan u smeđu kožu s dva bakrotiska i olovčicom za zatvaranje, 16328
83. Cigara omotana u voštano platno, 17641
84. Hrvatski grb Trojedne Kraljevine izrađen od tekstila i vezen, pričvršćen na kopču (oznaka za kalpak), 16336 (Zbirka odora)
85. Dva komada vezenog tekstila (ručnik i povoj od lanenog platna), 26419, 26418
86. Komad brokata, 26423
87. Gajtani, 9484, 8427
88. Vezena zelena torba, s predmetima, 26410
- a) Novčarke, 6 komada, 16307, 16327, 16329, 16335, 16338, 26377 i 26376, u kojoj se nalaze neki igraći predmeti (možda: 2 pločice za igru od kosti, 17665, 17666)
- b) Jastučić za igle, crveni baršun, 17610
- c) Jedaći pribor: nož, 16350, dvije vilice, 16348, 16349, i 3 žlice, 17803, 16346, 16347
- d) 4 komada obiteljskih pečatnjaka, 25700, 25701, 25699 i 17579 (Zbirka pečatnjaka)
- e) Kutijica od slonove kosti, 17601
- f) Silueta (banove majke) u ovalnom metalnom okviru, 17591 (Zbirka slika)
- g) Kutijica od kartona, 25123
- h) Kutijica obložena staklom s posjetnicama, 17823
- i) Drvena kutija s vodenim bojama, 17571
- j) Notes, 17630
- k) Pušači predmet (možda batić za punjenje cigara), 17650 (?)
- l) Plaketa iz 1853.g., Karl von Kopal, 25249 (Zbirka medalja i plaketa)
- m) Molitvenik na njemačkom jeziku uvezan u kožu, 3209 (Sakralna zbirka)
- n) Sitni metalni predmeti: 3 ključića, 17595, 17593, 17594
- o) Drveni kipić, 17596
- p) Pletaće igle, dva kompleta, jedan s koštanim završecima, 17589
- r) Etui s medaljom F.J.I., 15911 (Zbirka medalja)
- s) Crveno pero s prilijepljenom slikom Jelačića (2 kom.) 17590a,b
- t) Dvije minijaturene papučice, crvena i modra, 17592
- u) 2 lornjeta, 17587, 17588
- v) Crni jastučić, 26404
89. Jelačić-Marsch (note koračnica), 7500 (Dokumentarna zbirka)
90. Pismo grofice Sermage iz 1853. g. na francuskom jeziku, 6477 (Dokumentarna zbirka)
91. Pjesma posvećena Jelačićevu spomeniku na njemačkom jeziku, 5719 (?) (Dokumentarna zbirka)
92. Kutija za cigare, drvena, rezbarena i pozlačena s figurom seljaka i poprsjima pušača, 25129
93. Putni kovčeg, 26407
94. Bijela ratna kabanica i bijele hlače, 8248, 8244

95. Notes s koricama od slonokosti i cvijećem, 17634
96. 2 male novčarke, 16305, 26375
97. Odore i različiti predmeti (u ormaru, već spomenutom pod br. 40)
- a) Kutijica s natpisom »pero s banovog kalpaka«, 8428 (Zbirka uniformi)
- b) Bijeli hrvatski kalpak s perom, 9482, 8431 (Zbirka uniformi)
- c) Tok, papirnati s rezervnim bijelim izdašnim perom za kalpak, 8430 (Zbirka uniformi)
- d) Ratni kalpak, banov, s perjanicom iz 1848. g., plavkastom, 8441, 8432 (Zbirka uniformi)
- e) Smeđi kalpak s bijelom bogatom perjanicom, 755, 8439 (Zbirka uniformi)
- f) Svečana torba za sedlo, vezena zlatom, i remen za torbu i pojas, 8436, 8437, 8402 (Zbirka uniformi)
- g) Pokrivač za konja, gala u zlatovezu, vezovi i oglavnik za konja, 8433, 8435a, b, 8434 (Zbirka uniformi)
- h) Kompletna instalaciona uniforma, bijela s crvenim ogrtačem i modrim hlačama (pojas za sablju, 9483; menten, 9479; dolama, 9480; hlače, 25543; kravata, 9485; čelenka od srebra s rubinima, 9487; kopča za menten od srebra s rubinima, 9488; kalpak s perom, 9482, 8431, i crvene cipele, 9486 – već su upisani) (Zbirka uniformi)
- i) Kompletna husarska uniforma banova s husarskim hlačama (kaput, 8421; hlače, 8424; pojas, 8427 – već je upisan kao zlatni gajtan; kalpak s perjanicom, 8426 i 8428 – već su upisani) (Zbirka uniformi)
- j) Kaput, atila, bijeli, husarski, s pojasom za nošenje sablje, 8422, 8484 (Zbirka uniformi)
- k) Kaput, atila, modri, generalski, s hlačama, 8423, 8425 (Zbirka uniformi)
- l) Bijele perjanice uz generalsku, husarsku odoru, 8429, 8440 (Zbirka uniformi)
- m) Torbica za patrone, 8361, s pojasom, 8385
- n) Torbice za patrone, s inicijalima J.J., 8369, 8370
- o) Remenje za nošenje torbice za patrone, 8371, 8372, 8373
- p) Konjska oprema: vojke s kutijom, konjska oglava (čeoni ukras konja) i žvale, 31454(1-3), kutija, 31455, stremen, 31476
98. Instalacijska zastava bana Jelačića iz 1848. g., 11862
99. Narodna hrvatska zastava, trobojnica s natpisom iz 1849. g. posvećena banu Jelačiću od »zagrebačkih domorotkinja«, 1638
100. Molitvenik u plavom baršunu sa srebrnim križem, 3216
101. Molitvenik, uvezan u kožu, Beč, 17643
102. Stolna rama sa slikom bana Jelačića, 17662 (Zbirka grafika)
103. »Cigaršpic« s natpisom, 18805
104. Knjiga »Galeria di Ragusei Illustri«, s posvetom Jelačiću, 4087/997 (Dokumentarna zbirka)
105. Medaljon s prikazom Tritona u grisaille-tehnici i glavom mladića, 17667
106. Ogrlica od rezbarenih koštica, nekad nanizana na pletenu žensku kosu, 17898
107. Privjesak u obliku košarice s cvijećem, pozlaćen, 17561

108. Kutija s posjetnicama bana Jelačića (28 komada na njemačkom jeziku), 17568
109. Kutija od ljepenke s bakropisom i ogledalom, 17824
110. Kutija od ljepenke, raznobojno ornamentirana, 25122
111. Spomen-slika (litografija) banove kapelice s molitvom na njemačkom jeziku, u drvenom okviru, 25118 (Grafička zbirka)
112. 4 navlake za jastuk od lanena platna, 26414a,b, 26415, 26416
113. Povez za trbuh od lanenog platna, 26413
114. Ubrus od lanenog platna s monogramom S.J. (= Sofija Jelačić), 26417
115. 4 maramice od svilenog batista, vezene; dvije su pripadale Hermini Jelačić, 26393-26396
116. Dječja kapica od bijelog markizeta, vezena, 26397
117. Pokrivač za krevet, pleteni, končani, rad banove majke, 2221
118. Tintarnica, drvena stolna sa 2 bočice, 2228
119. Mala putna tintarnica od kože, mjedi i stakla, 17657
120. Mala svijeća, u obliku knjižice, obojena, 17664
121. Valjkasta staklena posudica s ostacima lijeka, 25125
122. Zlatni privjesak s pramenom kose i natpisom »Louise«, 17631 (?)
123. Amulet – privjesak, 17633 (?)
124. Glavica od lule s poklopcem, ukrašena sedefom, 17629 (?)
125. Novčanik od kože, smeđi, 17647 (?)
126. Lisnica od safijanske kože, 17649 (?)
127. Ogledalo s konzolnim stolićem, pozlačeno, 26355
128. Poplun za krevet s ukrasima, oštećen, iz spavaće sobe u kojoj je ban umro, 2220
129. Pribor za jelo od pozlačena srebra: žlica, vilica, nož i žličica, 25121a-d
130. Fotelja s crnom kožom, tapetirana, 26388
131. Flakon, zeleno staklo, 16306 (?)

U Dokumentarnoj bi se zbirci, prema popisima iz 1902. g., 1910. g. i 1937. g. trebalo nalaziti 13 specificiranih dokumenata i knjiga i neodređen broj ostalih dokumenata, kao što su prigodne i posvetne pjesme banu Jelačiću i knjige koje se spominju u ormarima. Osim toga, već 1907. g. Anka i Vera Jelačić poklonile su Muzeju 97 dokumenata koji se odnose na bana (tiskanice, pjesme, čestitke, pisma, diplome, spomenice, knjige, prigodnice, proglassi, poputnice, osmrtnice itd. itd.). Među njima vrijedi istaći diplomu grada Petrinje kojom se banu »podjeljuje čast začasnog građanina«.

Uz već popisane predmete (unutar zbirke Svakodnevni život) navest ću samo nekoliko dokumenata i knjiga koji su dosad revidirani. Naime, Dokumentarna zbirka, na žalost, nije bila obrađivana u cjelini niti je sređena po određenim grupama materijala. Kako voditelj te zbirke, prof. Ela Jurdana, upravo radi na reviziji i sređivanju zbirke, za kratko vrijeme znat će se koliko je u zbirci Jelačićevih predmeta. Za sada se sa sigurnošću može reći da se u njoj nalaze:

132. 4 knjige »Militär Maria Theresia Orden« u koži s luksuznim zlatovezom (Biblioteka)
133. Kupoprodajni ugovor o Novim Dvorima iz 1852. g., 26369

134. Diploma o dodjeli barunstva ocu Franji Jelačiću, 1808. g., 26368
135. Diplome o proglašenju Jelačića počasnim građaninom gradova Požuna (Bratislava), Beča, Šoprona (Ödenburga) i Pešte, 1849. g., 26364, 26365, 26366, 26367
136. »Spomenik pohodnikah na grobu Jelačića bana«, knjiga žalosti, 1859. g., 7431

Svi su spomenuti predmeti došli u Muzej 1937. g., osim diplome o dodjeli barunstva banovu ocu koja je ovamo dospjela već 1910. g.

U Zbirci Ordена i medalja kao i u Numizmatičkoj zbirci identificirani su ovi predmeti:

137. Okrugli drveni okvir s krunom i inicijalima J.J., s vrpcama raznih ordena, 15922
138. Etui s ordenom krsta na plavoj vrpци, 12451
139. Etui s ordenom Marije Terezije, 12445
140. 3 komada srebrnih velikih talira Marije Terezije, 18806, 17620, 17619

Ostale je medalje, ordene i novce iz tih dviju zbirki gotovo nemoguće identificirati, budući da su opisi u popisima vrlo pojednostavljeni, a sličnih predmeta u objema je zbirka mnogo, pa je nemoguće znati koji su od njih upravo Jelačićevi.

Zbirka oružja u Muzeju podijeljena je na zbirke hladnog i vatrenog oružja.

Iz popisa iz 1937. g. vidljivo je da je u Narodni muzej došao 21 komad vatrenog oružja i 66 komada hladnog oružja. Iz prve je skupine identificirano 6 pušaka, a iz druge samo 18 predmeta (mačevi, lovački noževi, sablje itd.). Razlog je za to isti kao i u ostalim zbirka, samo što se kod oružja još češće inzistiralo samo na brojčanom navođenju, bez

ikakva opisa. U Muzeju se danas nalazi još i lovački rog (30229), dok predmeti koji se ponavljaju na skoro svim popisima (pancirna, tj. željezna košulja i ploča za oružje) nedostaju. Identificirani se predmeti navode pojedinačno:

141. Lovačka puška na kolo, tzv. »tešinka«, 10083
142. Lovačka puška na kolo, tzv. »tešinka«, 11516
143. Lovačka puška na kolo, tzv. »tešinka«, 11673
144. Lovačka puška na kolo, tzv. »tešinka«, 11674
145. Puška »arabeska«, 10109
146. Vojnička puška, 21091
147. Posuda za barut i sačmu, 30253
148. Lovački nož, 7305
149. Španjolska sablja, s natpisom: »No me salues sin Razon«, 9220
150. 3 turske sablje, 10080 (s utisnutim zlatnim turskim slovima), 18280, 18291
151. Instalacijska sablja, 11574
152. Nož, jatagan, 13054
153. 2 paradne sablje, 18276, 18287
154. Turska zakrivljena sablja, dar Jelačiću od Omer-paše Latasa, 18278
155. Dvorski paradni mač, 18350
156. Mač, jatagan, s prikazom legende o Josipu, dar Jelačiću od fra Grge Martića, 18353
157. Oficijska sablja austrijske konjice, M 1850, 18412
158. Časnička sablja austrijske konjice, s latinskim natpisom »Patriae atque imperatoris ultori Jellachich contra rebellatores virtutis excellens laurea infinite viret«, M 1850, 18427

159. Maska za mačevanje; u zbirci postoje 3 identične maske kojima se ne zna porijeklo pa se pretpostavlja da bi jedna od njih mogla biti Jelačićeva.

160. Branik mača, 30219

Dijelovi konjske opreme upisani su u zbirci Svakodnevni život (uz odore).

U Zbirci slikarstva najveći je broj predmeta identificiran, no ipak postoji izvjestan broj slika i grafika koje nisu mogle biti prepoznate, jer su navedene samo skupno, i to bez opisa. Nekima se, kao i drugim predmetima, zametnuo trag: iako su bile na popisu, možda u Muzej nikada i nisu stigle ili su se na putu do Muzeja zadržale u nekoj drugoj ustanovi. U nekim su ih slučajevima nasljednice pokojne Anke Jelačić mogle sačuvati za sebe, a kasnije su pojedine od njih odlučile pokloniti ili prodati Muzeju. To se, uostalom, vidi iz priložene dokumentacije i korespondencije. Tako su, na primjer, u Muzej dospjeli portreti bana i banice koje je naslikao Schrotzberg, no kasnije se portret bana odjednom preselio u Muzej grada Zagreba, a našem je Muzeju ostala kopija slike što ju je izradio slikar Zasche prema narudžbi Narodnog muzeja.

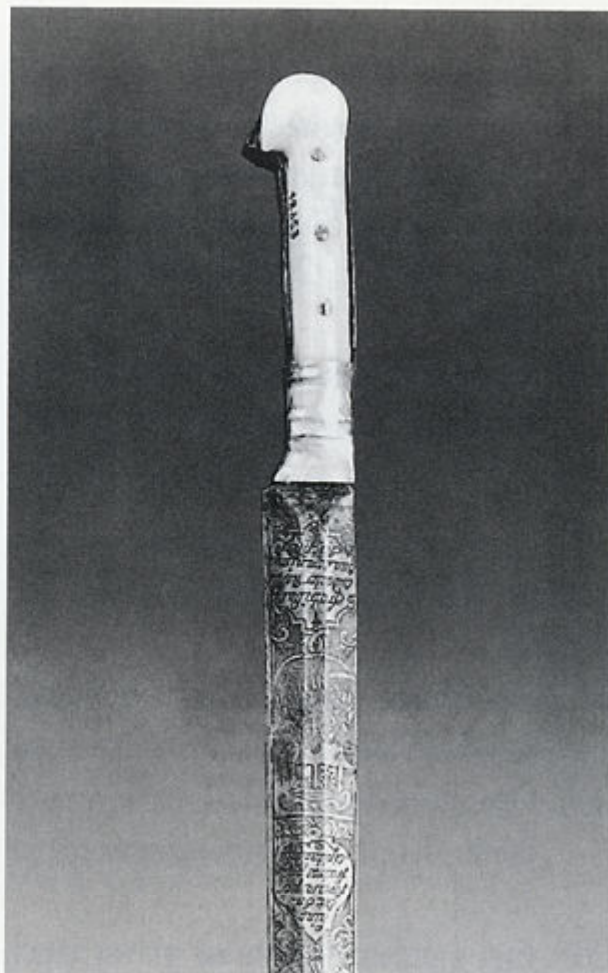
161. Ovalna slika Jurice, Marka i Jele Jelačić, Burda 1858. g., 18597

162. Uljena slika bana s braćom Antom i Jurjom u oblacima, 8816

163. 3 sadrena kipa, germanska (iz Sage o Niebelungima), 30920, 30921, 30922

164. Uljen dobar portret banov, u pozlaćenu okviru, 2743

165. 3 ovalna uljena portreta banova brata Antona, Jure i supruge Jurine, u pozlaćenu okviru, 2745, 2716, 2746

Mač s prizorima iz legende o Josipu Egipatskom i s latinskim natpisima. Mač je izraden sredinom 19. st., dok je sječivo iz 17. st. Banu Jelačiću ga je darovao fra Grga Martić. Donacija Anke Jelačić, 1937.

166. Portret Jurja Jelačića, u pozlaćenu okviru, Stroy 1832. g., 8590

167. Čermakov ranjeni Crnogorac, 29349

168. Slika banova konja, uljena, u pozlaćenu okviru, 2748

169. Velika crvena slikovnica o utemeljenju ordena Marije Terezije, 24555

170. Portret sestre bana Jelačića, 2747

171. Portret oca bana Jelačića, 2740

172. Portret majke bana Jelačića, 2741

173. Reljef Jelačića u slonovoj kosti s alabasternim okvirom, 26348

174. Portret grofa Eggera, oval, litografija (»fina crtež u boji«), J. Resch, München, 1855. g., 21687

175. Akvarel Đure Jelačića (kao oficira) u kožnatom okviru, 18591
176. Prelat barun Schindler, reljef, 23133
177. Slika, oval, grofice Christallnigg (Paulina), u pozlaćenu limenom okviru, akvarel, Kriehuber, 5045/1961
178. Portret banice Jelačić, original, Schrotzberg, 2744
179. Portret bana Jelačića, original, Schrotzberg, 2743 (danas u MGZ)
180. Bitka kod Schwechata, uljena slika, Friedrich L'Allemand, 8817
181. Portret Jurice Jelačića dječjačke dobi u lovačkoj opremi, Prinzhofer 1859. g., u pozlaćenu okviru, 18598
182. Slika (litografija) »Aegide Oesterreichs«, 899
183. Portret Hermine Jelačić, akvarel, Prinzhofer, 5046/1962
184. Portret Flore Christallnigg, akvarel, Prinzhofer, 5047/1963
185. Portret Franje Jelačića, akvarel na bjelokosti, W. Horn, 5049/1965
186. Portret Jurice Jelačića (»mala sličica djeteta, u peru, s uvojcima«), akvarel, F. Eybl, 5048/1964
187. Litografija, Vicenza, rotunda, braća Adam, 1851. g., 5461/2380
188. Litografija, Vicenza, 10.6.1848, F. Adam, 1848. g., 5462/2381
189. Litografija, Vicenza, povlačenje nakon kapitulacije, 11.6.1848, F. Adam, 1848. g., 5463/2382
190. Litografija, Sommacampagna, 23.7.1848, F. Adam, 1848. g., 5464/2383
191. Litografija, Custozza, bitka (?), isto kao i prethodna litografija), F. Adam, 1848. g., 5465/2384
192. Litografija, Volta, 27.7.1848, F. Adam, 1848. g., 5466/2385
193. Litografija, Ranjavanje Hinubera, San Siro, 21.3.1848, F. Adam, 1848. g., 5467/2386
194. Litografija, Mortara, 21.3.1849, F. Adam, 1849. g., 5468/2387
195. Litografija, Bitka kod Novarre, 23.3.1849, F. Adam, 1849. g., 5469/2388
196. Litografija, Erstuerung der Casa Visconti, 23.3.1849, F. Adam, 1849. g., 5470/2389
197. Litografija, Navarra, povratak, marš, E. Adam, 1849. g., 5471/2390
198. Litografija, Malghera, artiljerija, 27.5.1849, F. Adam, 1849. g., 5472/2391
199. Litografija, Malghera, utvrda, 27.5.1849, E. Adam, 1849. g., 5473/2392

Posljednjih 13 litografija došlo je također iz Novih Dvora, no na popisima nisu pojedinačno označene. U popisu iz 1937. g., na primjer, nalazi se čak 61 »tiskovna slika« ili »scena iz banove historije«, ali samo skupno navedena, bez ikakvih opisa ili nekih naznaka koje bi nam omogućile lakšu identifikaciju. Spomenutih se 13 litografija sa sigurnošću može pripisati ostavštini Jelačić iz Novih Dvora i to prema nekim markacijama koje su se na njima sačuvale. Na ostalim brojnim litografijama sličnog sadržaja koje se čuvaju u našem Muzeju, a ne zna se za njihovo porijeklo, nije, na žalost, ostalo ništa što bi nas moglo zasigurno uputiti na pripadnost obitelji Jelačić.

Da bi ovaj popis bio potpun, trebalo bi, na kraju, još jedanput nabrojiti sve predmete koje smo otkupili od g. Ivana Gerersdorfera. Budući da sam već ranije navela kompletan

Sofija Jelačić rod. Stockau (1835-1877), kćerka grofa G. Stockaua iz Napajedla u Moravskoj. Od 1850. supruga bana Jelačića, a od 1863. grofa A. Dubskog. Ulje na platnu, slikao F. Schrotzberg, 1850. Donacija Anke Jelačić, 1937.

popis inventara u stanu g. Gerersdorfera, a taj se inventar odnosi, uglavnom, na obitelj Jelačić, i obilježila sam one predmete koji su otkupljeni, nepotrebno je – čini mi se – ponavljati iste podatke. Zbirka Jelačić u Hrvat-

skom povijesnom muzeju u Zagrebu upotunjena je i predmetima koji su u toku godina otkupljeni ili dobiveni na dar od mnogih pojedinaca, no to već predstavlja temu za neku drugu obradu.

DOCUMENTS CONCERNING JELAČIĆ'S HEIRLOOMS IN THE CROATIAN HISTORY MUSEUM

Summary

Maja Škiljan

One of the most numerous personal collections in the Croatian History Museum in Zagreb is Ban Josip Jelačić's Collection. The core of the Collection is made up of Jelačić's heirlooms, namely a collection of items that were in the direct possession of Ban Jelačić himself and his family, items that originated from the Ban's estate of Novi Dvori near Zaprešić. The Collection contains documents, portraits, weapons, medals, uniforms, items from everyday life and others, and it covers the period from the 17th to the 20th century.

This article is devoted to the history of the origin of the Collection which was reconstructed on the basis of original documents and copies that are kept in the Museum's documentation (79 documents), and date for the most part from the first half of the 20th century. This documentation shows that the Collection came into being in several stages, primarily through donations from the Jelačić family. The first item was donated by the Ban's brother Đuro in 1859, and the largest groups of items came to the Museum in 1933 and 1937 with donations made by the Ban's nieces Anka and Vera Jelačić. In this way 200 items were collected. Between 1991 and 1994 the Jelačić Collection was greatly enhanced through purchases made from Mr Ivan Gerersdorfer and his donations: his great-grandmother was a governess in Đuro Jelačić's family, and his mother

Vera Gerarsdorfer was a companion to Countess Anka. In this way another 105 items were obtained, so that the Jelačić Collection of the Croatian History Museum now holds nearly 700 items that can certainly be attributed to the Jelačić family, and most of them had belonged to the Ban himself.

This article is intended primarily to enable all those who deal with the history of the Jelačić family insight into the documentation at the Croatian History Museum concerning the acquisition of items from the Novi Dvori estate into the former National Museum. Apart from this, the article offers the possibility of comparing the items that were intended for the Museum through donations and those that actually came to the Museum. Since the National Museum was later divided into several institutions, it is difficult to locate a part of the missing items.

The documentation consists of a copy of the Ban's will, several lists of items intended for donation and the correspondence of individual members of the Jelačić family with the National Museum, as well as numerous letters from Dr Hoffiller, one of the Museum's directors, to the appropriate authorities in the Kingdom of Yugoslavia. It is evident that there were great problems concerning the donation of the heirlooms of Ban Jelačić inherited by his nieces Anka and Vera Jelačić. Because of various family conflicts and lawsuits, the countesses were heavily in debt (and many documents deal with this issue), so that items donated to the Museum were even confiscated. However, most of them finally arrived where they were intended, but it is interesting to note that in 1937 the Museum had to pay 100,000 dinars to obtain what it was supposed to receive from the bequest free of any charge.